

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027

**Projekt został zrealizowany przy współfinansowaniu ze środków Unii Europejskiej,
w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020**

SPIIS TREŚCI

1.	WPROWADZENIE	3
2.	OPIS POWIĄZAŃ PROGRAMU Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI.....	6
3.	WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI.....	23
4.	SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI.....	36
5.	WIZJA STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI (PLANOWANY EFEKT REWITALIZACJI)	61
6.	CELE REWITALIZACJI ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ	63
7.	PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE.....	66
8.	RAMY FINANSOWE I KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA	100
9.	MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ I ZAPEWNIANIA KOMPLEMENTARNOŚCI REWITALIZACJI	102
10.	USPOŁECZNIE NIE PROGRAMU REWITALIZACJI.....	112
11.	SYSTEM WDRAŻANIA (REALIZACJI) GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.....	120
12.	SYSTEM MONITOROWANIA I OCENA SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ	127
13.	NIEZBĘDNE ZMIANY W DOKUMENTACH STRATEGICZNYCH GMINY	133
14.	ANALIZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	135
15.	ZAŁĄCZNIK GRAFICZNY PRZEDSTAWIAJĄCY PODSTAWOWE KIERUNKI ZMIAN FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNYCH OBSZARU REWITALIZACJI.....	142
16.	SPIS WYKRESÓW, RYSUNKÓW I TABEL.....	143

1. WPROWADZENIE

Podstawę prawną opracowania *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027* (zwanego dalej GPR) stanowi Ustawa z dnia 9 października 2015r. o rewitalizacji, natomiast dokumentem wspierającym opracowanie GPR są „Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” opracowane przez Ministra Infrastruktury i Rozwoju (Warszawa, 2 sierpnia 2016r.).

W 2025 roku na podstawie uchwały nr XII/105/24 Rady Miejskiej w Mosinie z dnia 19 grudnia 2024 r. w sprawie przystąpienia do zmiany „Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027” została wykonana aktualizacja GPR, której celem było dostosowanie treści dokumentu do wymogów określonych m.in.:

- dla strategii instrumentów terytorialnych (IIT) w Ustawie z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (tzw. ustawie wdrożeniowej),
- w zasadach realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027,
- w Programie Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027.

W ramach aktualizacji GPR dokonano oceny stanu rozwoju obszaru rewitalizacji w poszczególnych sferach w świetle aktualnych danych oraz zweryfikowano listę przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w efekcie której niektóre z przedsięwzięć rewitalizacyjnych zaplanowanych w 2017 roku zostały usunięte z GPR ze względu na urealnienie i modyfikację planów ich realizacji (Budowa drogi „Czerwonka”, Zagospodarowanie Placu Eleganta, Budowa wschodniej obwodnicy Miasta Mosina, Zagospodarowanie terenu zieleni miejskiej nad Kanałem Mosińskim) lub wykonanie (Zintegrowane Węzły Przesiadkowe – dworzec kolejowy Mosina). W przypadku pozostałych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych dokonano zmian dotyczących zakresu, szacowanej wartości, okresu realizacji i wskaźników realizacyjnych. Wprowadzenie zmian było niezbędne ze względu na zmianę uwarunkowań wpływających na wykonalność zadań. Realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych przewidziano do 2030 roku.

Celem opracowania *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027* jest kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie

społeczne oraz gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne lub środowiskowe), integrujące działania na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych). Jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnętrznie (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnętrznie (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych).

Działania rewitalizacyjne powinny mieć charakter zintegrowany i wielopłaszczyznowy, a do opracowania dokumentu powinna być zaangażowana społeczność lokalna (m.in. mieszkańcy, lokalni przedsiębiorcy oraz pozostali interesariusze obszarów wyznaczonych do rewitalizacji).

Niniejsze opracowanie przedstawia aktualną sytuację na obszarze rewitalizacji w sferach społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej oraz technicznej. Szczegółowa diagnoza opiera się na analizie negatywnych zjawisk na obszarze rewitalizacji, na podstawie której scharakteryzowane i wyodrębnione zostały czynniki kryzysowe, skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych oraz analizie lokalnych potencjałów, która umożliwia efektywne wykorzystanie silnych stron obszaru rewitalizacji.

Zgodnie z uchwałą nr XLIII/448/17 Rady Miejskiej w Mosinie z dnia 26 stycznia 2017r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Mosina (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego, poz. 1271) w obrębie granic obszaru zdegradowanego Gminy Mosina został wyodrębniony obszar rewitalizacji, który stanowi fragment miasta Mosina (mapa obszaru zaprezentowana została w rozdziale *Szczegółowy Opis Obszaru Rewitalizacji*).

Planistyczna część Gminnego Programu Rewitalizacji stanowi odwołanie do założeń programowych rewitalizacji oraz jej celów. Określona została wizja, czyli stan pożądaný po wyprowadzeniu wyznaczonych obszarów ze stanu kryzysowego, kierunki interwencji, cel

strategiczny oraz cele operacyjne, które pozwolą w sposób kompleksowy i zaplanowany podejść do rozwiązywania zjawisk problemowych. Opracowany został również wykaz projektów rewitalizacyjnych dotyczących obszaru rewitalizacji, które ujęte zostały w horyzoncie czasowym: 2017 – 2027, z możliwością zakończenia zadań do 2030 roku.

2. OPIS POWIĄZAŃ PROGRAMU Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI

Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027 jest zgodny z podstawowymi dokumentami strategicznymi gminy oraz zasadami polityki regionalnej. Szczegółowy opis powiązań został przedstawiony poniżej.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku

Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku została przyjęta uchwałą nr XVI/287/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 stycznia 2020 roku. Podstawowe założenia modelu rozwoju Wielkopolski do 2030 roku są następujące:

- Zakłada się realizację założeń w zakresie dyfuzji i absorpcji czynników rozwojowych.
- Zgodnie z polityką przyjętą w krajowych dokumentach strategicznych, podkreśla się konieczność podejmowania interwencji służących intensyfikacji działań mających na celu zrównoważony terytorialnie rozwój regionu, w którym wszystkie obszary strategicznej interwencji uznaje się za ważne i równoprawne.
- W większym stopniu zaakcentowana jest kwestia obszarów zmarginalizowanych.
- Wspieranie biegunów wzrostu (regionalnych i lokalnych) nie wystarczy, by pojawiła się dyfuzja na obszary je otaczające. Ważne jest równoczesne wzmacnianie zdolności do odbioru tej dyfuzji. Przestrzeń powinna rozwijać się w wyniku wzajemnie korzystnego oddziaływania biegunów i otoczenia, czyli w wyniku dyfuzji rozwoju z biegunów na otoczenie, ale równocześnie dzięki wzrastającym zdolnościom otoczenia do wchłaniania korzystnego oddziaływania czynników zewnętrznych. Dyfuzja i absorpcja powinny być równoważnymi czynnikami rozwoju.
- Za szczególnie istotne przyjmuje się uznanie biegunów wzrostu, potencjalnych biegunów wzrostu jak i obszarów skumulowanych problemów rozwojowych za ważne i równoprawne.
- Istotne są nie tylko powiązania przestrzenne (między ośrodkami wzrostu/koncentracji potencjałów a ich otoczeniem), ale również powiązania międzysektorowe (ich korzystne oddziaływania, np. transport publiczny – rynek pracy – mobilność mieszkańców; edukacja, rynek pracy – wykluczenie społeczne, aspekty społeczno-ekonomiczne i infrastrukturalne).

- Powiązania terytorialne sprzyjają spójności terytorialnej, ograniczają występowanie konfliktów przestrzennych i różnic potencjałów rozwojowych, a tym samym oddziaływanie i rozprzestrzenianie się negatywnych efektów procesów społeczno-gospodarczych.
- Powiązania międzyinstytucjonalne – ścisła współpraca, współuczestnictwo, odpowiedzialność i solidarność różnych podmiotów, nie tylko administracji regionalnej, ale również innych reprezentujących sfery: polityczną, gospodarczą, naukową oraz społeczną.

Wizja, czyli obraz docelowego stanu województwa w perspektywie 2030 roku brzmi następująco:

Wielkopolska w 2030 roku to region przodujący w kraju, liczący się w Europie i szanujący jej uniwersalne wartości, świadomy swojego dziedzictwa przyrodniczego i cywilizacyjnego, spójny, zrównoważony i dostępny terytorialnie, otwarty na nowe idee i ludzi, silny nowoczesną gospodarką, aspiracjami i wiedzą swoich mieszkańców, zapewniający im bardzo dobre warunki życia, pracy i wypoczynku na całym obszarze województwa.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 r. określa najważniejsze cele rozwoju województwa. Cel generalny jest tożsamy z wizją rozwoju regionu i będzie realizowany przez cztery cele strategiczne, a w ich obrębie jedenaście celów operacyjnych. Wśród elementów realizacyjnych Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 r. istotne z punktu widzenia procesu rewitalizacji Mosiny są w szczególności:

- Cel strategiczny 1. Wzrost gospodarczy wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców, w tym:
 - Cel operacyjny 1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia.
 - Cel operacyjny 1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy.
- Cel strategiczny 2. Rozwój społeczny wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu, w tym:
 - Cel operacyjny 2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie,
 - Cel operacyjny 2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom,
 - Cel operacyjny 2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu.

- Cel strategiczny 3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski, w tym:
 - Cel operacyjny 3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa,
 - Cel operacyjny 3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski,
 - Cel operacyjny 3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej.
- Cel strategiczny 4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem, w tym:
 - Cel operacyjny 4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług
 - Cel operacyjny 4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju.

Poszczególne cele Strategii tworzą spójny i komplementarny system, oparty na horyzontalnych zasadach realizacji: rozwój innowacyjny, rozwój inkluzyny, rozwój z poszanowaniem ładu przestrzennego, rozwój zrównoważony. Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027 pod względem przytoczonych celów i kierunków działań zgodny jest z celami określonymi w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku. Cel strategiczny 4. SRWW 2030 zawiera w swym zakresie zwiększenie efektywności zarządzania regionem oraz przeciwdziałanie nierównościom terytorialnym. W celu tym zaprojektowano interwencję wprost odnoszącą się do procesów rewitalizacyjnych. Dodatkowo w ramach przedmiotowego celu wypracowany został pakiet działań pod nazwą „Rewitalizacja obszarów zdegradowanych”, w którym wskazano na kluczowe znaczenie interwencji obejmujących rewitalizację. Polityka regionalna w tym zakresie będzie realizowana m.in. poprzez wsparcie rewitalizacji ze środków unijnych w ramach programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027.

Tabela 1 Powiązania celów operacyjnych wskazanych w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku z kierunkami działań określonymi w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027

Cele operacyjne w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku	Kierunki działań w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027
Cel operacyjny 1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia	Aktywizacja zawodowa i pobudzenie przedsiębiorczości
Cel operacyjny 1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy	Aktywizacja zawodowa i pobudzenie przedsiębiorczości

Cel operacyjny 2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie	Aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców
Cel operacyjny 2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom	Aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców Aktywizacja zawodowa i pobudzenie przedsiębiorczości
Cel operacyjny 2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu	Aktywizacja zawodowa i pobudzenie przedsiębiorczości Poprawa jakości infrastruktury kulturalnej i rekreacyjnej
Cel operacyjny 3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa	Rozwój mobilności mieszkańców
Cel operacyjny 3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski	Poprawa jakości środowiska naturalnego
Cel operacyjny 3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej	Wzrost bezpieczeństwa i komfortu mieszkańców Poprawa jakości środowiska naturalnego

Źródło: Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku

Gmina Mosina należy do wyznaczonego w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego – Poznański Obszar Metropolitalny (POM).

Kierunki działań rewitalizacyjnych określone w GPR spójne są z kluczowymi kierunkami działań dla Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego sformułowanymi w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku. Wśród kluczowych kierunków działań dla POM wymienia się m.in. rewitalizację obszarów zdegradowanych oraz obszarów o wysokich wartościach historycznych i kulturowych. Spójność pozostałych kierunków działań POM z kierunkami działań GPR została przedstawiona w tabeli poniżej.

Tabela 2 Spójność kluczowych kierunków działań dla Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego zawartych w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku z kierunkami działań określonymi w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027

Kierunki działań w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027	Kluczowe kierunki działań dla Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego
Aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców	- zwiększenie dostępności do realizowanych na terenie POM usług społecznych oraz budowa/modernizacja placówek je świadczących - upowszechnienie programów profilaktycznych i rehabilitacyjnych dla poprawy stanu zdrowia mieszkańców POM
Aktywizacja zawodowa i pobudzenie przedsiębiorczości	- podniesienie atrakcyjności lokalnego rynku pracy jako narzędzia przeciwdziałającego emigracji zarobkowej - podniesienie jakości kształcenia i dopasowanie oferty edukacyjnej szkół do lokalnego rynku pracy, wsparcie rozwoju infrastruktury edukacyjnej wysokiej jakości, upowszechnienie kształcenia ustawicznego

	• podnoszenie jakości życia ludzi młodych stanowiących potencjał (zasoby pracy) dla rozwoju gospodarki kreatywnej i innowacyjnej
Wzrost bezpieczeństwa i komfortu mieszkańców	• budowanie atrakcyjnego wizerunku POM wśród inwestorów i turystów oraz działania na rzecz wzrostu atrakcyjności osiedleńczej wśród kadry wysoko wykwalifikowanej
Poprawa jakości infrastruktury kulturalnej i rekreacyjnej	• ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego, wyrównywanie dostępu do dóbr i usług kultury, m.in. przez inwestycje w infrastrukturę kultury i poprawę warunków jej funkcjonowania • rozwój turystyki przez wykorzystanie istniejącego potencjału kulturowego
Rozwój mobilności mieszkańców	• rozbudowa i integracja transportu zbiorowego w oparciu o partnerstwa międzygminne, powiatowo-gminne o charakterze pozamiejskim i innymi poziomami samorządu terytorialnego w obszarze metropolitalnym oraz zmniejszenie jego emisyjności • zapobieganie kongestii na drogach POM przez rozbudowę bezkolizyjnego układu drogowego, budowę mostów i wiaduktów, węzłów przesiadkowych • zagęszczenie sieci dróg i ścieżek rowerowych, ze szczególnym uwzględnieniem łączenia odcinków już istniejących, w tym pomiędzy sąsiadującymi jednostkami samorządu terytorialnego
Poprawa jakości środowiska naturalnego	• ograniczenie niskiej emisji z sektora bytowo-komunalnego i negatywnego wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie i życie mieszkańców, wdrożenie programów poprawy efektywności energetycznej budynków • przeciwdziałanie fragmentacji środowiska przyrodniczego, ochrona krajobrazu i racjonalne korzystanie z zasobów środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony bioróżnorodności na obszarze Wielkopolskiego Parku Narodowego • zwiększenie zdolności retencyjnej POM i zagospodarowanie wód opadowych • działania na rzecz racjonalnej gospodarki odpadami – promowanie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym

Źródło: Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+

Dokument ten ustanawia strategię przestrzenną województwa wielkopolskiego, w tym model rozwoju, cele i kierunki zagospodarowania przestrzennego oraz lokalizację inwestycji publicznych o znaczeniu regionalnym, a także zasady zarządzania obszarami funkcjonalnymi. Został on zatwierdzony Uchwałą Nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r.

Nadrzędnym celem zagospodarowania przestrzeni województwa wielkopolskiego jest „Efektywne wykorzystanie potencjałów rozwojowych w celu podniesienia konkurencyjności regionu, służące poprawie jakości życia mieszkańców w warunkach zrównoważonego rozwoju”. Cel ten będzie realizowany poprzez osiem celów polityki przestrzennej, doprecyzowanych w kierunkach zagospodarowania i działaniach, takich jak:

- Kształtowanie spójnej przestrzeni osadniczej,
- Ochrona walorów przyrodniczych,
- Kształtowanie i racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska przyrodniczego,
- Ochrona potencjału kulturowego i krajobrazu oraz rozwój konkurencyjnych form turystyki i rekreacji,
- Zrównoważony rozwój rolnictwa,
- Poprawa dostępności komunikacyjnej województwa,
- Rozwój efektywnej i innowacyjnej infrastruktury technicznej,
- Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego i przeciwdziałanie zagrożeniom.

Gmina Mosina leży w granicach miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego – Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego, wyznaczonego w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego. Ustalenia dotyczące polityki przestrzennej, w tym granice i zasady zagospodarowania miejskiego obszaru funkcjonalnego, zostały określone w Planie zagospodarowania przestrzennego Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego. W dokumencie tym określono siedem celów polityki przestrzennej dla tego obszaru:

- I. Rozwój funkcji metropolitalnych,
- II. Kształtowanie zielonego pierścienia Metropolii,
- III. Kształtowanie spójnego systemu przyrodniczego,
- IV. Rozwój efektywnego systemu komunikacyjnego,
- V. Rozwój zintegrowanego systemu transportu zbiorowego,
- VI. Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego,
- VII. Rozwój efektywnych struktur osadniczych.

W celu VII, dotyczącym rozwoju efektywnych struktur osadniczych, sformułowano istotną zasadę, z punktu widzenia rewitalizacji, tj. dążenie do racjonalnego wykorzystania przestrzeni, realizowane m.in. poprzez GPR. Zasada ta obejmuje m.in. konieczność intensyfikacji obszarów już zainwestowanych oraz rewitalizację obszarów zdegradowanych, tak aby inwestycje

infrastrukturalne ograniczały nadmierny wzrost obciążeń budżetu gminy. W tym samym celu, w zasadach i działaniach wspierających rozwój efektywnych struktur osadniczych dla strefy procesów metropolizacyjnych, wskazano na konieczność opracowywania kompleksowych programów rewitalizacji zdegradowanych przestrzennie, technicznie, gospodarczo i społecznie obszarów miast, dzielnic, terenów wiejskich, powojсковych, przemysłowych i pokolejowych, uwzględniających m.in. przebudowę i adaptację budynków do nowych funkcji, renowację tkanki mieszkaniowej, budowę, rozbudowę, modernizację lub remont dróg lokalnych i ich połączenie z siecią dróg głównych.

Plan zagospodarowania przestrzennego Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego postuluje również podnoszenie jakości struktur podmiejskich poprzez wprowadzanie na obszarach typowo mieszkaniowych funkcji usługowych, łączenie mniejszych struktur mieszkaniowych w większe, wprowadzanie elementów krystalizujących przestrzeń (np. przestrzeni publicznych), kreowanie wysokiej jakości przestrzeni publicznych (szczególnie w pobliżu terenów o najwyższych walorach kulturowych i przyrodniczych), z zachowaniem wymogów bezpieczeństwa publicznego, wspieranie rewitalizacji i kompleksowe rewitalizowanie obszarów zdekapitalizowanych i przemysłowych oraz wzmacnianie budowy prawidłowych struktur społecznych, a także podnoszenie jakości przestrzeni zurbanizowanej w otoczeniu obiektów zabytkowych. W odniesieniu do kilku gmin POM, wskazano na konieczność zwiększania dostępności do usług społecznych, takich jak dzienne domy pomocy. Postulaty te są zgodne z GPR i będą realizowane m.in. poprzez rewitalizację Gminy Mosina.

Gmina Mosina znajduje się również na obszarach interwencji określonych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego "Wielkopolska 2020+". Poniżej przedstawiono opis treści Planu w zakresie obszarów interwencji, na terenie których znajduje się Gmina Mosina, w tym obszar rewitalizacji obejmujący w Gminie Mosina wyłącznie tereny w mieście Mosinie. Postanowienia GPR są zgodne z celami polityki regionalnej, określonymi dla tych obszarów.

Tabela 3. Obszary interwencji określone w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego, na terenie których znajduje się Gmina Mosina, w tym obszar rewitalizacji Gminy Mosina

Obszar interwencji określony w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+	Opis treści Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+ w zakresie obszaru interwencji
Obszary wiejskie uczestniczące w procesach rozwojowych	Obszary te mają szczególne znaczenie dla rozwoju całej Wielkopolski i jej najważniejszych miast, uczestnicząc w najbardziej dynamicznych procesach rozwojowych. Bezpośrednie sąsiedztwo z głównymi ośrodkami miejskimi i dobre połączenia komunikacyjne dają im przewagę konkurencyjną. Jednakże, wysoki poziom rozwoju powoduje również negatywne skutki, takie jak suburbanizacja, utrata pierwotnych funkcji wiejskich, konflikty społeczne i kulturowe, a także wzmożony ruch. Zrównoważony rozwój tych obszarów ma kluczowe znaczenie dla całego województwa, ponieważ pełnią one rolę "przekaźnika" rozwoju dla innych obszarów wiejskich. Wśród kierunków działań przypisanych do celów polityki przestrzennej w tym obszarze interwencji wskazano m.in.:¹ • wzmocnienie kapitału ludzkiego i rozwój edukacji, • wsparcie sektorów pozarolniczych oraz wzmocnienie endogenicznej bazy ekonomicznej, • rozwój turystyki, w tym turystyki wiejskiej i agroturystyki, • przeciwdziałanie procesom migracyjnym, • zwiększenie możliwości zatrudnienia przez zwiększenie mobilności zawodowej, • budowę infrastruktury związanej z odnawialnymi źródłami energii, • budowę infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, • zapewnienie efektywnej infrastruktury transportowej i poprawę transportu zbiorowego, • tworzenie instytucjonalnych warunków do zwiększenia inwestycji pozarolniczych, • stymulowanie rozwoju lokalnego oraz inicjatyw lokalnych, • propagowanie i wdrażanie idei odnowy wsi, • promocję i ochronę dziedzictwa kulturowego wsi, • rozwój organizacji pozarządowych działających na wsi. Należy wziąć pod uwagę, że obszar rewitalizacji Gminy Mosina znajduje się wyłącznie na terenie miasta Mosina, w związku z czym postanowienia Planu w tym obszarze interwencji nie odnoszą się bezpośrednio do GPR.
Obszary ochrony gleb dla celów produkcji rolnej	Intensywna produkcja rolnicza na gruntach rolnych to jeden z wyróżników Wielkopolski, w tym gminy Mosina. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podkreśla konieczność zachowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej dla rozwoju rolnictwa i bezpieczeństwa żywnościowego. Dokument wskazuje na potrzebę przeciwdziałania presji inwestycyjnej i negatywnym

¹ Nawiązania do archiwalnej Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020.

	skutkom urbanizacji, aby chronić tereny rolnicze. Otwarte tereny rolnicze, w tym ekosystemy łąkowe, są kluczowe dla stabilności środowiska i zachowania wartości przyrodniczych. Ochrona gleb wspiera racjonalne gospodarowanie przestrzenią i chroni walory rekreacyjne i krajobrazowe regionu. Wśród kierunków działań przypisanych do celów polityki przestrzennej w tym obszarze interwencji wskazano m.in.: • ograniczanie erozji gleb, • wprowadzanie zadrzewień do przestrzeni rolniczej, zwłaszcza wzdłuż jezior i rzek, mających na celu zabezpieczenie antyerozyjne dla gleb rolniczych i zabezpieczenie przed spływem do wód powierzchniowych substancji biogennych oraz jako refugia dla zwierząt, • budowę i konserwację oraz właściwą eksploatację urządzeń melioracyjnych, • wsparcie edukacji rolniczej i promocję wysokiej jakości żywności oraz produktów tradycyjnych i regionalnych. Obszar rewitalizacji Gminy Mosina znajduje się wyłącznie na terenie miasta Mosina i nie znajdują się na nim tereny produkcji rolnej lub stanowią marginalny udział, w związku z czym postanowienia Planu w tym obszarze interwencji nie odnoszą się bezpośrednio do GPR.
Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi w skali dorzeczy	Przez teren obszaru rewitalizacji przepływa Kanał Mosiński – kanał melioracyjny odprowadzający wody górnej Obry i Mogielnicy (poprzez kanał Prut) do Warty. Obszar interwencji wyznaczony został w oparciu o mapy zagrożenia powodziowego – zakwalifikowano do niego gminy, na obszarze których znajdują się obszary zagrożenia powodziowego, o których mowa w art. 169 ust. 2 ustawy Prawo wodne. Ze względu na specyfikę poszczególnych elementów wyznaczony obszar dzieli się na cztery podtypy: 1. gminy, na których znajdują się obszary o wysokim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi wynoszącym $p=10\%$, czyli raz na 10 lat (obszary szczególnego zagrożenia powodzią), 2. gminy, na których znajdują się obszary o średnim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi wynoszącym $p=1\%$, czyli raz na 100 lat (obszary szczególnego zagrożenia powodzią), 3. gminy, na których znajdują się obszary o niskim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi wynoszącym $p=0,5\%$, czyli raz na 500 lat, lub na których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia ekstremalnego, 4. gminy, na których znajdują się tereny narażone na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego. Gmina Mosina została włączona do wszystkich wymienionych terenów zalewowych. Należy jednak wziąć pod uwagę, że na terenie obszaru rewitalizacji zagrożenie powodziowe w niewielkim stopniu pod względem zasięgu stanowi tylko Kanał Mosiński w trzech pierwszych w/w przypadkach. Wśród kierunków działań przypisanych do celów polityki przestrzennej w tym obszarze interwencji wskazano m.in.: • zwiększenie skali sztucznej retencji, zarówno retencji małej poprawiającej zaopatrzenie rolnictwa w wodę, jak i retencji dużej na głównych ciekach wodnych, • modernizację i rozbudowę budowli hydrotechnicznych zabezpieczających przed zbyt wysokimi stanami powodziowymi oraz łagodzących ich skalę i skutki – rozbudowa systemów wałów i polderów,

	• prace melioracyjne porządkujące stosunki wodne, ograniczające stany ekstremalne, • odnowę i ochronę ekosystemów wilgotnych, • zadrzewienia i zalesienia, • ochronę wód przed zanieczyszczeniami rolniczymi, • ilościową ochronę wód podziemnych oraz ochronę przed zanieczyszczeniami, • renaturalizację cieków wodnych (w tym odbudowę zdegradowanych środowisk wodnych), • racjonalną gospodarkę wodami opadowymi.
Obszary cenne przyrodniczo	Spójny system przyrodniczy województwa tworzą obszary o najwyższych poznanych walorach przyrodniczych wraz z łącznikami ekologicznymi. Z poziomu regionalnego element ten ma priorytetowe znaczenie dla prawidłowego zachowania różnorodności biologicznej i funkcjonowania środowiska. System ma charakter hierarchiczny. Dla poziomu województwa określono obszary węzłowe i korytarze ekologiczne o randze: międzynarodowej i krajowej, regionalnej oraz ponadlokalnej. Ponadto, na niższych szczeblach planowania, można wskazać obszary węzłowe oraz korytarze dolin rzecznych o randze lokalnej. Funkcjonowanie systemu zapewniają również m.in. otuliny parków narodowych i krajobrazowych (Wielkopolski Park Narodowy), wyspy i korytarze leśne, tereny zieleni miejskiej, fragmenty dolin rzecznych, ciągi jezior, obszary użytkowane rolniczo. Poza systemem przyrodniczym występują również inne cenne przyrodniczo obszary pełniące funkcje ekologiczno-ochronne. W granicach obszaru znalazły się wszystkie gminy położone na terenie województwa wielkopolskiego, w tym Gmina Mosina. Obszar rewitalizacji znajduje się częściowo na terenie Wielkopolskiego Parku Narodowego i jego otuliny. Wśród kierunków działań przypisanych do celów polityki przestrzennej w tym obszarze interwencji wskazano m.in.: • osłabianie negatywnego wpływu działalności człowieka na ekosystemy: usuwanie przyczyn i skutków eutrofizacji, odwadniania ekosystemów, postępującej antropogenizacji flory i fauny, w tym w wyniku suburbanizacji, • ograniczanie likwidacji ekosystemów, ich odtwarzanie, przeciwdziałanie ich fragmentacji oraz przywracanie i utrzymywanie drożności korytarzy ekologicznych, • racjonalizację i wzmocnienie instytucjonalnego i infrastrukturalnego systemu ochrony przyrody, • prowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej, tworzenie planów ochrony przyrody, w tym Priorytetowych Ram działania dla obszarów Natura 2000 oraz wsparcie badań z zakresu różnorodności biologicznej, • ochronę i tworzenie siedlisk wilgotnych.
Obszary ochrony krajobrazów kulturowych	W Planie podkreślono znaczenie dziedzictwa kulturowego w kształtowaniu tożsamości i jakości życia w Wielkopolsce i w tym kontekście wskazano na konieczność jego ochrony. Ochrona ta obejmuje zachowanie i ochronę cennych obiektów i krajobrazów kulturowych. Do obszarów ochrony krajobrazów kulturowych zaliczono gminy, na terenie których znajdują się: • Obiekty lub obszary o specyficznych cechach związanych z lokalnymi tradycjami (architektura, osadnictwo, gospodarka). • Obiekty o znaczeniu kulturowym (np. zabytki, parki). • Obszary, przez które przebiegają szlaki kulturowe o znaczeniu ponadregionalnym lub regionalnym. • Obszary z cechami charakterystycznymi dla grup regionalnych.

	Przez obszar rewitalizacji przebiega szlak – droga św. Jakuba. Wśród kierunków działań przypisanych do celów polityki przestrzennej w tym obszarze interwencji wskazano m.in.: • zachęcanie samorządów lokalnych do uwzględnienia kwestii krajobrazowych w odpowiednich dokumentach gminnych, • zrównoważone użytkowanie przestrzeni, ograniczanie przekształcania terenów cennych pod względem przyrodniczym i krajobrazowym, także nieobjętych ochroną prawną, w tym likwidacji zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, prac zmieniających znacząco rzeźbę terenu, likwidowania i przekształcania zbiorników wodnych oraz obszarów wodnoblotnych, • rekultywację obszarów zdegradowanych.
Obszary ochrony i kształtowania zasobów wodnych	Wielkopolska cechuje się niewielkimi zasobami wodnymi. Wielkopolska dysponuje także niewielkimi zasobami wód powierzchniowych, co jest spowodowane niewielką ilością opadów atmosferycznych. Deficyt wód obserwuje się w północno-wschodniej i środkowej części regionu. W granicach obszaru znalazły się wszystkie gminy położone na terenie województwa wielkopolskiego, w tym gmina Mosina. Wśród kierunków działań przypisanych do celów polityki przestrzennej w tym obszarze interwencji wskazano m.in. • zwiększenie skali sztucznej retencji, zarówno retencji małej poprawiającej zaopatrzenie rolnictwa w wodę, jak i retencji dużej na głównych ciekach wodnych, • prace melioracyjne porządkujące stosunki wodne, ograniczające stany ekstremalne, • odnowę i ochronę ekosystemów wilgotnych, • zadrzewienia i zalesienia, • ochronę wód przed zanieczyszczeniami rolniczymi, • ilościową ochronę wód podziemnych oraz ochronę przed zanieczyszczeniami, • renaturalizację cieków wodnych (w tym odbudowę zdegradowanych środowisk wodnych), • „oddawanie” rzekom terenów zalewowych, • racjonalną gospodarkę wodami opadowymi.

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Gminny Program Rewitalizacji przygotowany został z uwzględnieniem Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Mosina (przyjęty Uchwałą nr LVI/386/10 Rady Miejskiej w Mosinie z dnia 25 lutego 2010 r.). Celem dokumentu jest określenie polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego, po uprzednim rozpoznaniu uwarunkowań rozwoju gminy.

Ustalenia Studium obejmują:

- 1) cele rozwojowe gminy oraz uwarunkowania ich realizacji,
- 2) politykę rozwoju przestrzennego,
- 3) priorytety strategiczne gminy.

Studium nie stanowi aktu prawa miejscowego, jednak jego ustalenia są wiążące do prowadzenia określonej w nim polityki przestrzennej, w szczególności przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, ale także innych dokumentów programowych zawierających elementy planowania przestrzennego m.in. poprzez wskazywanie do realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych.

Studium uwzględnia uwarunkowania wynikające m. in. z:

- dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu,
- stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony,
- stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej,
- stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia,
- potrzeb i możliwości rozwoju gminy.

W Studium określa się m. in.:

- kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz przeznaczeniu terenów,
- kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy,
- obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego,

- obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej,
- obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym,
- kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej.

Gminny Program Rewitalizacji jest kolejnym dokumentem strategicznym, który jest powiązany ze Studium zarówno pod względem uwarunkowań jak również kierunków zagospodarowania przestrzennego. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Mosina ze względu na okres, w którym został opracowany i przyjęty, odwołuje się do Lokalnego programu rewitalizacji dla Miasta Mosiny – na lata 2008-2013. Założenia polityki rewitalizacyjne zostały zaktualizowane poprzez przyjęcie Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Mosina na lata 2010 – 2020. Kolejnym opracowaniem kształtującym politykę rewitalizacyjną był Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027. Obszar rewitalizacji wskazany w dokumencie opracowanym na lata 2008-2013 w dużym stopniu pokrywa się z obszarem określonym w kolejnym LPR, a także w GPR. Można przyjąć, że polityka przestrzenna określona w Studium również jest obecnie kontynuowana. Część postulatów określonych w Studium dla terenów znajdujących się na obszarze rewitalizacji została zrealizowana – na przykład zmodernizowana została ulica Dworcowa i powstał węzeł przesiadkowy przy dworcu kolejowym z parkingiem buforowym i przystankami komunikacji autobusowej. Aktualne pozostają postanowienia zawarte w Studium, które zgodne są z przedsięwzięciami określonymi w GPR, w zakresie:

- stworzenia zwartej strefy o funkcjach usług centrotwórczych, handlowych, kulturalnych i rekreacyjnych w rejonie Placu 20 Października, targowiska miejskiego, terenu wzdłuż kanału Mosińskiego, dworu i parku Budzyń,
- rozwoju usług wyższego rzędu (w tym kultury: biblioteka i Mosiński Ośrodek Kultury) i ciągów komunikacyjnych w rejonie ulic Łazienna, Śremska, Kolejowa i Farbiarska,
- rozwoju funkcji turystycznej, rekreacyjnej edukacyjnej w rejonie Glinianek.

Biorąc pod uwagę postanowienia zawarte w Studium dla funkcji pozostałych terenów objętych obszarem rewitalizacji, można stwierdzić, że cele, kierunki działań i przedsięwzięcia rewitalizacyjne zawarte w GPR są zgodne z polityką przestrzenną określoną w Studium.

Sposób realizacji przez GPR strategii rozwoju gminy

Strategia rozwoju lokalnego to bardzo ważny instrument budowania potencjału rozwojowego gminy. Strategia rozwoju to również kluczowe narzędzie prowadzenia polityki rozwoju, którą określa się jako „zespół wzajemnie powiązanych działań podejmowanych i realizowanych w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju kraju, spójności społeczno-gospodarczej, regionalnej i przestrzennej, podnoszenia konkurencyjności gospodarki oraz tworzenia nowych miejsc pracy w skali krajowej, regionalnej lub lokalnej” (Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju). Strategia rozwoju jest nadrzędnym dokumentem programującym rozwój miasta w długofalowej perspektywie czasowej. Strategia stanowi podstawowy instrument wspomagający władze samorządowe w procesie zarządzania rozwojem.

Uchwałą nr LV/383/14 Rady Miejskiej w Mosinie z dnia 30 stycznia 2014 r. została przyjęta Strategia Rozwoju Gminy Mosina na lata 2014 do 2020+.

W Strategii Gminy Mosina przyjęto realizację dwóch celów strategicznych:

- Cel strategiczny 1 – Poprawa warunków życia w zakresie infrastruktury komunalnej:
 - Program 1.1. Poprawa warunków życia w zakresie infrastruktury komunalnej;
 - Program 1.2. Poprawa infrastruktury przestrzennej.
- Cel strategiczny 2 – Rozwój społeczno-gospodarczy:
 - Program 2.1. Wspieranie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości;
 - Program 2.2. Tworzenie warunków dla rozwoju usług turystycznych i rekreacyjnych;
 - Program 2.3. Działania z zakresu ochrony zdrowotnej i pomocy społecznej;
 - Program 2.4. Wspieranie aktywności kulturalnej, oświatowej i sportowej;
 - Program 2.5. Zapewnienie porządku i bezpieczeństwa publicznego;
 - Program 2.6. Budowanie społeczeństwa obywatelskiego.

Poprzez Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027 będą realizowane w szczególności:

- Cel strategiczny 1. Program 1.2. Poprawa infrastruktury przestrzennej, w ramach którego założono projekt 1.2.6. Rewitalizacja centrum Mosiny i innych zespołów zabytkowych na terenie gminy;

- Cel strategiczny 2.:
 - Program 2.2., w ramach którego zaplanowano projekt 2.2.2. Rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej,
 - Program 2.3., w ramach którego zaplanowano projekty: 2.3.1. Rozbudowa infrastruktury pomocy społecznej i 2.3.2. Programy profilaktyki i promocji zdrowia,
 - Program 2.4., w ramach którego zaplanowano projekty: 2.4.1. Tworzenie zaplecza infrastrukturalnego dla oświaty i kultury, 2.4.3. Utrzymanie wysokiego poziomu usług oświatowych i rozwój nowych form edukacyjnych,
 - Program 2.5. Zapewnienie porządku i bezpieczeństwa publicznego, w ramach którego zaplanowano projekt 2.5.1. Realizacja programu „Bezpieczna Gmina”.
 - Program 2.6., w ramach którego zaplanowano projekt 2.6.1. Stałe wspierania inicjatyw społecznych mieszkańców.

Tabela 4. Powiązania celów strategicznych zawartych w Strategii Rozwoju Gminy Mosina na lata 2014 do 2020+ z kierunkami działań określonymi w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027

Cele strategiczne zawarte w Strategii Rozwoju Gminy Mosina na lata 2014 do 2020+	Programy strategiczne zawarte w Strategii Rozwoju Gminy Mosina na lata 2014 do 2020+	Kierunki działań wskazane w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027
Cel strategiczny 1 – Poprawa warunków życia w zakresie infrastruktury komunalnej	Program 1.2. Poprawa infrastruktury przestrzennej	Poprawa jakości infrastruktury kulturalnej i rekreacyjnej
Cel strategiczny 2 – Rozwój społeczno-gospodarczy	Program 2.2 Tworzenie warunków dla rozwoju usług turystycznych i rekreacyjnych	Poprawa jakości infrastruktury kulturalnej i rekreacyjnej
	Program 2.3. Działania z zakresu ochrony zdrowotnej i pomocy społecznej	Aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców
	Program 2.4. Wspieranie aktywności kulturalnej, oświatowej i sportowej	Aktywizacja zawodowa i pobudzenie przedsiębiorczości
	Program 2.5. Zapewnienie porządku i bezpieczeństwa publicznego	Wzrost bezpieczeństwa i komfortu mieszkańców
	Program 2.6. Budowanie społeczeństwa obywatelskiego	Aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Mosina na lata 2014 do 2020+

Projekt GPR w części programowej odpowiada postulatowi zawartemu w Strategii, w związku z czym można uznać, że poprzez realizację GPR będą realizowane postulaty Strategii.

Sposób realizacji przez GPR strategii rozwiązywania problemów społecznych

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest dokumentem określającym ramy prowadzenia polityki społecznej gminy w danym okresie czasu, w oparciu o zdiagnozowane problemy, z którymi boryka się lokalna społeczność. Według art. 17. pkt. 1. Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy „opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mosina na lata 2016-2026 została przyjęta *uchwałą nr XXXVII/334/16 Rady Miejskiej w Mosinie z dnia 29 września 2016 r.* Dokument zawiera szczegółową diagnozę i analizę problemów społecznych (podsumowaną analizą SWOT) i zasobów pomocy społecznej oraz część programową, która obejmuje cele strategiczne (główne obszary działania), cele szczegółowe (główne obszary działania przełożone na programy) i kierunki działań:

- I. Cel strategiczny: Przeciwdziałanie powstawaniu zjawiska ubóstwa w gminie Mosina.
 - I.1. Cel szczegółowy: Minimalizowanie zjawiska ubóstwa w gminie Mosina;
 - I.2. Cel szczegółowy: Stworzenie systemu pomocy skoncentrowanej na osobach i rodzinach dotkniętych ubóstwem w gminie Mosina.
- II. Cel strategiczny: Integracja społeczna i aktywizacja zawodowa oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu w gminie.
 - II.1. Cel szczegółowy: Integracja, reintegracja i aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych, przeciwdziałanie skutkom bezrobocia;
 - II.2. Cel szczegółowy: Integracja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych oraz starszych.
- III. Cel strategiczny: Redukowanie problemu uzależnień w gminie Mosina.
 - III.1. Cel szczegółowy: Podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z używaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych, w szczególności przez dzieci i młodzież;
 - III.2. Cel szczegółowy: Zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnej w zapobieganiu używaniu alkoholu i innych substancji psychoaktywnych w szczególności przez dzieci i młodzież;

- III.3. Cel szczegółowy: Wprowadzenie zintegrowanego systemu pomocy osobom i rodzinom dotkniętym alkoholizmem.
- IV. Cel strategiczny: Wspieranie rodzin z problemami opiekuńczo – wychowawczymi, rodzin wielodzietnych i niepełnych w gminie Mosina.
 - IV.1. Cel szczegółowy: Poprawa jakości życia, zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego rodzin wielodzietnych;
 - IV.2. Cel szczegółowy: Przeciwdziałanie zjawiskom grożącym wykluczeniem społecznym oraz bezradnością życiową.

Opracowanie strategii i gminnego programu rewitalizacji jako dokumentów strategicznych ma bardzo podobny cel. Zakłada się, że postulaty zawarte w obu opracowaniach będą w jak najwyższym stopniu spójne. Działania przewidziane w strategii rozwiązywania problemów społecznych odnoszą się do wszystkich mieszkańców gminy. Przewiduje się, że w wielu przypadkach te same projekty będą służyły jednocześnie realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych, jak i Gminnego Programu Rewitalizacji. Szczególną spójnością postulatów zawartych w GPR w stosunku do założeń Strategii rozwiązywania problemów społecznych wykazuje się cel strategiczny dla obszaru rewitalizacji – Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz wzrost poziomu jakości życia. Dla podniesienia skuteczności rekrutacji i efektywności finansowej realizowanych projektów racjonalne jest, aby grupa odbiorców działań społecznych zawartych w GPR nie była ograniczona wyłącznie do mieszkańców obszaru rewitalizacji. Zakłada się, że do grup społecznych objętych wsparciem w ramach programu rewitalizacji będą kierowane dodatkowe komunikaty zachęcające do udziału w przedsięwzięciach społecznych.

3. WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI²

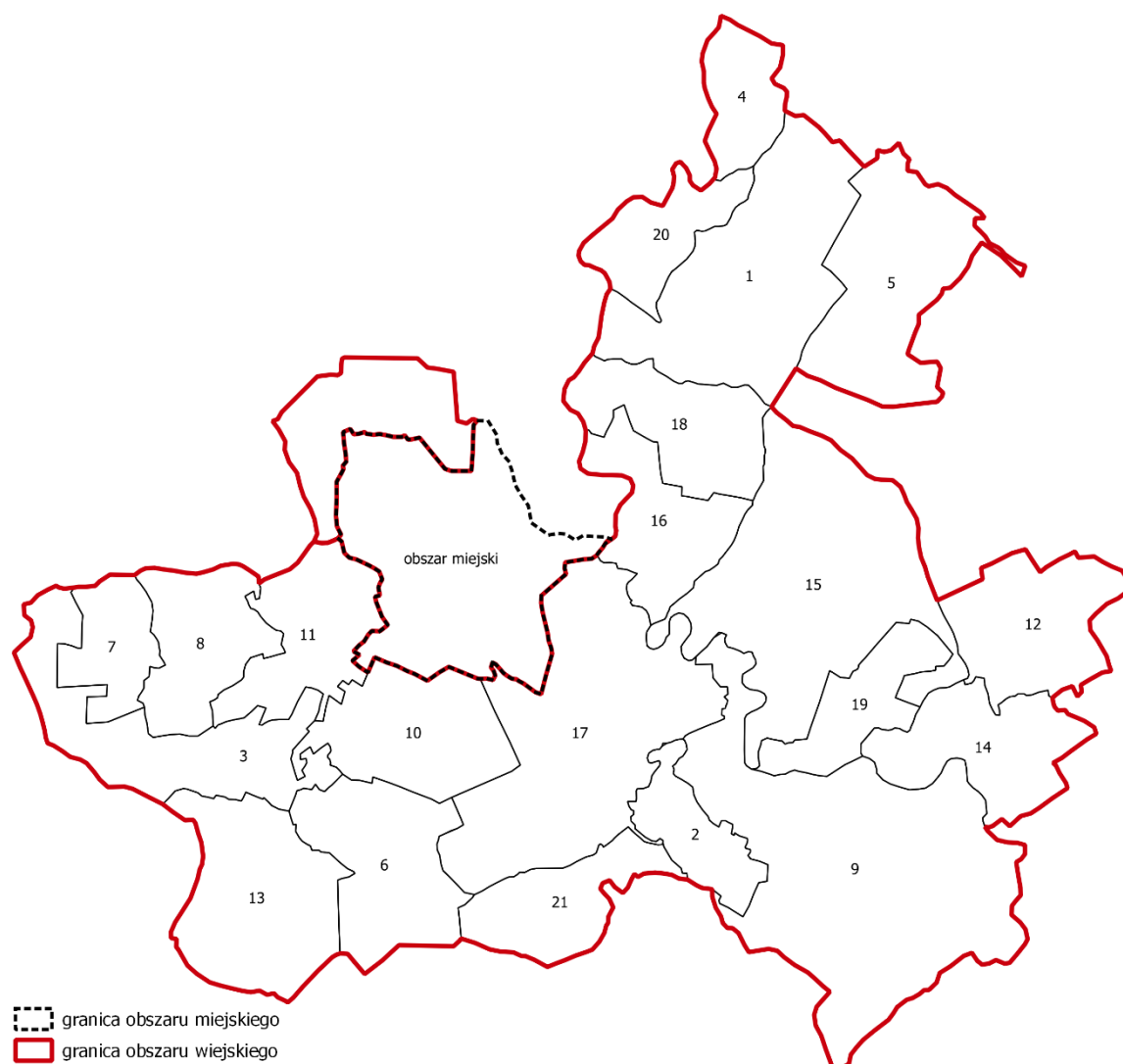
Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027 został opracowany dla obszaru rewitalizacji, wyznaczonego uchwałą nr XLIII/448/17 Rady Miejskiej w Mosinie z dnia 26 stycznia 2017r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Przebieg granic wskazanego obszaru oraz sposób jego wyznaczania został określony na Załączniku nr 1 i 2 do wyżej wymienionej uchwały.

W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego, a w jego granicach obszaru rewitalizacji posłużono się podziałem gminy na sołectwa oraz miasto Mosina. W obrębie miasta wykorzystano podział na jednostki analityczne jakimi są ulice. Jest to intuicyjny, panujący w gminie podział dla interesariuszy Gminnego Programu Rewitalizacji. Podział ten został zastosowany w celu przestrzennego zobrazowania wyników analizy wskaźnikowej za pomocą struktury jednostek pomocniczych. Gmina Mosina jest gminą miejsko – wiejską, zatem aby nie zaburzać średniej wartości referencyjnej wskaźnika uwzględniającego miasto jako jednostkę urbanistyczną gminy stawianą na równi z sołectwami, wyłączono miasto Mosina i poddano je analizie jako odrębną jednostkę.

Poniżej graficznie przedstawiono podział Gminy Mosina wykorzystany przy diagnozie służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji:

² Opracowane na podstawie Załącznika nr 2 do Uchwały nr XLVI/521/17 Rady Miejskiej w Mosinie 2 marca 2017 roku w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

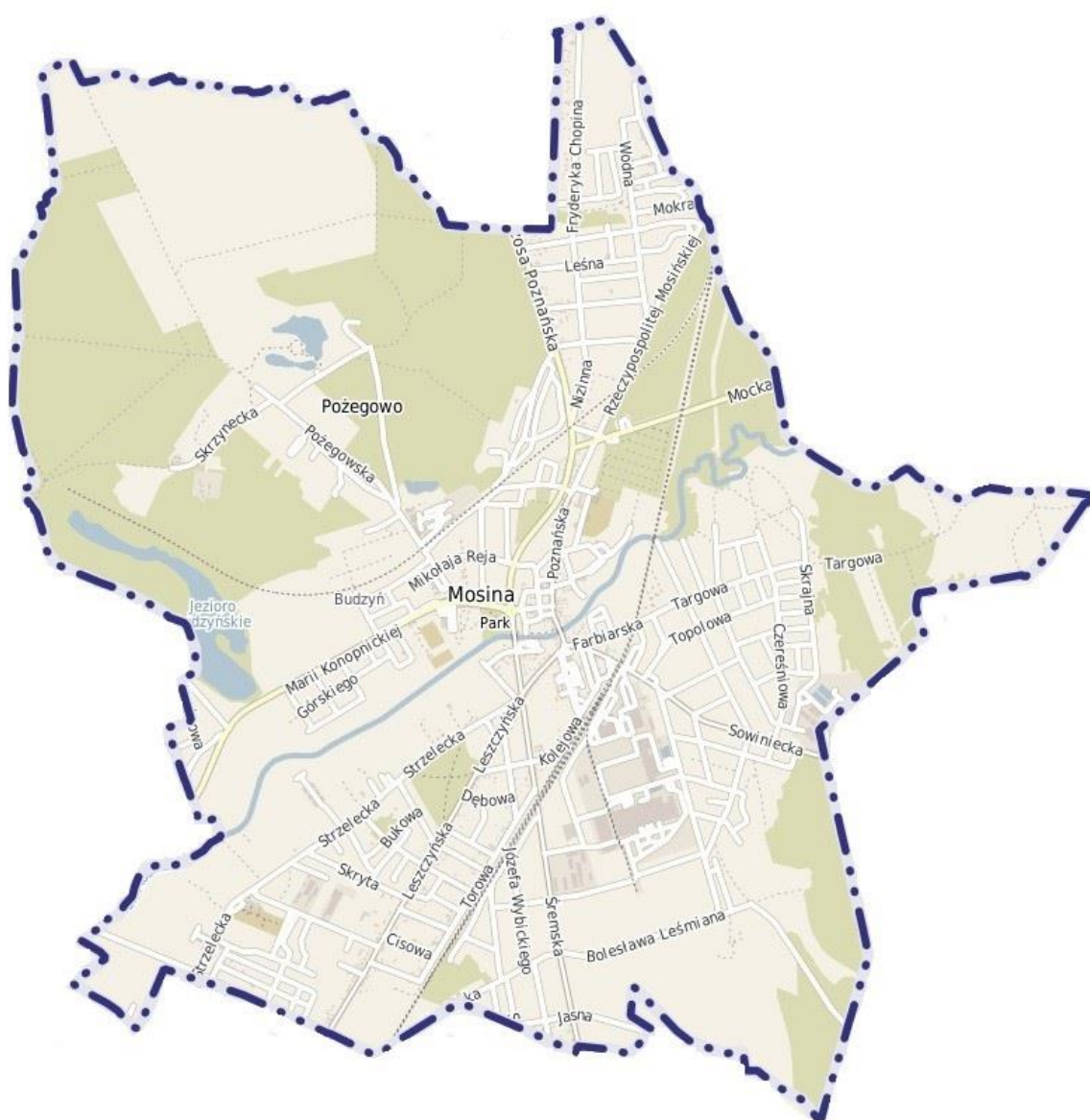
Rysunek 1 Podział Gminy Mosina wykorzystany przy diagnozie służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji³

Źródło: opracowanie własne.

³ 1. Babki, Kubalin, Głuszyna Leśna, 2. Baranówko, 3. Borkowice, Bolesławiec, 4. Czapury, 5. Daszewice 6. Drużyna, Nowinki, 7. Dymaczewo Nowe, 8. Dymaczewo Stare, 9. Krajkowo, Baranowo, 10. Krosno, 11. Krosinko, Ludwikowo, 12. Mieczewo, 13. Pecna, Konstantynowo, 14. Radzewice, 15. Rogalin, 16. Rogalinek, 17. Sowinki, Sowiniec, 18. Sasinowo, 19. Świątniki, 20. Wiórek, 21. Żabinko.

Rysunek 2 Podział Miasta Mosina na ulice

Źródło: opracowanie własne

Podczas wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Mosina posłużono się wskaźnikami o charakterze ilościowym, pozyskanymi z różnego rodzaju instytucji. Zebrane dane odnosiły się do pięciu sfer: **społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej**⁴.

Dane zbierane były z podziałem na sołectwa, a na terenie miasta Mosina z podziałem na ulice. Część wskaźników została przedstawiona w sposób względny – zostały one przyrównane do 100 mieszkańców danej jednostki podziału Gminy Mosina. Dzięki takiej metodologii

⁴ Ustawa z 9 października 2015r. o rewitalizacji (art. 9).

możliwe było przedstawienie wartości uwzględniających różnice w liczbie ludności sołectw i ulic miasta Mosina. Natomiast te, które nie stanowią „danych wrażliwych”, przedstawiono w formie liczb bezwzględnych lub przyrównano do powierzchni wyodrębnionych jednostek analitycznych. Listę wskaźników wykorzystanych w delimitacji przedstawiono w poniższym zestawieniu:

Tabela 5 Zestawienie wskaźników użytych na etapie wyznaczania obszaru zdegradowanego i rewitalizacji

Lp.	Zjawisko	Nazwa wskaźnika	Źródło danych	Metodologia obliczania wskaźnika
Sfera społeczna				
1.1.	Przestępczość – kradzież mienia, kradzież samochodu i bójki	Liczba przypadków kradzieży mienia, kradzieży samochodu oraz bójek w przeliczeniu na 100 mieszkańców jednostki podziału	Komenda Miejska Policji w Poznaniu (liczba przestępstw, stan na 31.12.2015r.) Urząd Miejski w Mosinie (liczba ludności, stan na 31.12.2015r.)	Liczba przestępstw w zakresie kradzieży mienia, kradzieży samochodu i bójek popełnionych w podziale na sołectwa / ulice, dzielona przez jej liczbę ludności oraz pomnożona przez 100
1.2.	Pomoc społeczna - ubóstwo	Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego sołectwa	Ośrodek Pomocy Społecznej w Mosinie (przyznane świadczenia, stan na 31.12.2015r.) Urząd Miejski w Mosinie (liczba ludności, stan na 31.12.2015r.)	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa przyznanych mieszkańcom w danym sołectwie / z podziałem na ulice dzielona przez jej liczbę ludności oraz pomnożona przez 100
1.3.	Pomoc społeczna – bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych	Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego sołectwa	Ośrodek Pomocy Społecznej w Mosinie (przyznane świadczenia, stan na 31.12.2015r.) Urząd Miejski w Mosinie (liczba ludności, stan na 31.12.2015r.)	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych przyznanych mieszkańcom danego sołectwa / z podziałem na ulice dzielona przez jej liczbę ludności oraz pomnożona przez 100
1.4.	Pomoc społeczna – alkoholizm	Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego sołectwa	Ośrodek Pomocy Społecznej w Mosinie (przyznane świadczenia, stan na 31.12.2015r.) Urząd Miejski w Mosinie (liczba ludności, stan na 31.12.2015r.)	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu przyznanych mieszkańcom w danym sołectwie / z podziałem na ulice dzielona przez jej liczbę ludności oraz pomnożona przez 100
1.5.	Pomoc społeczna – niepełnosprawność	Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego sołectwa	Ośrodek Pomocy Społecznej w Mosinie (przyznane świadczenia, stan na 31.12.2015r.) Urząd Miejski w Mosinie (liczba ludności, stan na 31.12.2015r.)	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności przyznanych mieszkańcom w danym sołectwie / z podziałem na ulice dzielona przez jej liczbę ludności oraz pomnożona przez 100

Lp.	Zjawisko	Nazwa wskaźnika	Źródło danych	Metodologia obliczania wskaźnika
1.6.	Aktywność społeczna	Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców jednostki podziału	Urząd Miejski w Mosinie (liczba ludności, liczba organizacji pozarządowych stan na 31.12.2015r.), <i>Baza organizacji pozarządowych, urzędów i instytucji</i>	Liczba organizacji pozarządowych z podziałem na ulice dzielona przez jej liczbę ludności oraz pomnożona przez 100
1.7.	Aktywność społeczna	Zadania zgłoszone do Budżetu Obywatelskiego w przeliczeniu na 100 mieszkańców danej jednostki podziału	Urząd Miejski w Mosinie (liczba ludności stan na 31.12.2015r.) oraz strona http://bogm.mosina.pl/asp/pl_start.asp?typ=13&menu=10&strona=1&schemat= [data dostępu: 9.11.2016r.]	Liczba zgłoszonych do budżetu obywatelskiego projektów z podziałem na sołectwa dzielona przez ich liczbę mieszkańców oraz pomnożona przez 100
1.8.	Wyrównywanie nierówności cyfrowych (wykluczenie cyfrowe)	Korzystający z komputera w projekcie "Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu..." w przeliczeniu na 100 mieszkańców danej jednostki podziału	Urząd Miejski w Mosinie (liczba ludności stan, liczba osób korzystających z projektu na 31.12.2015r.)	Liczba osób korzystających z projektu z podziałem na sołectwa dzielona przez ich liczbę mieszkańców oraz pomnożona przez 100
1.9.	Bezrobocie	Liczba osób bezrobotnych ogółem w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego sołectwa oraz miasta Mosina	Powiatowy Urząd Pracy w Poznaniu (stan na 31.12.2015r.) Urząd Miejski w Mosinie liczba ludności, stan na 31.12.2015r.)	Ogólna liczba bezrobotnych z podziałem na sołectwa / ulice dzielona przez jej liczbę ludności oraz pomnożona przez 100
Sfera gospodarcza				
2.1.	Przedsiębiorczość mieszkańców	Działalność gospodarcza w przeliczeniu na 100 mieszkańców danego sołectwa	Urząd Miejski w Mosinie (liczba podmiotów gospodarczych, liczba ludności, stan na 31.12.2015r.)	Liczba działalności gospodarczej z podziałem na sołectwa dzielona przez jej liczbę ludności oraz pomnożona przez 100 / z podziałem na ulice dzielona przez jej liczbę ludności oraz pomnożona przez 100
Sfera środowiskowa				
3.1.	Występowanie wyrobów zawierających azbest podane w [ha]	Udział wyrobów azbestowych znajdujących się w danym sołectwie w ogólnej powierzchni sołectwa	Uchwała nr LXIX/484/14 Rady Miejskiej w Mosinie z dnia 30 października 2014r. w sprawie „Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z tereny Gminy Mosina”.	Ilość wyrobów azbestowych z podziałem na sołectwa podana w ha w odniesieniu do powierzchni sołectwa
<i>Dodatkowo podczas sfery środowiskowej wzięto pod uwagę występowanie obszarów chronionych Natura 2000.</i>				
Sfera przestrzenno-funkcjonalna				

Lp.	Zjawisko	Nazwa wskaźnika	Źródło danych	Metodologia obliczania wskaźnika
4.1.	Opieka zdrowotna	Dostęp do usług medycznych (apteki, przychodnie, szpitale) w przeliczeniu na 100 mieszkańców danej jednostki podziału	Urząd Miejski w Mosinie (liczba ludności, lista punktów świadczących usługi medyczne stan na 31.12.2015r.)	Liczba punktów aptecznych, przychodni i szpitali z podziałem na sołectwa dzielona przez jej liczbę ludności oraz pomnożona przez 100
4.2.	Dostępność komunikacyjna	Liczba przystanków autobusowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców danej jednostki podziału	Urząd Miejski w Mosinie (liczba ludności stan na 31.12.2015r.), strona internetowa Gminy http://www.mosina.pl [dostęp 16.11.2016r.],	Liczba przystanków autobusowych obsługujących dany obszar z podziałem na sołectwa w przeliczeniu na liczbę ludności oraz pomnożone przez 100
4.3.	Dostępność komunikacyjna	Liczba kursów autobusów w dniu roboczym w przeliczeniu na 100 mieszkańców danej jednostki podziału	Urząd Miejski w Mosinie (liczba ludności stan na 31.12.2015r.), strona internetowa Gminy http://www.mosina.pl [dostęp 16.11.2016r.],	Liczba kursów autobusów obsługujących dany obszar z podziałem na sołectwa w przeliczeniu na liczbę ludności oraz pomnożone przez 100
4.4.	Zabytkowe budynki	Liczba zabytkowych budynków z Gminnej Ewidencji Zabytków	Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Mosina na lata 2011-2014 (liczba zabytkowych)	Liczba zabytkowych budynków z Gminnej Ewidencji Zabytków w podziale na ulice
4.5.	Tereny zielone	Powierzchnia terenów zielonych [m2]	Urząd Miejski w Mosinie (powierzchnia terenów zielonych)	Powierzchnia terenów zielonych wyrażonych w metrach kwadratowych w podziale na ulice
Sfera techniczna				
5.1.	Dostęp do infrastruktury technicznej	Długość sieci kanalizacji sanitarnej [mb] przypadającej na 100 mieszkańców danej jednostki podziału	Urząd Miejski w Mosinie (długość sieci, liczba ludności, stan na 31.12.2015r.)	Długość sieci kanalizacji sanitarnej z podziałem na sołectwa / ulice dzielona przez jej liczbę ludności oraz pomnożona przez 100
5.2.	Dostęp do infrastruktury technicznej	Długość sieci wodociągowej [mb] przypadającej na 100 mieszkańców danej jednostki podziału	Urząd Miejski w Mosinie (długość sieci, liczba ludności, stan na 31.12.2015r.)	Długość sieci wodociągowej z podziałem na sołectwa / ulice dzielona przez jej liczbę ludności oraz pomnożona przez 100
5.3.	Dostęp do infrastruktury technicznej	Utwardzone drogi lokalne (gminne) w m w przeliczeniu na 100 mieszkańców sołectwa	Urząd Miejski w Mosinie (długość dróg, liczba ludności, stan na 31.12.2015r.)	Długość utwardzonych dróg lokalnych (gminne) z podziałem na sołectwa dzielona przez jej liczbę ludności oraz pomnożona przez 100

Źródło: opracowanie własne.

Dane przedstawione w analizie wskaźnikowej i kartograficznej zaprezentowane zostały w sposób statystyczny (liczbowy) oraz graficzny (mapy).

Reasumując, w celu wyznaczenia obszarów o szczególnej kumulacji zjawisk kryzysowych, wykonane zostały następujące działania:

KROK 1: Pozyskanie danych z instytucji publicznych.

KROK 2: Przyporządkowanie danych do poszczególnych sołectw i ulic.

KROK 3: Obliczenie mierników wskaźnikowych.

KROK 4: Obliczenie średniej dla gminy dla każdego wskaźnika miernikowego.

KROK 5: Interpretacja uzyskanych wartości mierników wskaźnikowych.

KROK 6: Zaznaczenie mierników wskaźnikowych, które przyjęły wartości mniej korzystne niż średnia dla gminy.

KROK 7: Zliczenie liczby zjawisk kryzysowych dla sołectw i ulic.

KROK 8: Wybór obszaru zdegradowanego.

Wskazany obszar zdegradowany wyznaczony został na podstawie sumy liczby zjawisk kryzysowych na obszarach wiejskich (sołectwa) i w mieście (ulice).

Tabela 6 Liczba zjawisk kryzysowych na obszarze wiejskim

SOŁECTWO	LICZBA ZJAWISK KRYZYSOWYCH
Babki, Kubalin, Głuszyna Leśna	8
Baranówko	7
Borkowice, Bolesławiec	8
Czapury	13
Daszewice	10
Drużyna, Nowinki	7
Dymaczewo Nowe	13
Dymaczewo Stare	9
Krajkowo, Baranowo	2
Krosno	12
Krosinko, Ludwikowo	6
Mieczewo	11
Pecna, Konstatynowo	10
Radzewice	8
Rogalin	12
Rogalinek	10
Sowinki, Sowiniec	10
Sasinowo	5
Świątniki	9

SOŁECTWO	LICZBA ZJAWISK KRYZYSOWYCH
Wiórek	13
Żabinko	8

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 7 Liczba zjawisk kryzysowych na obszarze miasta

ULICA	LICZBA ZJAWISK KRYZYSOWYCH
25 stycznia	9
Budzyńska	6
Chodkiewicza	5
Czwartaków	2
Dębowa	7
Długa	6
Dworcowa	7
Farbiarska	5
Fiedlera	9
Henryka Łasaka	4
Huberta Wagnera	2
Janusza Kusocińskiego	5
Kanałowa	5
Kasprowicza	4
Kasztanowa	6
Klonowa	3
Kolejowa	10
Kołątaja	7
Konopnickiej	5
Krosińska	5
Krotowskiego	5
Krótką	5
Leszczyńska	5
Łazienna	5
Mickiewicza	7
Mostowa	4
Niezlomnych	4
Nowa	6
Orzeszkowej	7
Piotra Mocka	7
Plac 20 Października	6
Poniatowskiego	7
Poznańska	8
Pożegowska	8
Prusa	6
Reja	5
Reymonta	8
Rzeczna	2

ULICA	LICZBA ZJAWISK KRYZYSOWYCH
Rzeczypospolitej Mosińskiej	7
Skrzynecka	5
Słoneczna	10
Słowackiego	9
Sowiniecka	8
Spacerowa	4
Stanisława Marusarza	4
Strzałowa	6
Strzelecka	9
Szosa Poznańska	6
Śremska	5
Torowa	7
Wąska	4
Wiejska	10
Władysława Komara	4
Wybickiego	8

Źródło: opracowanie własne.

Zdiagnozowano występowanie następujących problemów:

- Niska aktywność w życiu społecznym i publicznym;
- Wysoki udział osób:
 - bezrobotnych;
 - korzystających z pomocy społecznej;
 - wykluczonych cyfrowo.
- wysoki udział wyrobów azbestowych;
- niska dostępność do usług medycznych;
- niska dostępność do komunikacji publicznej; sieci wodno-kanalizacyjnej i utwardzanych dróg;
- mała liczba połączeń komunikacyjnych w dniu roboczym.

Szczególna ich kumulacja występuje w **mieście Mosina** oraz następujących sołectwach:

- Dymaczewo Nowe;
- Wiórek;
- Czapury;
- Rogalin;
- Krosno;
- Mieczewo;
- Babki, Kubalin, Głuszyna Leśna;
- Daszewice;

- Pecna, Konstantynowo;
- Rogalinek;
- Dymaczewo Stare;
- Sowinki, Sowiniec.

Obszary te stanowią **obszar zdegradowany**, który zamieszkały jest przez 26950 mieszkańców (88,52%) i stanowi 65,57% powierzchni gminy (10 355,53 ha).

OBSZAR ZDEGRADOWANY

26950 mieszkańców = 88,52% > 30% mieszkańców gminy

10 355,53 ha = 65,57% > 20% powierzchni gminy

Ze względu na fakt, że obszar zdegradowany nie może zostać w całości włączony jako obszar rewitalizacji (zgodnie z Ustawą o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy) należało dokonać jego zawężenia. W tym celu wykorzystano wyniki oceny społecznej (szerzej opisanej w podrozdziale *Uspołecznienie programu rewitalizacji*) oraz wiedzę i doświadczenie pracowników Urzędu Miejskiego w Mosinie. Dokonano wyboru zawężającego **do obszaru miasta Mosina**, z którego następnie wybrano ulice cechujące się największą liczbą zjawisk kryzysowych. Po analizie i interpretacji wyników okazało się, że ulice cechujące się stanem kryzysowym, skupione są w ramach jednego podobszaru, co wskazuje na szczególną degradację tego terenu.

Warto dodać, że dotychczas działania rewitalizacyjne prowadzone były na wskazanej części miasta Mosina (w ramach „Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Mosina na lata 2010-2020”). Jednak istnieją inwestycje, które w znacznej mierze nie zostały jeszcze ukończone, przez co skuteczność interwencji nie została w pełni osiągnięta. W ramach kontynuowania działań mających na celu wykorzystanie efektów dotychczasowej realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji, zdecydowano się na utrzymanie obszaru rewitalizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji.

Reasumując, obszar rewitalizacji wybrany został następująco:

KROK 1: Odwołanie się do wyników oceny społecznej oraz wiedzy i doświadczenia pracowników Urzędu Miejskiego w Mosinie.

KROK 2: Analiza liczby zjawisk kryzysowych zidentyfikowanych na ulicach w mieście.

KROK 3: Wyodrębnienie obszaru rewitalizacji na terenie miasta.

KROK 4: Uzasadnienie wyboru obszaru rewitalizacji w innych dokumentach strategicznych gminy.

W skład obszaru rewitalizacji wchodzi fragment Miasta Mosina, który od północy ograniczony jest ulicami: Spacerowa, Zieleniec i Mocka, od wschodu torami kolejowymi, od południa ulicami: Klonowa, Długa, Stamma oraz od zachodu ulicami: Konopnicka, Orzeszkowej, Wiejska, Fiedlera i Pożegowska. Granice obszaru przeprowadzone są po granicach działek.

OBSZAR REWITALIZACJI

7750 mieszkańców = 25,48% < 30% mieszkańców gminy

215,48 ha = 1,30% < 20% powierzchni gminy

Uzasadnienie wyboru obszaru rewitalizacji

Liczne problemy występujące na wskazanym obszarze miasta pokazują, że powodów degradacji jest kilka, dlatego należy wziąć pod uwagę zarówno przyczynę stanu kryzysowego, jak i jego skutek. Mieszkańcy zmuszeni poszukiwać pracy poza swoim miejscem zamieszkania, coraz rzadziej decydują się na uczestnictwo w wydarzeniach kulturalno-rozrywkowych organizowanych na terenie zarówno miasta, jak i całej gminy. Również chęć do podejmowania oddolnych inicjatyw na rzecz rozwoju gminy, w ramach funkcjonowania organizacji pozarządowych, jest coraz mniejsza. Świadczy o tym niska wartość wskaźnika dotyczącego funkcjonujących organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Niski poziom kapitału społecznego generuje również inne problemy. Jednym z nich jest nasilające się zjawisko korzystania ze świadczeń pomocy społecznej. W następstwie długotrwałego pobierania świadczeń może wystąpić brak chęci do podejmowania pracy w celu poprawienia swojej sytuacji materialnej. Coraz większa bezradność przyczynia się do mniejszej potrzeby związanej z rozwojem własnym i poszukiwaniem pracy, co prowadzi do wzrostu zachowań dewiacyjnych. Również brak potrzeby związanej ze wzrostem standardu swojego życia,

generuje również kolejny problem jakim jest bezrobocie. Bliskość dużych ośrodków miejskich, takich jak Poznań, wpływa na mniejsze zainteresowanie potencjalnych inwestorów. Stanowi to utrudnienie przy tworzeniu nowych miejsc pracy (pomimo, że średnia dla obszaru rewitalizacji jest wyższa niż średnia dla miasta). Również wysoki udział osób w wieku poprodukcyjnym stanowi kolejny czynnik niskiego rozwoju gospodarczego wybranego obszaru miasta. Wysoki odsetek osób w wieku poprodukcyjnym obciąża system emerytalny i zwiększa koszty opieki instytucjonalnej. Niedostateczny dostęp do usług społecznych i opiekuńczych, są dodatkowymi czynnikami wpływającymi na proces wykluczenia z życia społecznego i publicznego. Oprócz problemów w sferze społecznej, na obszarze rewitalizacji diagnozuje się problem niedostatecznego wyposażenia w infrastrukturę wodociagową i kanalizacyjną. Wiąże się to nie tylko z małą długością sieci, ale też często brakiem tego rodzaju uzbrojenia na ulicach włączonych do obszaru rewitalizacji. Łączy się to też z problemem znacznej liczby budynków wymagających remontu, do których podłączenie sieci wodno-kanalizacyjnych, bez wcześniejszej modernizacji, jest niemożliwe. Niedostateczne wyposażenie w wymienioną infrastrukturę wpływa na niezadowolenie oraz niski komfort funkcjonowania mieszkańców. Przyczyniać się to może do wyludniania się części mieszkańców na inne tereny miasta, w celu podniesienia standardu jakości życia. Również degradacja sfery środowiskowej, poprzez wysoki poziom hałasu czy zanieczyszczenia powietrza, niekorzystnie wpływa na rozwój społeczny obszaru rewitalizacji.

Obszar rewitalizacji wyróżnia się spośród otaczającej tkanki miejskiej różnorodnością funkcji o charakterze publicznym. Na jego terenie funkcjonuje: Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, Mosińska Biblioteka Publiczna oraz wiele innych instytucji publicznych. Występowanie zjawisk kryzysowych w sferze społecznej, gospodarczej, czy przestrzennej może stać się przyczyną utraty centrotwórczej funkcji wybranego obszaru, w konsekwencji pogłębiając stan degradacji na jego terenie.

4. SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI

W wyniku przeprowadzonej delimitacji obszarem rewitalizacji objęto fragment miasta Mosina, który tworzą następujące ulice:

➤ 20 Października,	➤ Krótka,	➤ Rzeczypospolitej
➤ 25 stycznia,	➤ Kusocińskiego,	➤ Mosińskiej,
➤ Budzyńska	➤ Leszczyńska,	➤ Sienkiewicza,
➤ Chodkiewicza	➤ Łaska,	➤ Skrzynecka,
➤ Czwartaków,	➤ Łazienna,	➤ Słoneczna
➤ Dębowa,	➤ Marusarza,	➤ Słowackiego
➤ Długa,	➤ Mickiewicza,	➤ Sowiniecka
➤ Dworcowa,	➤ Mocka,	➤ Spacerowa,
➤ Farbiarska,	➤ Mostowa,	➤ Stamma,
➤ Fiedlera,	➤ Niezłomnych,	➤ Strzałowa,
➤ Kanałowa,	➤ Nowa,	➤ Strzelecka,
➤ Kasprowicza,	➤ Orzeszkowej,	➤ Szosa Poznańska,
➤ Kasztanowa,	➤ Poniatowskiego,	➤ Ślusarskiego,
➤ Klonowa	➤ Poznańska,	➤ Śremska,
➤ Kolejowa,	➤ Pożegowska,	➤ Torowa,
➤ Kołłątaja,	➤ Prusa,	➤ Wagnera,
➤ Komara,	➤ Reja,	➤ Wawrzyniaka,
➤ Konopnickiej,	➤ Reymonta,	➤ Wąska,
➤ Krosińska	➤ Rieczna,	➤ Wiejska,
➤ Krotowskiego,		➤ Wybickiego.

Obszar rewitalizacji zamieszkuje 7750 osób, co stanowi 25,48% wszystkich mieszkańców Gminy. Powierzchnia obszaru natomiast zajmuje 215,48 ha, co stanowi 1,30% powierzchni całej Gminy. Spełnia on zatem kryterium, o którym mowa w art. 10. ust. 2. Ustawy o rewitalizacji, tj.: *Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy.*

7750 osób = 25,48% < 30 % ludności gminy
215,48 ha = 1,30% < 20% powierzchni gminy

Na poniższej mapie zaprezentowano przebieg granic obszaru rewitalizacji.

Rysunek 3 Obszar rewitalizacji na mapie

LEGENDA:

 granica obszaru rewitalizacji

Źródło: opracowanie pracowników Urzędu Miejskiego w Mosinie

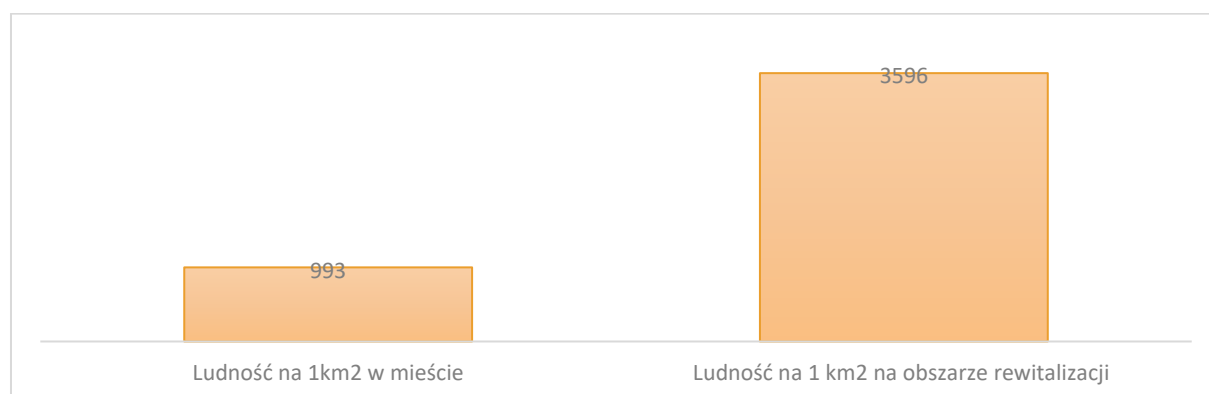
Czynniki i zjawiska kryzysowe na obszarze rewitalizacji

Obszar rewitalizacji został wyznaczony w ramach obszaru zdegradowanego. Zgodnie z *Praktycznym komentarzem do Ustawy o rewitalizacji*, „Podstawą wyznaczenia obszaru zdegradowanego jest stwierdzenie, że występują na nim negatywne zjawiska społeczne. Bez ujawnienia występowania tych zjawisk nie można stwierdzić, czy obszar ten stanowi obszar zdegradowany w rozumieniu ustawy⁵”. Poniżej zaprezentowano szczegółową analizę czynników i zjawisk kryzysowych charakteryzujących wyznaczony obszar rewitalizacji we wszystkich analizowanych sferach, ze szczególnym uwzględnieniem analizy sytuacji w sferze społecznej.

SFERA SPOŁECZNA

Obszar rewitalizacji charakteryzuje się wysoką gęstością zaludnienia, której wartość przekracza ponad trzykrotnie gęstość zaludnienia dla całego miasta, wynosząc 3596 osób/km².

Wykres 1 Gęstość zaludnienia podana w przeliczeniu na km²

Źródło: opracowanie własne.

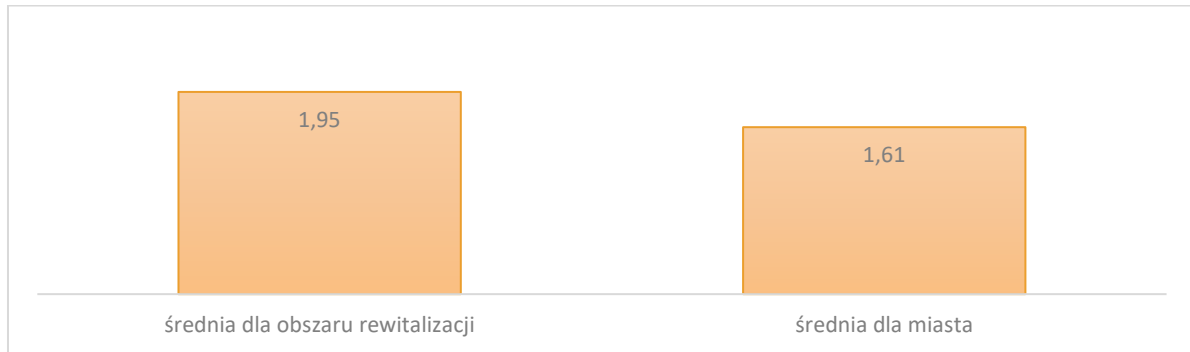
Ponadto, obszar rewitalizacji charakteryzuje wysoki udział osób bezrobotnych ogółem w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Średnio, na 100 osób na obszarze rewitalizacji przypada 1,95 osób pozostających bez pracy (przy średniej dla miasta równej 1,61).

W skład obszaru rewitalizacji wchodzi ulice, na których liczba bezrobotnych (w przeliczeniu na 100 mieszkańców) zdecydowanie przewyższa średnią dla całego miasta. Wśród nich wyróżnić należy ulice:

⁵ Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa, Departament Polityki Przestrzennej, *Ustawa o Rewitalizacji. Praktyczny Komentarz*, s. 19.

- Mocka (xx⁶),
- Fiedlera (6,25),
- Wybickiego (5,93).

Wykres 2 Liczba osób bezrobotnych ogółem w przeliczeniu na 100 mieszkańców jednostki podziału

Źródło: opracowanie własne.

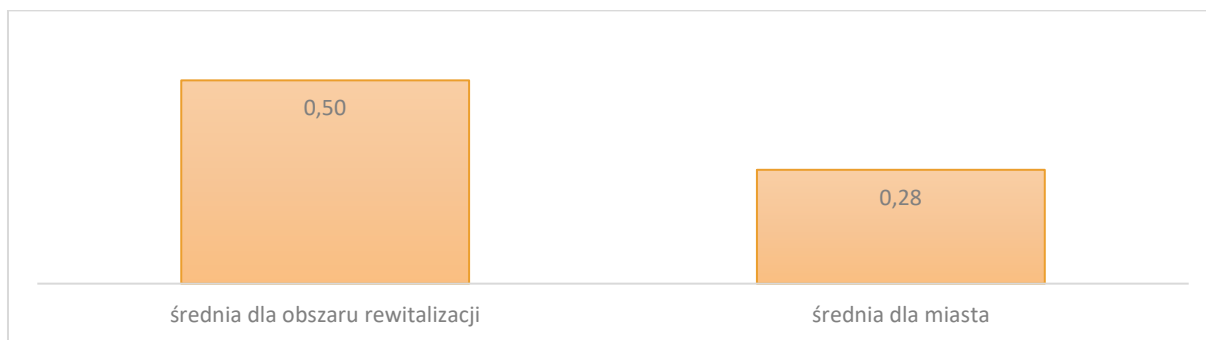
Obszar rewitalizacji cechuje się niskim poziomem bezpieczeństwa – w skład obszaru rewitalizacji wchodzi ulice, na których w 2015 roku doszło do kradzieży mienia, kradzieży samochodu oraz bójek.

Ulice, na których policja odnotowała najwięcej przestępstw, to:

- 25 stycznia,
- Dworcowa,
- Farbiarska,
- Kasprowicza,
- Kolejowa,
- Kołłątaja,
- Mostowa,
- Plac 20 Października,
- Poniatowskiego,
- Słoneczna,
- Strzelecka.

⁶ Ze względu na ochronę danych osobowych dane zostały utajnione.

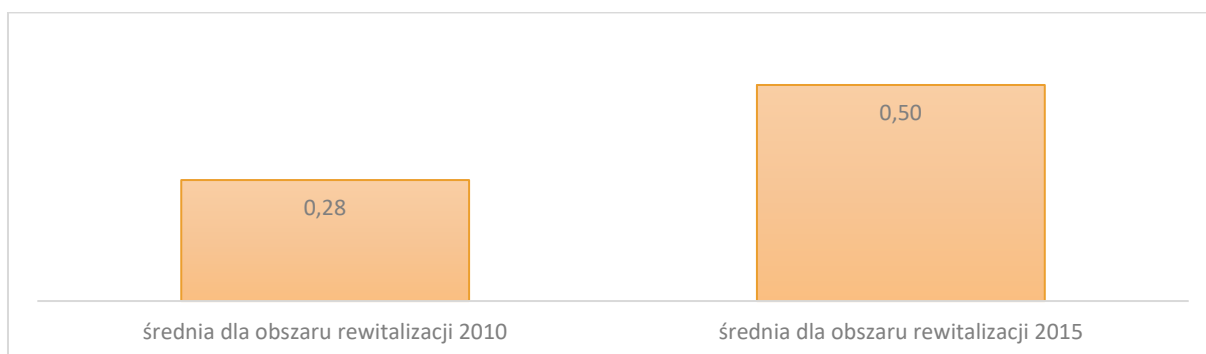
Wykres 3 Liczba kradzieży mienia, kradzieży samochodu oraz bójek

Źródło: opracowanie własne.

Dane zebrane za rok 2010 wskazują, że na przestrzeni lat na obszarze rewitalizacji wzrosła liczba dokonanych przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców. W 2010 roku średnia ta wyniosła 0,28 przestępstw na każde 100 mieszkańców, by do 2015 roku wzrosnąć do 0,50 przestępstw na każde 100 mieszkańców.

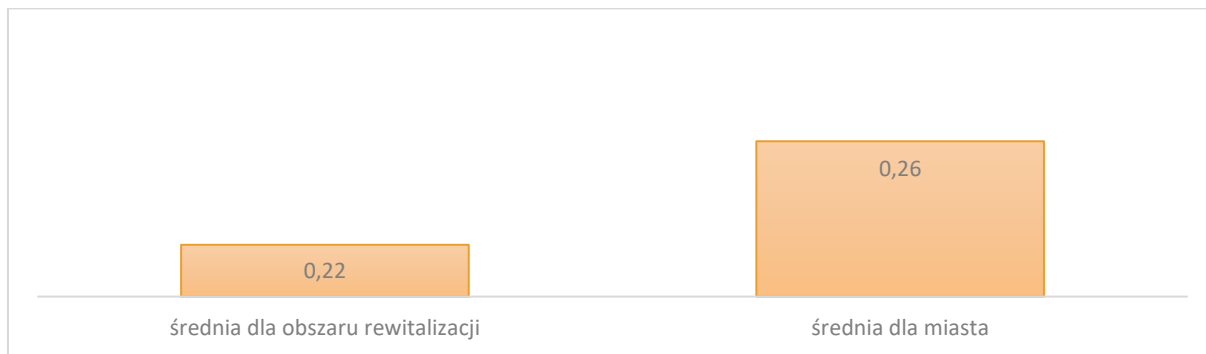
Wykres 4 Liczba kradzieży mienia, kradzieży samochodu oraz bójek w przeliczeniu na 100 mieszkańców jednostki podziału – dynamika zmian

Źródło: opracowanie własne.

O niskim poziomie zaangażowania w życie publiczne i społeczne świadczy aktywność organizacji pozarządowych. Na obszarze rewitalizacji zarejestrowanych jest mniej, w porównaniu z innymi częściami miasta, stowarzyszeń i fundacji. Średnia dla obszaru rewitalizacji wynosi 0,22 w przeliczeniu na 100 mieszkańców, przy średniej dla miasta równej 0,26.

Wykres 5 Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców jednostki podziału

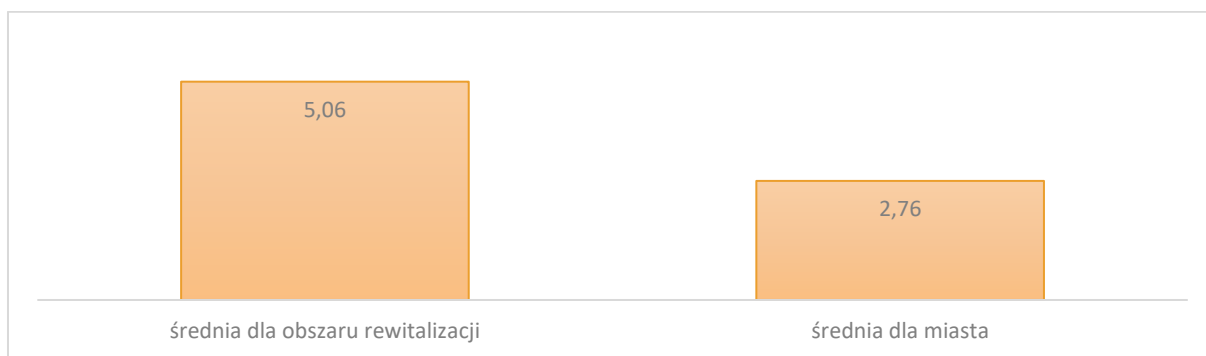
Źródło: opracowanie własne.

O degradacji sytuacji społecznej świadczy również duża liczba osób korzystających z pomocy społecznej

Ulice, przy których mieszka najwięcej osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa, to:

- Mocka (xx⁷),
- Wiejska (20,49),
- Pożegowska (20,16),
- Budzyńska (14,81).

Wykres 6 Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne.

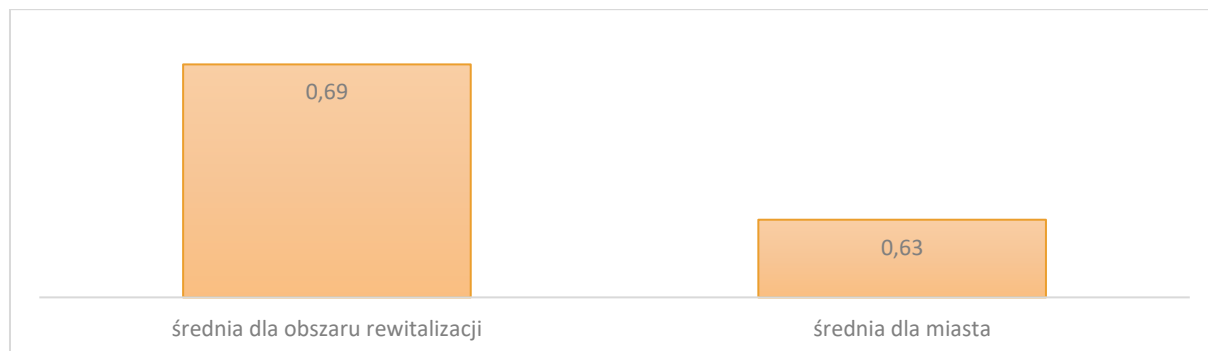
Zmaganie się z ubóstwem związane jest z brakiem lub ograniczonymi możliwościami zaspokojenia podstawowych potrzeb. Z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych najwięcej zasiłków społecznych pobieranych było przez mieszkańców ulic:

- Pożegowska (6,99),

⁷ Ze względu na ochronę danych osobowych brak możliwości wskazania wartości liczbowych.

- Słowackiego (5,97),
- Kołłątaja (5,63),
- Reymonta (3,95),
- Plac 20 Października (3,27).

Wykres 7 Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców danej jednostki podziału

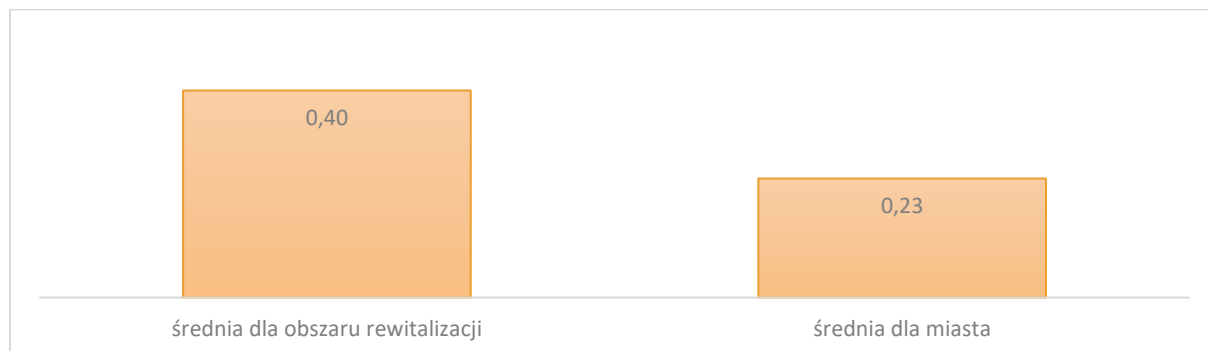
Źródło: opracowanie własne.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych często powiązana jest z brakiem ogólnej zaradności życiowej, co może skutkować problemami rodzinnymi i problemami młodych osób, którym zapobiegać można poprzez m.in. zastosowanie nadzoru kuratora.

Alkoholizm jest powodem przyznawania świadczeń społecznych mieszkańcom ulic:

- Słowackiego (7,46),
- Budzyńska (3,70),
- Wiejska (3,28),
- Fiedlera (3,13),
- Słoneczna (2,48).

Wykres 8 Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu w przeliczeniu na 100 mieszkańców danej jednostki podziału

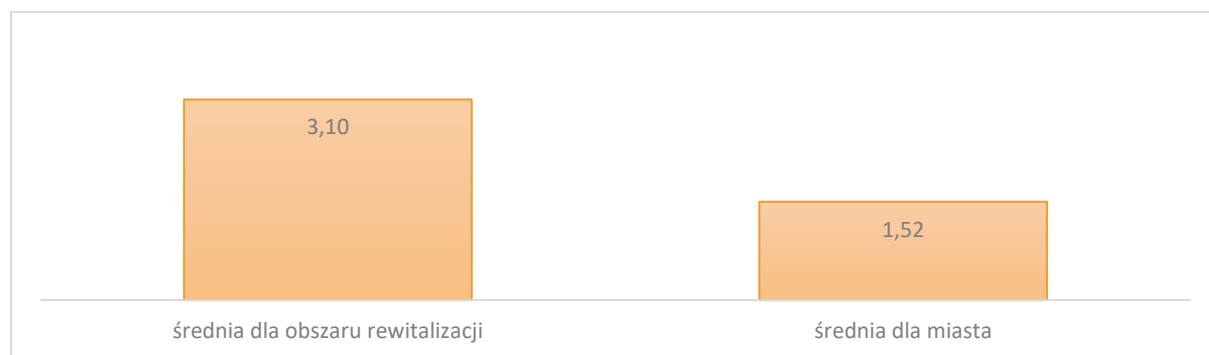
Źródło: opracowanie własne.

Ostatnim powodem korzystania z pomocy społecznej jest niepełnosprawność, która oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy⁸.

W roku 2015 najwięcej świadczeń społecznych pobieranych było przez mieszkańców ulic:

- Piotra Mocka⁹,
- Klonowa (10,00),
- Fiedlera (9,38),
- Słowackiego (8,96).

Wykres 9 Liczba osób objętych pomocą z powodu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 osób danej jednostki podziału

Źródło: opracowanie własne.

Należy podkreślić, że do obszaru rewitalizacji wchodzi ulice, na których wyższa od średniej dla miasta jest liczba osób (w przeliczeniu na 100 mieszkańców) korzystających z pomocy społecznej ze wszystkich czterech powodów. Są to: Słowackiego, Strzelecka i Wiejska.

SFERA GOSPODARCZA

Na zdegradowanie w sferze gospodarczej może mieć wpływ liczba aktywnych podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie obszaru rewitalizacji. Wśród ulic o najniższym stopniu przedsiębiorczości znajdują się ulice:

- Dworcowa (3,21),
- Wiejska (4,10),

⁸ Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

⁹ Ze względu na ochronę danych osobowych brak możliwości wskazania wartości liczbowych.

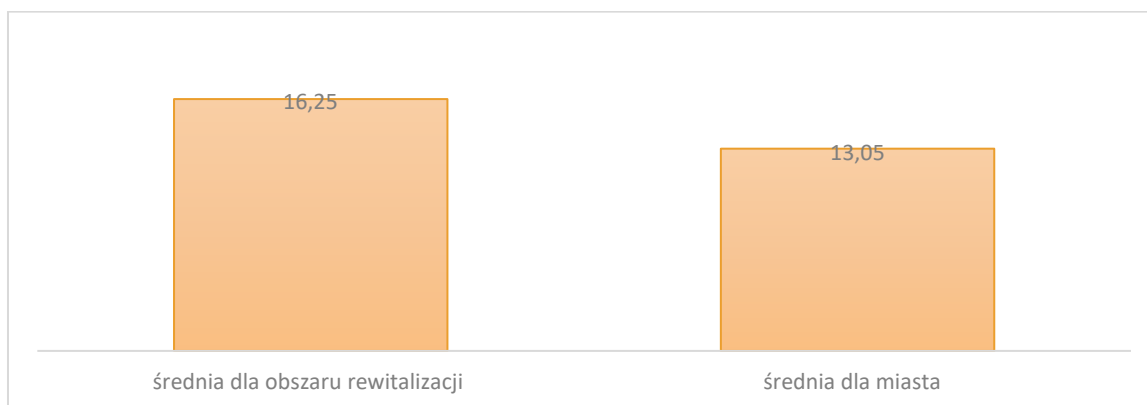
- Poniatowskiego (4,62),
- 25 stycznia (4,86),
- Długa (4,88).

Na wyżej wymienionych ulicach, liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych jest zdecydowanie niższa niż średnia dla miasta równa **13,05**. Natomiast żaden podmiot gospodarczy nie prowadzi swojej działalności przy ulicy:

- Kusocińskiego,
- Mocka,
- Krótkiej.

Pomimo, że liczba podmiotów gospodarczych przypadających na 100 mieszkańców dla części ulic wskazuje wartości niekorzystne w odniesieniu do średniej, liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych dla całego obszaru rewitalizacji jest wyższa niż średnia dla miasta, co świadczy o wysokim potencjale gospodarczym tego terenu.

Wykres 10 Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych

Źródło: opracowanie własne

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

Czynnikami wpływającymi na jakość życia obszaru rewitalizacji są również elementy infrastruktury technicznej. Ich brak lub zły stan negatywnie wpływają na zadowolenie oraz komfort funkcjonowania mieszkańców.

Obszar rewitalizacji charakteryzuje się wysokim zdegradowaniem w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, o którym świadczy niska dostępność i jakość sieci kanalizacyjnej oraz wodociągowej.

Dostępu do sieci kanalizacyjnej nie mają mieszkańcy następujących ulic znajdujących się w obrębie obszaru rewitalizacji:

- Henryka Łasaka;
- Janusza Kusocińskiego;
- Nowa;
- Rzeczna;
- Stanisława Marusarza;
- Władysława Komara.

Natomiast brakiem kanalizacji deszczowej charakteryzują się ulice:

- Długa;
- Fiedlera;
- Kanałowa;
- Kasprowicza (na odcinku od ul. Torowej do ul. Kolejowej)
- Kasztanowa;
- Sienkiewicza;
- Klonowa;
- Reymonta;
- Krosińska;
- Krótka;
- Słoneczna;
- Spacerowa;
- Wybickiego.

Mieszkańcy obszaru rewitalizacji, w porównaniu do pozostałych mieszkańców miasta, mają ograniczony dostęp do sieci wodociągowej.

Ulice, które nie są podłączone do sieci wodociągowej, to:

- Henryka Łasaka,
- Spacerowa,
- Stanisława Marusarza,
- Władysława Komara.

O niskiej jakości terenów publicznych świadczy fakt, że w skład obszaru rewitalizacji wchodzi ulice nie posiadające bezpośredniego dostępu do terenów zieleni. Bliskość i dostęp (lub też odległość i brak dostępu) terenów zieleni jest jednym z czynników wpływających na poziom życia i zadowolenia mieszkańców. Jak podkreślają autorzy opracowania „Analizy przestrzenne w badaniach nad jakością życia w miastach”: *Chęć utrzymania dostępu do przyrody jest uzasadniona korzyściami potwierdzonymi przez liczne badania: przebywanie wśród zieleni pozwala zredukować stres, zrelaksować się i przywrócić zdolność do koncentracji, parki, skwery i inne elementy zieleni mogą stanowić także miejsca kultywowania relacji społecznych, a drzewa przyuliczne pozwalają m.in. redukować uciążliwość hałasu i dają schronienie przed słońcem. Rozległe tereny zieleni z odpowiednią infrastrukturą stanowią także miejsca uprawniania sportu i aktywnego wypoczynku, co jest szczególnie ważne dla zdrowia i samopoczucia. Dostępność dużych parków o odpowiedniej jakości w pobliżu miejsca zamieszkania jest uważana za jeden z istotniejszych czynników miejskiej jakości życia¹⁰.*

Wśród ulic, które nie posiadają bezpośredniego dostępu do terenów zieleni, a co za tym idzie, na których występuje zagrożenie obniżenia poziomu jakości życia mieszkańców, znajdują się:

➤ 25 stycznia,	➤ Konopnickiej,	➤ Skrzynecka,
➤ Budzyńska,	➤ Krosińska,	➤ Słoneczna,
➤ Chodkiewicza,	➤ Krótka,	➤ Słowackiego,
➤ Czwartaków,	➤ Łazienna,	➤ Spacerowa,
➤ Dębowa,	➤ Mickiewicza,	➤ Stanisława
➤ Długa,	➤ Nowa,	➤ Marusarza,
➤ Fiedlera,	➤ Orzeszkowej,	➤ Szosa Poznańska,
➤ Henryka Łasaka,	➤ Poniatowskiego,	➤ Torowa,
➤ Huberta Wagnera,	➤ Poznańska,	➤ Wąska,
➤ Janusza	➤ Pożegowska,	➤ Wiejska,
➤ Kusocińskiego,	➤ Prusa,	➤ Władysława,
➤ Kanałowa,	➤ Reja,	➤ Komara,
➤ Kasztanowa,	➤ Reymonta,	➤ Wybickiego.
➤ Klonowa,	➤ Rzeczypospolitej	
➤ Kołtąta,	➤ Mosińskiej,	

¹⁰ Michał Czepkiewicz, Piotr Jankowski, *Analizy przestrzenne w badaniach nad jakością życia w miastach*, dostępne na: <http://pressto.amu.edu.pl/index.php/rpeis/article/view/936> [dostęp: 27.06.2017r.].

Dane te należy jednak wiązać z gęstością zaludnienia obszaru rewitalizacji (3596 osób na km²). Przy tak dużej liczbie ludności przypadającej na jednostkę powierzchni wyznaczenie terenów zieleni stanowi wyzwanie. Ponadto, obszarem rewitalizacji objęto fragment miasta, którego centralna część stanowi zabytkowy układ przestrzenny wpisany do rejestru zabytków województwa wielkopolskiego. Powyższe skutkuje zwartością zabudowy i niewielką powierzchnią terenów zieleni.

Na obszarze rewitalizacji, zgodnie z mapą zagrożenia powodziowego oraz mapą ryzyka powodziowego występują:

- Obszary szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 9 ust. 1 pkt 6c) lit. a) ustawy Prawo wodne, tj. obszaru, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat ($p=1\%$),
- Obszary szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 9 ust. 1 pkt 6c) lit. b) ustawy Prawo wodne, tj. obszaru, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 10 lat ($p=10\%$),
- Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat ($p=0,2\%$).

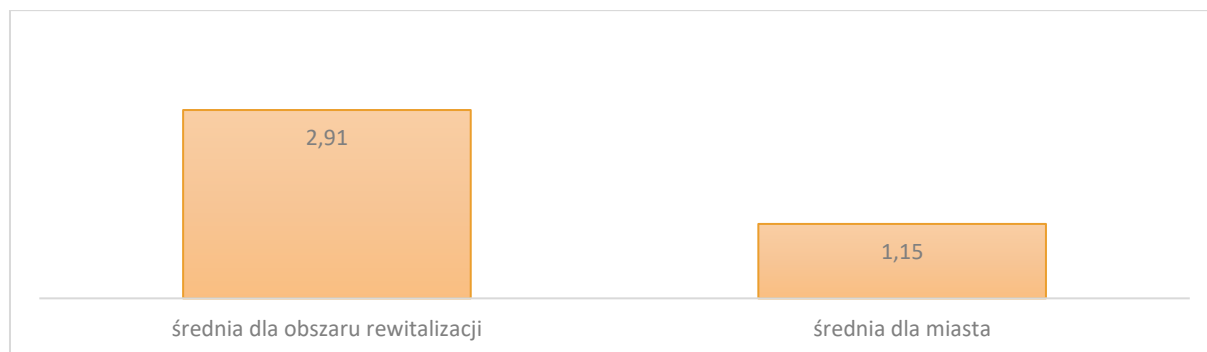
Ponadto na terenie obszaru rewitalizacji znajduje się **punkt ładunkowy**, wyszczególniony w „Wykazie przygotowanych i utrzymanych dla potrzeb Sił Zbrojnych RP punktów ładunkowych na sieci kolejowej”, który musi być utrzymany i przygotowany w sposób umożliwiający jego wykorzystanie na potrzeby Sił Zbrojnych wraz z zachowaniem swobodnej komunikacji na w/w punkt ładunkowy.

SFERA TECHNICZNA

O sytuacji w sferze technicznej świadczą wskaźniki obrazujące liczbę budynków komunalnych potrzebujących remontu oraz zabytków. W oparciu o uchwałę nr IX/45/11 Rady Miejskiej w Mosinie z dnia 30 marca 2011r. w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Mosina na lata 2011-2014” poddano analizie liczbę obiektów zabytkowych. Zgodnie z dokumentem na obszarze rewitalizacji średnia liczba zabytków analizowana w wartościach bezwzględnych wynosi 2,91, przy średniej dla miasta równej 1,15. Wskaźnik dotyczący liczby obiektów zabytkowych może stanowić zarówno potencjał obszaru (występowanie zabytków sprawia, że teren staje się bardziej atrakcyjny, zarówno

dla mieszkańców, jak i dla potencjalnych odwiedzających), jednak należy podkreślić, że stanowi także o jego sytuacji kryzysowej (wiek oraz stan obiektów zabytkowych może wpływać na konieczność organizacji działań restauracyjnych oraz przeznaczenia na ten cel wysokich nakładów finansowych).

Wykres 11 Liczba zabytków

Źródło: opracowanie własne.

Zgodnie z *Wieloletnim programem gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Mosina na lata 2014-2018* ¹¹ na terenie gminy Mosina znajduje się 184 lokale mieszkalne, wybudowane głównie do roku 1990. Znaczna część z nich zlokalizowana jest na obszarze rewitalizacji. Ze względu na ich stan techniczny uzasadnione jest przeprowadzenie w tych budynkach prac remontowych i działań mających na celu poprawę standardu zamieszkania.

Na terenie obszaru znajdują się budynki uznane za potrzebujące remontu, lokalizowane przy ulicach:

- Pożegowskiej,
- Poznańskiej,
- Krotowskiego,
- Sowinieckiej,
- Dworcowej,
- Mickiewicza.

¹¹ Uchwała nr LII/361/13 Rady Miejskiej w Mosinie z dnia 28 listopada 2013 r. w sprawie uchwalenia wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Mosina.

SFERA ŚRODOWISKOWA

O przekroczeniu standardów jakości środowiska w zakresie wzrostu poziomu zanieczyszczenia i przekroczenia norm hałasu¹² świadczy liczba zarejestrowanych pojazdów¹³. Łącznie na obszarze rewitalizacji zarejestrowanych jest 4937 pojazdów. W celu poprawnej interpretacji wskaźnika dane te przedstawiono w przeliczeniu na liczbę mieszkańców. Średnio, na 100 mieszkańców obszaru rewitalizacji przypada 78,06 zarejestrowanych pojazdów. Najwyższą wartością wskaźnika charakteryzują się poniższe ulice¹⁴:

- Wąska (446,15 w przeliczeniu na 100 mieszkańców zarejestrowanych pojazdów)
- Mostowa (434,21),
- Nowa (389,83),
- Poznańska (287,66),
- Wiejska (277,87),
- Długa (254,88).

Wysoka liczba zarejestrowanych pojazdów wpływa również na powstawanie zatorów ulicznych, co wpływa na wydłużenie czasu podróży i skraca czas wolny mieszkańców obszaru rewitalizacji – skutkować to może obniżeniem odczuwanej satysfakcji z poziomu jakości życia.

Największy średni dobowy ruch na drogach wojewódzkich w Wielkopolsce, powyżej 10 000 pojazdów na dobę, zarejestrowano na następujących drogach:

- nr 178 – odcinki w miastach: Oborniki, Czarneków i Trzcianka;
- nr 179 – odcinek w m. Piła;
- nr 182 – odcinek w m. Czarneków;
- nr 184 – odcinki : w m. Szamotuły, Pamiątkowo – Przeźmierowo;
- nr 185 – odcinek w m. Szamotuły;
- nr 188 – odcinek w m. Piła;
- nr 196 – odcinek Poznań – Murowana Goślina;
- nr 260 – odcinek w m. Gniezno;
- nr 306 – odcinek Buk (obwodnica);
- nr 307 – odcinek Poznań – Zakrzewo;
- **nr 430 – cała droga: Poznań – Mosina;**
- **nr 431 – odcinek w m. Mosina;**
- nr 434 – odcinki : Kórnik – Śrem (skrzyżowanie z drogą nr 436), Gostyń – Krobia;
- nr 445 – odcinek w m. Ostrów Wlkp.;

¹² Na terenie Gminy Mosina głównym źródłem hałasu drogowego są: drogi wojewódzkie nr 306, nr 430, nr 431, drogi powiatowe, drogi gminne i drogi wewnętrzne – za: *Program Ochrony Środowiska dla Gminy Mosina na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2022*.

¹³ Znaczny udział transportu samochodowego w emisji zanieczyszczeń powietrza w Polsce ma kilka przyczyn: dynamiczny wzrost liczby samochodów, zły stan techniczny i wiek pojazdów, brak odpowiedniej infrastruktury drogowej – za: www.tworzymyatmosfere.pl.

¹⁴ Źródło: Dane Starostwa Powiatowego w Poznaniu.

- nr 470 – odcinek w m. Turek;
- nr 473 – odcinek w m. Koło;
- dawna droga wojewódzka nr 433 (obecnie droga powiatowa) – odcinek w m. Swarzędz¹⁵.

Fakt, iż drogi wojewódzkie nr 430 oraz 431 przebiegające przez obszar rewitalizacji znajdują się w czołówce dróg w Wielkopolsce pod względem średniego ruchu dobowego (SRD), świadczy o tym, iż obszar rewitalizacji charakteryzuje się znacznym hałasem oraz zanieczyszczeniem niską emisją emitowaną przez ruch komunikacyjny. Ponadto, ruchliwa trasa zmniejsza stan bezpieczeństwa mieszkańców. Drogi te charakteryzują się znaczną ilością wypadków komunikacyjnych. Monitoring hałasu przeprowadzony przez WIOŚ w Poznaniu w roku 2011 na drodze woj. nr 430 w Luboniu wykazał, iż hałas komunikacyjny zarówno w dzień jak i w nocy wynosi powyżej 60 dB. W związku z powyższym należy mieć na uwadze, iż poziom hałasu w Mosinie jest porównywalny.

Połączenie dużego natężenia ruchu i złego stanu technicznego dróg, powoduje znaczne utrudnia w przemieszczaniu się w obrębie miasta.

Szczególne uwarunkowania środowiskowe charakteryzują również układy mas ziemnych, ich przemieszczanie, zwietrzeliny i masy skalne. Na obszarze rewitalizacji zlokalizowane są osuwiska oraz tereny zagrożone osuwaniem się mas ziemnych takie jak:

- osuwisko nr 30-21-104-Os11 – zlokalizowane na brzegu Kanału Mosińskiego, w sąsiedztwie ul. Kanałowej,
- osuwisko nr 30-21-104-Os12 – zlokalizowane na brzegu Kanału Mosińskiego, za stadionem sportowym,
- osuwisko nr 30-21-104-Os13 – zlokalizowane w sąsiedztwie zbiorników retencyjnych AQUANET S.A. i zbiorników poeksploatacyjnych tzw. „Glinianek”,
- teren zagrożony osuwaniem mas ziemnych nr 03-12-104-T29 – zlokalizowany w sąsiedztwie zbiorników retencyjnych AQUANET S.A. i zbiorników poeksploatacyjnych tzw. „Glinianek”,
- teren zagrożony osuwaniem mas ziemnych nr 30-21-104-T30 – obejmujący m.in. ulicę Wiejską i Pożegowską.

¹⁵ *Generalny pomiar ruchu 2015 - Wyniki generalnego pomiaru ruchu przeprowadzonego w 2015 r.*, dostępne na: <http://wzdw.pl/drogi/pomiar-ruchu/generalny-pomiar-ruchu-2015/> [dostęp: 20.04.2017].

Podczas realizacji jakichkolwiek przedsięwzięć rewitalizacyjnych, należy zwrócić uwagę na prawidłowe rozpoznanie warunków geologiczno-inżynierskich i odpowiednie wykonanie robót ziemnych, aby wyeliminować zagrożenie uruchomienia procesów stokowych.

Ponadto, na obszarze rewitalizacji zlokalizowane są 3 pomniki przyrody i obszary objęte ochroną na podstawie ustawy z dnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016r. poz.2134, z późn. zm.):

- Wielkopolski Park Narodowy wraz z otuliną ,
- Ostoja Rogalińska – kod PLB300017,
- Ostoja Wielkopolska – kod PLH300010.

Synteza diagnozy obszaru rewitalizacji

PROBLEMY OBSZARU REWITALIZACJI

Obszar rewitalizacji to centrum miasta, charakteryzujący się niekorzystnymi wskaźnikami społecznymi. Główną przyczyną stanu kryzysowego jest występowanie problemów społecznych prowadzących w konsekwencji do występowania zjawiska wykluczenia społecznego mieszkańców obszaru. Obszar rewitalizacji cechuje się większym bezrobociem w stosunku do pozostałego obszaru gminy. Stan ten występuje pomimo licznych ofert pracy i jest spowodowany pogłębiającym się stanem bezradności i bierności w podejmowaniu kroków mających na celu aktywizację zawodową. Koniecznym zatem wydaje się, poza aktywizacją zawodową, dostosowanie profili kształcenia do potrzeb na lokalnym rynku pracy. W przeciwnym razie osoby będą zmuszone w przyszłości do przekwalifikowania lub szukania zatrudnienia poza miejscem zamieszkania.

Bierność w podjęciu działań mających na celu poprawę własnej sytuacji życiowej utrwała przyjęte wzorce, przyczyniając się do dziedziczenia negatywnych zachowań. Różnice w dochodach skutkują pogłębieniem dysproporcji między mieszkańcami, a znaczny udział osób niepełnosprawnych i uzależnionych od alkoholu przyczynia się do wykluczenia z uczestnictwa w życiu publicznym, społecznym i ekonomicznym. Analiza liczby świadczeń udzielanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej wykazuje, że rodziny które korzystają ze wsparcia społecznego często też dotknięte są kilkoma problemami jednocześnie. Długotrwałe utrzymywanie się tego stanu generuje kolejne problemy społeczne, wpływające negatywnie na jakość życia. Na niski poziom kapitału społecznego wpływa również mała liczba

organizacji pozarządowych. Niski poziom integracji i aktywizacji mieszkańców, skutkującej większym poczuciem anonimowości i osamotnienia, spowodowane jest biernością w podejmowaniu inicjatyw na rzecz rozwoju społeczności lokalnej. Negatywny wizerunek obszaru rewitalizacji kształtowany jest również poprzez znaczną liczbę popełnionych przestępstw i wykroczeń. Liczba przestępstw i wykroczeń mierzona liczbą interwencji policji ma wpływ na obniżenie poczucia bezpieczeństwa wśród mieszkańców. Duże nagromadzenie czynów zabronionych popełnianych na wskazanym obszarze spowodowane jest skumulowaniem w centrum miasta osób, które charakteryzują problemy społeczne. Brak infrastruktury sportowej i rekreacyjnej dopasowanej do potrzeb powoduje, że młodzi ludzie nie mając alternatywy spędzania wolnego czasu, nierzadko wchodzą w konflikt z prawem.

Utrudnienia w codziennym funkcjonowaniu, wpływające na niską jakość życia mieszkańców obszaru rewitalizacji, wywołane są niedostatecznym wyposażeniem w infrastrukturę techniczną czy też niską jakość zabudowy. Ponadto, zła jakość środowiska spowodowana emisją szkodliwych pyłów z pojazdów samochodowych, stanowi zagrożenie dla zdrowia i życia ludzkiego. Wśród przyczyn degradacji należy wymienić również niedostateczną powierzchnię terenów zieleni, zatłoczenie komunikacyjne oraz brak środków finansowych na remont zdegradowanych budynków.

Na obszarze rewitalizacji zdiagnozowano kumulację i współwystępowanie negatywnych zjawisk ze sfery społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej. Taki stan rzeczy wpływa negatywnie na jakość i komfort życia mieszkańców.

POTENCJAŁ OBSZARU REWITALIZACJI

Obszar rewitalizacji pełni kluczowe funkcje administracyjne, społeczne, edukacyjne i gospodarcze gminy. Na jego terenie funkcjonuje Urząd Miejski, Ośrodek Pomocy Społecznej, Mosiński Ośrodek Kultury, Galeria Sztuki, Mosińska Biblioteka Publiczna, placówki edukacyjne (m.in. Przedszkole nr 4 w Mosinie), siedziba Parafii Rzymskokatolickiej pw. św. Mikołaja czy siedziba Straży Miejskiej oraz Gminnego Centrum Informacji. Działalność wymienionych instytucji, wzmacnia potencjał rewitalizacji co pozwala na rozwój przestrzeni integrującej i aktywizującej mieszkańców obszaru rewitalizacji (jak także, w dalszej

kolejności, potencjał obszaru jako miejsca realizacji usług różnego rzędu przez mieszkańców innych części gminy, a także turystów).

Na obszarze rewitalizacji znajdują się również: Targowisko w Mosinie (miejsce handlu detalicznego), Zielony Rynek (podjęcie odpowiednich działań poskutkować może utworzeniem w tym miejscu centrum lokalnej przedsiębiorczości), Kanał Mosiński (miejsce posiadające potencjał aby stać się centrum rekreacji i spędzania aktywnie czasu na świeżym powietrzu), plac Eleganta (utożsamiany również poza gminą z legendarną postacią Eleganta z Mosiny). Wymienione lokalizacje w drodze odpowiedniego zmodernizowania jakościowego mają szansę zwiększyć jeszcze swoją efektywność, a w konsekwencji przyciągać większą liczbę użytkowników czy odwiedzających.

Zaletą wskazanego obszaru jest wysoki poziom obsługi komunikacyjnej. Gęstość dróg i dostępność parkingów, obecna sieć komunikacji autobusowej, a także lokalizacja dworca kolejowego świadczą o dobrym skomunikowaniu miejsca oraz o przystosowaniu obszaru do pełnienia funkcji administracyjno-usługowych. Dobra dostępność komunikacyjna powoduje, iż obszar rewitalizacji nie ma znamion miejsca „opuszczonego”, co również wzmacnia jego potencjał.

Na obszarze rewitalizacji znajduje się Plac 20 Października, stanowiący rynek/centrum miasta Mosina, który jednocześnie jest miejscem upamiętniającym wydarzenia istotne z punktu widzenia historii lokalnej, jak i miejscem stanowiącym zabytkowy walor architektoniczny - układ urbanistyczny wpisany do Rejestru Zabytków. W wyniku odpowiedniej modernizacji ma predyspozycje by stać się głównym miejscem integracji i rekreacji w mieście, a także miejscem realizacji wydarzeń kulturalnych nie tylko okazjonalnych (jak dotychczas), ale także miejscem sprzyjającym obcowaniu z kulturą w życiu codziennym (możliwość organizacji wystaw plenerowych itp.).

Nie bez znaczenia są tutaj również inne elementy zabytkowego zaplecza architektonicznego miasta takie jak przykładowo: budynek dawnej Bożnicy Żydowskiej, który obecnie spełnia funkcje Galerii Miejskiej i Izby Muzealnej, Kogucik, czyli dawny dom lekarza Carla Eduarda Artla i Pałac Budzyń, stanowiący pozostałość po zespole dworsko-folwarcznym.

Wymienione lokalizacje mają w sobie potencjał z jednej strony wynikający z dostępności wolnych przestrzeni/lokalii na realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych zmierzających

do wykorzystania budynków na cele społeczne, kulturalne, edukacyjne itp. z drugiej strony są to miejsca o podwyższonym poziomie rozpoznawalności wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji, na stałe wpisane nie tylko w architekturę przestrzeni, ale i pamięć społeczną.

Odpowiednie wykorzystanie ww. potencjałów może skutkować nie tylko podniesieniem poziomu estetyki przestrzeni publicznej, ale także utworzeniem nowych funkcjonalnie miejsc służących przede wszystkim mieszkańcom obszaru rewitalizacji (lecz również osobom zamieszkującym pozostałe tereny miasta i Gminy Mosina).

Zlokalizowane na obszarze rewitalizacji tereny zielone tj.: park przy majątku Budzyń, Ptasi Park, Park Strzelnica, teren nad Kanałem Mosińskim, bliskość Wielkopolskiego Parku Narodowego oraz obszarów Natura 2000, stanowią potencjał rekreacyjny – tereny sprzyjające wypoczynkowi mieszkańców obszaru rewitalizacji, ale także walor turystyczny sprzyjający atrakcyjności tego miejsca dla turystów spoza gminy. Rozwój turystyki może stanowić dodatkowe źródło dochodów dla mieszkańców obszaru.

Jednocześnie tereny zielone w mieście wpływają na jakość środowiska przyrodniczego i przestrzeni zurbanizowanej, co jest jednym z podstawowych czynników wpływających na poziom życia w miastach, a także ich pozycję konkurencyjną. Tereny zielone zapewniają w znacznym stopniu podstawowe potrzeby ludności w zakresie rekreacji i odpoczynku. Tym lepiej jeśli mogą zostać zaspokojone na terenie miasta, bez konieczności wyjazdu poza jego granice. Odpowiednie zagospodarowanie istniejących aczkolwiek zaniedbanych terenów zieleni miejskiej wpłynie na podniesienie jakości życia mieszkańców.

Niewątpliwym zasobem obszaru rewitalizacji jest teren tzw. „Glinianek”, (teren powyrobowiskowy), który aktualnie służy mieszkańcom jako miejsce wykorzystywane do kąpieli. Po realizacji zaplanowanych dla tego terenu działań będzie on w większym stopniu spełniał funkcje sportowo-rekreacyjne, z pełnym zapleczem socjalnym wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Dodatkowy rozwój przykładowo sieci ścieżek pieszo – rowerowych podwyższy poziom atrakcyjności tego miejsca.

Ponadto na obszarze rewitalizacji zarejestrowana jest wyższa średnia liczba aktywnych podmiotów gospodarczych niż na terenie całego miasta. Świadczy to o wysokim potencjale gospodarczym terenu. Obecność instytucji użyteczności publicznej sprzyja powstawaniu w ich otoczeniu podmiotów oferujących swoje usługi mieszkańcom. Znaczna część

mieszkańców miasta i okolicznych wsi przyjeżdża do centrum w celu zrobienia zakupów czy załatwienia innych spraw. Dane zjawisko zwłaszcza można zaobserwować w dni handlowe na Targowisku w Mosinie¹⁶. We wtorek, piątek, a zwłaszcza w sobotę, liczba osób odwiedzających obszar rewitalizacji wzrasta. W sobotę osoby zmotoryzowane napotykają na utrudnienia ze znalezieniem wolnego miejsca parkingowego. Jest to efekt niewystarczającej liczby miejsc postojowych w danym rejonie (bezpośrednim otoczeniu Targowiska) do liczby osób przebywających na tym obszarze. Sytuacja ta znajduje jednocześnie swoje odzwierciedlenie we wzrastającym popycie w okolicznych sklepach, na stoiskach, w danym terminie¹⁷.

Istniejące skupienie podmiotów gospodarczych, majątku trwałego i zasobów ludzkich, a także związane z tym sieci powiązań gospodarczych oraz utrwalona pozycja i wizerunek miasta w zakresie świadczenia usług dla mniejszych ośrodków i obszarów wiejskich, sprzyjają jego dalszemu rozwojowi między innymi dzięki procesom kumulacyjnym.

Obszar rewitalizacji po wdrożeniu zaplanowanych działań ma potencjał by stać się miejscem o wysokiej atrakcyjności, zamieszkiwanym przez aktywną społeczność, angażującą się w działania na rzecz rozwoju lokalnego, w którym nie będzie występowało zjawisko wykluczenia społecznego.

POTRZEBY OBSZARU REWITALIZACJI

Obszar rewitalizacji miasta Mosiny charakteryzuje się występowaniem szeregu zróżnicowanych i powiązanych ze sobą potrzeb, które można ująć w następujące kategorie:

1. Potrzeby w zakresie infrastruktury:

- Degradacja i przestarzałość infrastruktury: Istnieje potrzeba modernizacji i poprawy stanu technicznego budynków użyteczności publicznej, budynków mieszkalnych oraz przestrzeni publicznych, w tym dróg, chodników i oświetlenia.
- Niedostateczne wyposażenie w infrastrukturę techniczną: Obszar rewitalizacji wymaga poprawy dostępu do sieci wodno-kanalizacyjnej, kanalizacji deszczowej oraz innych elementów infrastruktury technicznej.

¹⁶ Źródło danych: obserwacja własna – w terminie 15 – 19.05.2017

¹⁷ Źródło danych: obserwacja własna – w terminie 15 – 19.05.2017

- Brak dostosowania do potrzeb mieszkańców: Istnieje potrzeba dostosowania infrastruktury do potrzeb różnych grup społecznych, w tym osób z niepełnosprawnościami, seniorów i rodzin z dziećmi.

2. Potrzeby w sferze społecznej:

- Wysoki poziom problemów społecznych: Obszar rewitalizacji charakteryzuje się wysokim poziomem bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, uzależnień i wykluczenia cyfrowego.
- Niski poziom kapitału społecznego: Istnieje potrzeba zwiększenia aktywności społecznej mieszkańców, integracji społecznej oraz wzmocnienia więzi sąsiedzkich.
- Niedostateczna oferta rekreacyjna, kulturalna i sportowa: Istnieje potrzeba poprawy dostępu do terenów zieleni, obiektów sportowych i rekreacyjnych, a także do oferty kulturalnej i społecznej.

3. Potrzeby w sferze gospodarczej:

- Niski poziom przedsiębiorczości: Istnieje potrzeba wspierania rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, tworzenia nowych miejsc pracy i ożywienia gospodarczego obszaru rewitalizacji.
- Brak atrakcyjnych przestrzeni dla rozwoju gospodarczego: Istnieje potrzeba modernizacji i adaptacji przestrzeni publicznych, które będą sprzyjać rozwojowi usług i handlu.

4. Potrzeby w sferze środowiskowej:

- Degradacja środowiska naturalnego: Istnieje potrzeba poprawy jakości środowiska naturalnego, w tym redukcji zanieczyszczeń, hałasu oraz poprawy stanu zieleni miejskiej.

Zidentyfikowane potrzeby wskazują na złożony charakter problemów dotyczących obszar rewitalizacji w Mosinie. Skuteczne rozwiązanie tych problemów wymaga kompleksowego i zintegrowanego podejścia, uwzględniającego działania w różnych sferach.

Stan rozwoju obszaru rewitalizacji w poszczególnych sferach w świetle aktualnych danych

Na potrzeby sporządzenia zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Mosina zebrano aktualne dane (za 2023 rok) opisujące stan rozwoju obszaru rewitalizacji w

poszczególnych sferach. Obliczono wskaźniki w większości przypadków analogiczne do tych, które służyły wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Z części wskaźników zrezygnowano, ponieważ ich wyliczenie jest obecnie nieuzasadnione (np. nie jest kontynuowany budżet obywatelski). Wskaźniki dla obszaru rewitalizacji porównano ze wskaźnikami dla całej gminy, a w niektórych przypadkach dla miasta Mosiny. Analiza wskaźników dla obszaru rewitalizacji w porównaniu z danymi dla gminy Mosina i miasta Mosiny wskazuje na utrzymującą się sytuację kryzysową w obszarze rewitalizacji. Szczególnie niepokojące są wskaźniki w sferze społecznej, ale również w sferze środowiskowej i technicznej.

SFERA SPOŁECZNA

Wskaźniki w sferze społecznej dla obszaru rewitalizacji są znacznie gorsze niż w całej gminie, a w niektórych przypadkach także w porównaniu z miastem Mosina. Zebrane dane w sferze społecznej przeliczono przez 100 mieszkańców. Źródłem danych dotyczących ubóstwa, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizmu, niepełnosprawności jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Mosinie. Dane i bezrobociu pochodzą z rejestru Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu, o przestępczości z Komendy Miejskiej Policji w Poznaniu, a o liczbie organizacji pozarządowych z bazy REGON¹⁸.

- **Ubóstwo:** Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców wynosi 2,23 na obszarze rewitalizacji, podczas gdy w gminie Mosina wskaźnik ten wynosi 0,84. Oznacza to, że problem ubóstwa jest ponad dwukrotnie większy na obszarze rewitalizacji niż w całej gminie. Należy jednak zauważyć, że sytuacja pod tym względem poprawiła się od 2015 roku.
- **Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych:** Podobnie, wskaźnik dla osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest ponad dwukrotnie wyższy na obszarze rewitalizacji (1,31) w porównaniu z gminą (0,40).
- **Alkoholizm:** Wskaźnik dotyczący osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na obszarze rewitalizacji wynosi 0,09, a w gminie 0,05.

¹⁸ Wśród organizacji pozarządowych uwzględniono: stowarzyszenia niewpisane do KRS, fundacje, stowarzyszenia, związki stowarzyszeń, stowarzyszenia kultury fizycznej

- **Niepełnosprawność:** Wskaźnik dla osób korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności jest również ponad dwukrotnie wyższy na obszarze rewitalizacji (1,31) niż w całej gminie (0,38).
- **Bezrobocie:** Liczba bezrobotnych w całej gminie, w tym na obszarze rewitalizacji w ciągu ostatnich lat spadała. Pod tym względem stan na obszarze rewitalizacji jest nieznacznie gorszy niż średnio w całej gminie. Liczba osób bezrobotnych ogółem w przeliczeniu na 100 mieszkańców na obszarze rewitalizacji w 2023 roku wyniosła 0,58, a w gminie 0,57.
- **Przestępczość:** Wskaźnik przestępczości uwzględniający kradzieże, pobicia i rozboje poprawił się w porównaniu do 2015 roku, jednak nadal liczba przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców jest wyższa na obszarze rewitalizacji (0,33) niż w mieście (0,22) i gminie (0,17).
- **Organizacje pozarządowe:** Na obszarze rewitalizacji zarejestrowanych jest relatywnie więcej organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców (0,53) niż w całym mieście (0,39) i gminie (0,30).

SFERA GOSPODARCZA

Obszar rewitalizacji w sferze gospodarczej wypada stosunkowo dobrze na tle całego miasta i gminy. Na obszarze rewitalizacji liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą zarejestrowanych w bazie REGON w przeliczeniu na 100 mieszkańców wynosi 15,82, podczas gdy w gminie Mosina wskaźnik ten jest niższy i wynosi 11,93. Niższy jest także w całym mieście (13,57). Aktywność podmiotów gospodarczych na obszarze rewitalizacji, podobnie jak organizacji pozarządowych, wynika z śródmiejskiego charakteru tej części miasta.

SFERA ŚRODOWISKOWA

W sferze środowiskowej należy zwrócić szczególnie uwagę na udział źródeł ogrzewania na paliwa stałe (drewno kawałkowe, pellet drzewny, węgiel i paliwa węglopochodne, inny rodzaj biomasy) w przeliczeniu na 100 deklaracji w Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków. Na obszarze rewitalizacji wskaźnik (71,69) ten jest dużo wyższy niż w gminie (41,28) i mieście Mosinie (39,67). Oznacza to, że na obszarze rewitalizacji emitowanych jest relatywnie więcej zanieczyszczeń do powietrza pochodzących z ogrzewania budynków niż w całym mieście i gminie. Zanieczyszczenia te w postaci smogu odczuwane są szczególnie w okresie grzewczym.

Śródmieście Mosiny, w części objętej rewitalizacją, postrzegane jest z tego względu przez mieszkańców gminy jako miejsce nieprzyjazne do życia.

W sferze środowiskowej obliczono również wskaźnik udziału wyrobów azbestowych (ewidencjonowanych w Urzędzie Miejskim w Mosinie) w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Wskaźnik ten jest niższy na obszarze rewitalizacji (594,31) niż w gminie (6727,70).

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej obszar rewitalizacji wypada korzystnie na tle całej gminy. To obszar śródmiejski, dlatego cechuje się ponadprzeciętnym dostępem do usług medycznych, w tym punktów aptecznych i przychodni (0,22 placówki w przeliczeniu na 100 mieszkańców, w gminie wskaźnik wynosi zaledwie 0,05). Na obszarze rewitalizacji funkcjonuje główny węzeł komunikacyjny gminy Mosina – dworzec PKP wraz z przystankami autobusowej komunikacji publicznej, dlatego liczba kursów autobusów w przeliczeniu na 100 mieszkańców jest tutaj o wiele wyższa niż średnio w gminie – odpowiednio 1,09 i 0,15. Obszar rewitalizacji jest również stosunkowo dobrze wyposażony w tereny zieleni publicznej. Stanowi ona tutaj 0,17 ogólnej powierzchni, podczas gdy w całej gminie zaledwie 0,003. Tereny zieleni (głównie parki) wymagają rewaloryzacji, aby właściwie pełnić funkcje terenów rekreacji i integracji, w tym integracji ponadlokalnej).

SFERA TECHNICZNA

Wskaźniki w sferze technicznej również wskazują na problemy na obszarze rewitalizacji. Z rejestru Głównego Inspektora Nadzoru Budowlanego wyspecyfikowano liczbę decyzji o pozwoleniu na budowę dla inwestycji innych niż budowa nowego budynku w latach 2022-2024 w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Dane te obrazują skalę potrzeb remontowych na obszarze rewitalizacji w porównaniu z całą gminą i miastem. Z zebranych danych wynika, że wskaźnik ten jest wyższy na obszarze rewitalizacji (0,53) niż w gminie (0,46) i mieście Mosina (0,39), a zatem stan budynków na obszarze rewitalizacji w większym stopniu wymaga poprawy.

PODSUMOWANIE

Analiza wskaźników wskazuje na utrzymującą się sytuację kryzysową na obszarze rewitalizacji gminy Mosina. Szczególnie niepokojące są wskaźniki w sferze społecznej, ale również w sferze

środowiskowej i technicznej. Wskaźniki te wskazują na potrzebę dalszych działań rewitalizacyjnych w celu poprawy sytuacji mieszkańców i stanu środowiska na tym obszarze.

5. WIZJA STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI (PLANOWANY EFEKT REWITALIZACJI)

Wizja obszaru rewitalizacji określa stan docelowy, któremu należy podporządkować ogół działań. Przewidywany wizerunek charakteryzować będzie się atrakcyjnością obszaru zarówno dla mieszkańców, jak i potencjalnych interesariuszy, poprzez ograniczenie lub eliminację zjawisk kryzysowych w sferze **społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej.**

Wizja obszaru rewitalizacji po zakończeniu realizacji *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027* kształtuje się następująco:

Obszar rewitalizacji w 2027 roku zamieszkiwany jest przez aktywną społeczność, angażującą się w działania na rzecz rozwoju lokalnego. Występowanie zjawiska wykluczenia społecznego zostało ograniczone, a dzięki realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych wzrósł poziom atrakcyjności terenu.

W roku 2027 obszar rewitalizacji stanie się rozwiniętym centrum miejskim, przyjaznym wszystkim mieszkańcom, którzy chętnie korzystać będą z oferty kulturalnej i rekreacyjnej oferowanej przez gminę. Do dyspozycji mieszkańców oddane zostaną głównie tereny zielone, ale także obiekty sportowe i zabytkowe budynki przekształcone na cele społeczne.

Dodatkowym wsparciem otoczone zostaną osoby bezrobotne, w szczególności te, które są gotowe rozpocząć własną działalność gospodarczą. Działania rewitalizacyjne zapewnią im niezbędną wiedzę na temat prowadzenia własnej działalności gospodarczej oraz procesu jej zakładania. Osoby, które nie chcą zakładać własnej firmy, zdobędą kwalifikacje potrzebne do odnalezienia się na rynku pracy.

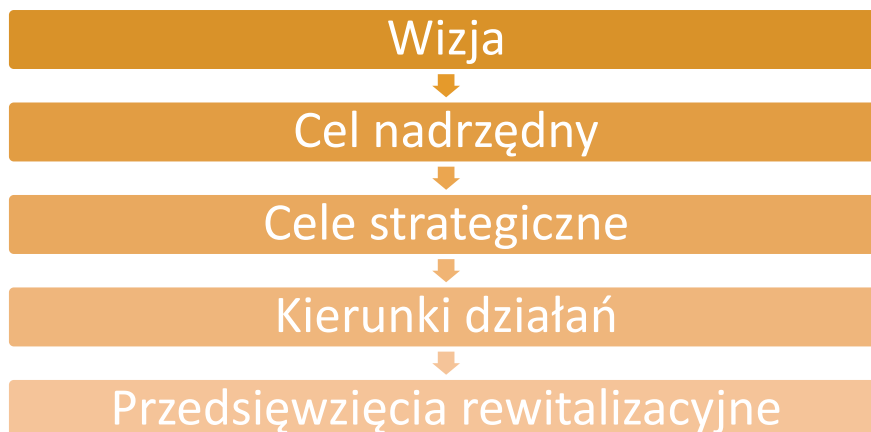
Poprawie ulegnie komfort dojazdu do pracy lub szkoły – podczas codziennych podróży do pobliskich miast mieszkańcy obszaru rewitalizacji korzystać z nowych rozwiązań komunikacyjnych w tym obwodnicy miasta oraz nowoczesnych rozwiązań typu park&ride oraz bike&ride, które umożliwią swobodne przesiadanie się z różnych środków transportu publicznego i prywatnego.

Poprawie ulegnie także stan środowiska naturalnego. Kontynuowana będzie racjonalna gospodarka zasobami zieleni, powstaną nowe nasadzenia, ograniczona zostanie niska emisja, co zaowocuje w postaci czystego powietrza.

6. CELE REWITALIZACJI ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ

Aby osiągnąć opisaną w poprzednim rozdziale wizję, należy wyznaczyć cele, które umożliwią osiągnięcie pożądanego stanu obszaru rewitalizacji. Cele uszczegółowione zostaną natomiast kierunkami działań, z których to następnie wynikać będą zaplanowane, podstawowe i uzupełniające, przedsięwzięcia rewitalizacyjne.

Rysunek 4 Powiązanie pomiędzy wizją, celami, kierunkami działań i przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi

Źródło: opracowanie własne.

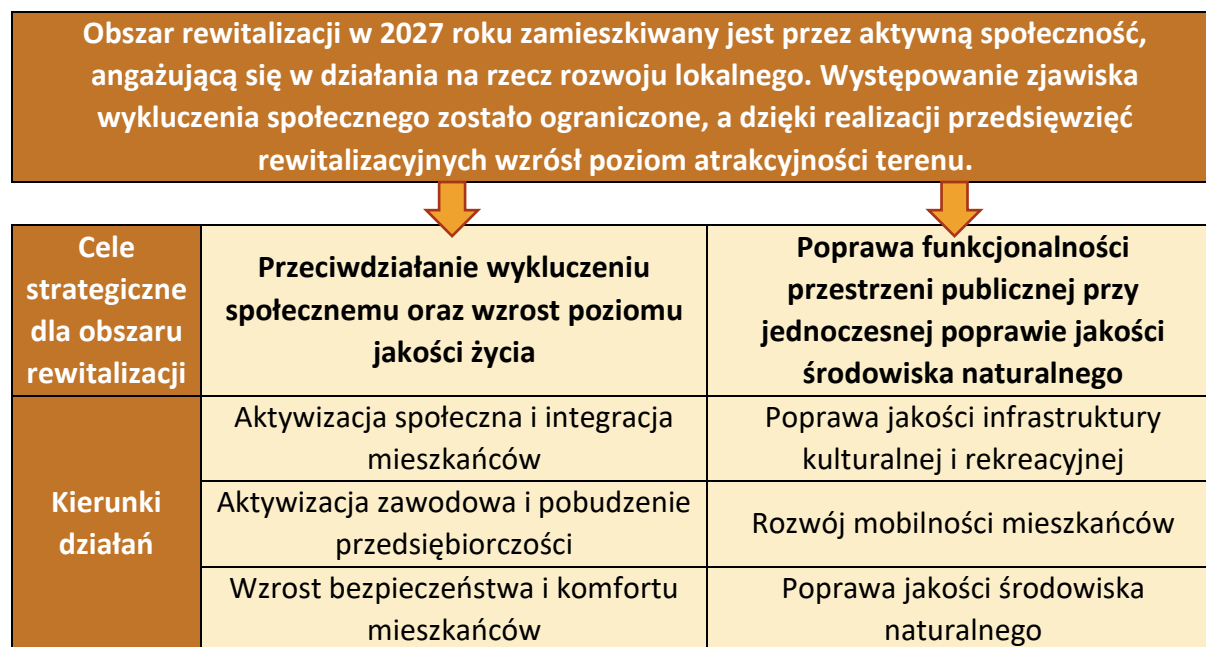
Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027 opiera się na kompleksowym procesie wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszaru wyznaczonego do rewitalizacji. Mieszkańcy wskazanego fragmentu miasta Mosina posiadają niewykorzystany potencjał, który w przyszłości może zaowocować tym, że stanie się on atrakcyjną wizytówką Gminy, którą zamieszkują osoby o wysokim poziomie zadowolenia z życia.

Rewitalizację obszarów zdegradowanych zaplanowano w formie realizacji założonych celów, wyznaczonych na podstawie pogłębionej analizy stanu społeczno-gospodarczego miasta, diagnozy potrzeb i problemów oraz konsultacji społecznych. Celem nadrzędnym działań rewitalizacyjnych jest *ożywienie społeczno-gospodarcze obszaru rewitalizacji oraz minimalizacja występowania negatywnych zjawisk w sferze społecznej, gospodarczej, technicznej, przestrzenno-funkcjonalnej i środowiskowej*.

Cele strategiczne dla obszaru rewitalizacji

Realizacja założonych celów strategicznych doprowadzi do wyprowadzenia obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego oraz aktywizacji społeczności lokalnej.

Należy podkreślić, że zaplanowane przedsięwzięcia przyczynią się do zwiększenia możliwości rozwojowych nie tylko terenów wyznaczonych do rewitalizacji, ale również obszaru całej Gminy.

Opis kierunków interwencji i celów rewitalizacyjnych

Cel strategiczny: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz wzrost poziomu jakości życia

Jak wskazuje analiza problemów obszaru rewitalizacji, jednym z głównych problemów tego terenu jest małe zaangażowanie mieszkańców w życie gminy, co przekłada się na słabe więzi sąsiedzkie, brak chęci współdecydowania o przyszłości oraz brak działań oddolnych. Jednym z powodów takiej sytuacji jest brak miejsc, w których mieszkańcy mogliby się integrować. Powstanie takich miejsc wiązać się będzie z organizacją wydarzeń dla mieszkańców, między innymi wystaw i koncertów organizowanych na świeżym powietrzu.

Innym wykazanym problemem jest bezrobocie. Celem rewitalizacji jest aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy poprzez organizację szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje oraz wsparcia doradców. Planuje się organizację wsparcia w postaci różnego rodzaju szkoleń z zakresu prowadzenia działalności gospodarczej.

Znacznym problemem jest także wykluczenie społeczne spowodowane ubóstwem, bezradnością życiową, uzależnieniami i niepełnosprawnością. Celem rewitalizacji jest wsparcie

tych osób oraz zwiększenie ich samodzielności poprzez realizację działań mających na celu zaangażowanie w życie lokalnej społeczności.

Cel strategiczny: Poprawa funkcjonalności przestrzeni publicznej przy jednoczesnej poprawie jakości środowiska naturalnego

W celu zapewnienia realizacji założeń celów społecznych, potrzebna jest modernizacja infrastruktury publicznej. Aktywizacja społeczna i integracja musi odbywać się w miejscach publicznych. Potrzebne jest stworzenie miejsc odpoczynku i rekreacji, by mieszkańcy chcieli wyjść z domu i spędzać czas na terenie zamieszkania. Obszar rewitalizacji posiada miejsca z potencjałem, które należy jednak odnowić i dostosować do potrzeb mieszkańców. Takie miejsca to m.in. parki, zabytkowe budynki, zabytkowy układ urbanistyczny wpisany do rejestru zabytków oraz tereny kąpieliskowe.

Lokalizacja gminy powoduje, że znaczna część mieszkańców obszaru rewitalizacji pracuje lub uczy się poza obszarem Mosiny. Z powodu dużej liczby samochodów, codzienne dojazdy zajmują tym osobom bardzo dużo czasu. Największe problemy występują na trasie Mosina-Poznań. Celem projektowanych działań strategicznych jest poprawa funkcjonowania transportu publicznego, zbiorowego oraz stworzenie punktów przesiadkowych. Działania te planuje się uzupełnić rozbudową sieci dróg, która znacznie poprawi komfort dojazdu i skróci czas poświęcony na podróż. Ponadto, by poprawić mobilność mieszkańców obszaru rewitalizacji, planuje się budowę zintegrowanego węzła przesiadkowego w okolicy dworca kolejowego (zadanie zostało wykonane), który usprawni podróż do pracy czy szkoły i pozwoli na swobodne zmienianie środka transportu, co wpłynie także na poprawę płynności ruchu.

Celem rewitalizacji jest także poprawa jakości środowiska naturalnego. Wymieniane wyżej działania, oprócz korzyści przestrzenno-infrastrukturalnych, wpłyną na ochronę fauny i flory oraz poprawę jakości środowiska, w tym ograniczenie niskiej emisji.

Powiązanie kierunków działań z wynikającymi z nich przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi zaprezentowano w podrozdziale *Powiązanie planowanych projektów z celami strategicznymi i kierunkami działań*.

7. PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE

Propozycje przedsięwzięć (projektów) rewitalizacyjnych były zbierane w dniach od 6 marca do 21 marca 2017r. Interesariusze programu rewitalizacji mogli składać swoje pomysły osobiście w siedzibie Urzędu Miejskiego, elektronicznie na podany adres mailowy oraz listownie na adres siedziby Urzędu Miejskiego. Informacja o możliwości złożenia propozycji przedsięwzięcia rewitalizacyjnego została umieszczona na stronie przedmiotowej gminy za pomocą obwieszczenia nr PP.67271.73.2016.MB Burmistrza Gminy Mosina z dnia 6 marca 2017 roku. Fiszki projektów rewitalizacyjnych zbierane były wśród wielu podmiotów. Proces ich zbierania był promowany poprzez:

- Spotkanie z kierownikami referatów Urzędu Miejskiego w Mosinie i kierownikami jednostek podległych celem wyjaśnienia zjawiska rewitalizacji i potrzeby prowadzenia działań rewitalizacyjnych na obszarze rewitalizacji;
- Promocję akcji zbierania fiszek rewitalizacyjnych na stronie internetowej mosina.pl oraz na portalach społecznościowych;
- Bieżące informowanie o fiszkach przez pracowników Urzędu Miejskiego (informowanie, udzielanie wyjaśnień, konsultacje).

W ramach zmiany GPR dokonano weryfikacji aktualności zaplanowanych przedsięwzięć. Niektóre z zaplanowanych w 2017 roku projektów zostały usunięte, w innych dokonano zmian dotyczących zakresu oraz innych danych.

Poniżej w tabeli zaprezentowano listę podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Tabela 8. Lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych po zmianach dokonanych w 2025 roku

Lp.	Nazwa projektu	Okres realizacji
1	Kompleksowa modernizacja budynków użyteczności publicznej	2026-2030
2	Adaptacja budynku oraz zagospodarowanie terenu przy ul. Wawrzyniaka na cele kulturalne, społeczne, edukacyjne i turystyczne	2027-2030
3	Modernizacja, przebudowa i adaptacja Pałacu Budzyń w Mosinie wraz z zagospodarowaniem terenu infrastruktury towarzyszącej wokół obiektu oraz Parku Budzyń na cele rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego	2025-2030
4	Zagospodarowanie terenów tzw. „Glinianek” na cele rekreacyjne, turystyczne i edukacyjne	2025-2030

5	Modernizacja Placu 20 Października wraz z otoczeniem	2029-2030
6	Budowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej wraz z zagospodarowaniem gminnego parku „Strzelnica” w Mosinie	2025-2030
7	Promocja przedsiębiorczości i pośrednictwa pracy	2025-2030
8	Zagospodarowanie terenu Parku Ptasiego w Mosinie	2023-2030
9	Analiza obszaru gminy Mosina pod kątem wyznaczenia i przystosowania terenu pod organizację imprez masowych	2026-2027

Źródło: opracowanie własne

Lista planowanych, podstawowych przedsięwzięć

Jak wskazują wytyczne dotyczące rewitalizacji, projekty główne to projekty, bez których realizacja celów programu rewitalizacji nie będzie możliwa, a obszar rewitalizacji nie będzie w stanie wyjść z sytuacji kryzysowej. Ważne, by projekty uzupełniały się i były ze sobą spójne.

Wybrane przedsięwzięcia rewitalizacyjne przyczynią się do rozwiązania problemów zdiagnozowanych na etapie opracowania diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, takich jak:

- niski poziom bezpieczeństwa,
- wysoka liczba osób pozostających bez pracy,
- wysoka liczba przestępstw,
- niska aktywność organizacji pozarządowych,
- niski poziom rozwoju gospodarczego,
- wysoka liczba osób korzystających z pomocy społecznej,
- ograniczony dostęp do terenów zieleni,
- degradacja struktury zabudowy powodująca m.in. zanieczyszczenie powietrza,
- zatłoczenie komunikacyjne – powodujące spadek bezpieczeństwa, hałas, zanieczyszczenie powietrza.

Jednocześnie wskazane przedsięwzięcia rewitalizacyjne mają na celu wzmocnienie potencjału obszaru rewitalizacji, co doprowadzi do jego wyjścia z sytuacji kryzysowej.

Poniżej przedstawione zostały szczegółowe informacje dotyczące projektów, które uznane zostały za projekty priorytetowe. Realizacja przedsięwzięć kluczowych wpłynie na poprawę sytuacji na obszarach rewitalizacji.

Numer i nazwa projektu	1. Kompleksowa modernizacja budynków użyteczności publicznej
Realizator	Gmina Mosina
Lokalizacja projektu	• budynek nr 1 Urzędu Miejskiego w Mosinie (ul. Plac 20 Października 1), • Mosiński Ośrodek Kultury w Mosinie (ul. Dworcowa 4), • Galeria Sztuki w Mosinie (ul. Niezłomnych 1), • Szkoła Podstawowa nr 1 w Mosinie (ul. Szkolna 1), • Szkoła Podstawowa nr 2 w Mosinie (ul. Sowiniecka 75).
Zakres realizowanych zadań	Projekt kompleksowej modernizacji budynków użyteczności publicznej w Mosinie obejmuje: • Termomodernizację budynków: ◦ Działania mające na celu poprawę izolacyjności termicznej. • Modernizację instalacji: ◦ Poprawę efektywności energetycznej poprzez modernizację systemów grzewczych, wentylacyjnych i oświetleniowych. ◦ Integrację odnawialnych źródeł energii (OZE) w celu dążenia do zeroemisowości. • Przebudowę lub rozbudowę: ◦ Dostosowanie budynków do aktualnych potrzeb funkcjonalnych i zmian w sposobie użytkowania. ◦ Eliminację barier architektonicznych i dostosowanie obiektów do potrzeb osób z ograniczoną mobilnością. ◦ Spełnienie wymogów aktualnych przepisów prawa budowlanego. • Modernizację otoczenia budynków: ◦ Uporządkowanie i poprawa estetyki terenów przyległych. ◦ Modernizację ciągów komunikacyjnych. Projekt ten ma na celu podniesienie standardu budynków użyteczności publicznej w Mosinie, w obszarze rewitalizacji, zwiększenie ich efektywności energetycznej oraz poprawę dostępności dla wszystkich mieszkańców.
Uzasadnienie realizacji (potrzeby)	Realizacja niniejszego projektu jest uzasadniona następującymi czynnikami: • Niewystarczająca efektywność energetyczna budynków: ◦ Aktualny stan obiektów generuje nadmierne koszty eksploatacyjne, wynikające z wysokiego zapotrzebowania na energię. • Przystarzała infrastruktura techniczna: ◦ Istnieje konieczność modernizacji systemów instalacyjnych w celu podniesienia poziomu bezpieczeństwa, poprawy komfortu użytkowania oraz dostosowania do obowiązujących norm prawnych. • Brak dostosowania do współczesnych standardów i potrzeb osób z ograniczoną mobilnością:

Stan osiągnięty w sferze społecznej po realizacji projektu

- Obiekty nie spełniają aktualnych wymogów w zakresie dostępności oraz funkcjonalności, co ogranicza ich użyteczność dla wszystkich grup społecznych.
- Kluczowa rola obiektów w funkcjonowaniu lokalnej społeczności:
 - Obiekty te pełnią istotne funkcje w życiu mieszkańców, służąc jako miejsca pracy (Urząd Miejski), edukacji (szkoły) oraz centra aktywności kulturalnej (Galeria Sztuki, Mosiński Ośrodek Kultury).

Wymienione aspekty jednoznacznie wskazują na potrzebę przeprowadzenia kompleksowej modernizacji, która przyczyni się do zwiększenia efektywności energetycznej, poprawy standardów użytkowania oraz dostosowania obiektów do potrzeb współczesnej społeczności.

Realizacja projektu przyniesie szereg wymiernych korzyści społecznych, które znacząco wpłyną na jakość życia mieszkańców oraz efektywność funkcjonowania instytucji publicznych:

- Modernizacja infrastruktury edukacyjnej:
 - Zmodernizowane szkoły podstawowe zapewnią bezpieczne i komfortowe warunki nauki, co przełoży się na podniesienie jakości kształcenia.
 - Nowoczesne sale lekcyjne i przestrzenie dydaktyczne umożliwią efektywniejsze prowadzenie zajęć.
- Poprawa standardów obsługi w Urzędzie Miejskim:
 - Dzięki modernizacji budynek urzędu stanie się bardziej przyjazny dla interesantów i pracowników.
 - Dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób z ograniczoną mobilnością zwiększy dostępność usług publicznych.
 - Podniesienie funkcjonalności i komfortu użytkowania wpłynie na wzrost satysfakcji mieszkańców z kontaktu z urzędem.
- Rozwój infrastruktury kulturalnej:
 - Nowoczesna infrastruktura Galerii Sztuki i Mosińskiego Ośrodka Kultury umożliwi organizację wydarzeń artystycznych na wyższym poziomie oraz lepszą prezentację dzieł.
 - Poprawa dostępności oferty kulturalnej dla osób starszych i z niepełnosprawnościami.
- Efektywność energetyczna i ochrona środowiska:
 - Modernizacja wszystkich budynków przyczyni się do zmniejszenia kosztów utrzymania dzięki poprawie efektywności energetycznej.
 - Zastosowanie rozwiązań proekologicznych, takich jak termomodernizacja, wpłynie na ograniczenie emisji zanieczyszczeń i poprawę jakości powietrza.
 - Pozytywne skutki projektu, w postaci polepszenia jakości powietrza, pozytywnie wpłyną na zdrowie i komfort życia mieszkańców.
- Wzmocnienie wizerunku gminy:

	Poprawa dostępności, funkcjonalności i jakości obiektów publicznych umocni wizerunek gminy jako nowoczesnej i dbającej o potrzeby mieszkańców oraz środowisko naturalne.
Szacowana wartość	40 000 000,00 zł
Przewidywany okres realizacji	2026-2030
Wskaźniki produktu	Liczba budynków użyteczności publicznej objętych termomodernizacją – 5 szt.
Wskaźniki rezultatu	Wzrost efektywności energetycznej budynku – 60%

Numer i nazwa projektu	2. Adaptacja budynku oraz zagospodarowanie terenu przy ul. Wawrzyniaka na cele kulturalne, społeczne, edukacyjne i turystyczne
Realizator	Gmina Mosina
Lokalizacja projektu	Mosina, ul. Wawrzyniaka 1
Zakres realizowanych zadań	Celem projektu jest stworzenie wielofunkcyjnej, integracyjnej przestrzeni, wspierającej rozwój lokalnej społeczności oraz promującej aktywność społeczną, kulturalną, edukacyjną i turystyczną. Projekt adaptacji budynku przy ul. Wawrzyniaka (tzw. Kokotka) oraz zagospodarowania przyległego terenu obejmuje następujące działania: - Przebudowa i rozbudowa budynku: - Dostosowanie obiektu do potrzeb organizacji działań społecznych, kulturalnych, edukacyjnych i turystycznych. - Modernizacja instalacji technicznych z uwzględnieniem podniesienia efektywności energetycznej, wykorzystania OZE oraz retencji wody. - Eliminacja barier architektonicznych w celu zapewnienia pełnej dostępności. - Aranżacja wewnątrz: - Stworzenie przestrzeni do organizacji działań społecznych, kulturalnych, edukacyjnych i turystycznych. - Wyodrębnienie przestrzeni, w której organizacje pozarządowe i instytucje publiczne będą mogły realizować działania na rzecz lokalnej społeczności. - Zagospodarowanie terenu: - Uporządkowanie terenu wokół budynku, w tym nasadzenia zieleni, budowa alejek i elementów małej architektury. - Zadbanie o prawidłową komunikację w okolicy przebudowanego budynku. - Działania dodatkowe: - Wdrożenie działań edukacyjnych i promocyjnych, związanych z historią miejsca oraz ochroną środowiska.

Uzasadnienie realizacji (potrzeby)

Realizacja niniejszego projektu adaptacji budynku przy ul. Wawrzyniaka oraz zagospodarowania otaczającego terenu jest podyktowana szeregiem istotnych przesłanek, mających na celu wzmocnienie lokalnej społeczności oraz ochronę dziedzictwa kulturowego.

Uzasadnienie projektu:

- Zwiększenie dostępu do aktywności społecznej i kulturalnej:
 - Projekt odpowiada na deficyt dostępności działań społecznych, kulturalnych, edukacyjnych i turystycznych, stymulując tym samym aktywność obywatelską i integrację mieszkańców.
- Wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem:
 - Inicjatywa kierowana jest do osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym, zapewniając im niezbędne wsparcie oraz dostęp do działań integracyjnych, co przyczynia się do ich aktywizacji i poprawy jakości życia.
- Ochrona dziedzictwa kulturowego:
 - Adaptacja zabytkowego budynku stanowi kluczowy element ochrony lokalnej tożsamości i dziedzictwa kulturowego, zabezpieczając cenny obiekt przed dalszą degradacją i przywracając mu dawny blask.
- Eliminacja barier architektonicznych:
 - Projekt kładzie nacisk na eliminację barier architektonicznych, gwarantując równy dostęp do przestrzeni publicznej dla osób z niepełnosprawnościami oraz dostosowanie obiektu do obowiązujących norm prawnych, w tym wymogów bezpieczeństwa pożarowego.
- Podniesienie jakości przestrzeni publicznej:
 - Zagospodarowanie otoczenia budynku, w tym poprawa komunikacji i miejsc postojowych, przyczyni się do stworzenia atrakcyjnej przestrzeni publicznej, sprzyjającej spędzaniu czasu na świeżym powietrzu i integracji mieszkańców.
- Dbłość o środowisko naturalne:
 - Wdrożenie proekologicznych rozwiązań oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń wpisuje się w strategię zrównoważonego rozwoju, podnosząc standardy ekologiczne w regionie.
- Poprawa walorów konserwatorskich zabytku:
 - Projekt swoim zakresem prac poprawi stan zabytku, oraz zwiększy walory konserwatorskie tego miejsca.

Projekt ten, poprzez kompleksowe działania adaptacyjne i zagospodarowanie terenu, stworzy wielofunkcyjną przestrzeń, która będzie służyć mieszkańcom w różnorodnych aspektach życia społecznego, kulturalnego i edukacyjnego, przyczyniając się do rozwoju lokalnej społeczności.

Stan osiągnięty w sferze społecznej po realizacji projektu

Po zakończeniu projektu adaptacji budynku przy ul. Wawrzyniaka oraz zagospodarowania otaczającego terenu, sfera społeczna lokalnej społeczności ulegnie znaczącej transformacji, przynosząc wymierne korzyści dla mieszkańców.

	Osiągnięcia w sferze społecznej: • Aktywizacja społeczna i integracja: ○ Nowo powstała przestrzeń stanie się centrum aktywności społecznej, oferując bogaty program działań kulturalnych, edukacyjnych i turystycznych oraz działań związanych z aktywizacją społeczną o zawodową osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. ○ Mieszkańcy zyskają miejsce, które sprzyja rozwijaniu zainteresowań, zdobywaniu nowych umiejętności oraz nawiązywaniu i pogłębianiu relacji sąsiedzkich. • Włączenie społeczne osób z niepełnosprawnościami: ○ Dzięki likwidacji barier architektonicznych, osoby z niepełnosprawnościami zyskają pełny dostęp do oferty kulturalno-edukacyjnej, co umożliwi im aktywne uczestnictwo w życiu społecznym. • Wzmocnienie tożsamości lokalnej: ○ Odnowiony budynek stanie się symbolem lokalnej tożsamości, łączącym tradycję z nowoczesnymi potrzebami mieszkańców. ○ Projekt przyczyni się do odbudowy więzi społecznych i poczucia wspólnoty. • Poprawa jakości życia: ○ Zagospodarowanie terenu wokół budynku stworzy estetyczną i przyjazną przestrzeń publiczną komplementarną funkcjonalnie do sąsiedniego budynku usługowo-handlowego wraz z otoczeniem (Mosinova) oraz pobliskiej Galerii Sztuki, Mosińskiego Ośrodka Kultury oraz ciągu spacerowego nad Kanałem Mosińskim, idealną do spędzania czasu na świeżym powietrzu. ○ Poprawa stanu przestrzeni wpłynie korzystnie na samopoczucie i jakość życia mieszkańców. Projekt przyczyni się do stworzenia tętniącego życiem miejsca, które będzie służyć mieszkańcom w różnorodnych aspektach życia społecznego, kulturalnego i edukacyjnego.
Szacowana wartość	15 000 000,00 zł
Przewidywany okres realizacji	2027-2030
Wskaźniki produktu	Liczba zmodernizowanych, zaadaptowanych budynków zabytkowych na cele społeczne – 1 szt. Liczba stworzonych lub zmodernizowanych miejsc integracji i rekreacji – 1 szt.
Wskaźniki rezultatu	Liczba użytkowników zmodernizowanych budynków usług społecznych – 5000 użytkowników/rok
Numer i nazwa projektu	3. Modernizacja, przebudowa i adaptacja Pałacu Budzyń w Mosinie wraz z zagospodarowaniem terenu infrastruktury towarzyszącej wokół obiektu oraz Parku Budzyń na cele rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego
Realizator	Gmina Mosina

Lokalizacja projektu	działki o nr ewid. 1646/19, 1645/11, 1646/8, 1642/9, 1642/1, 1642/12, 1686/4, 1685/5, 1686/5, 1645/7, 1645/8, 1645/12, 1646/3 obręb Mosina
Zakres realizowanych zadań	Celem projektu jest stworzenie przestrzeni, która będzie służyć mieszkańcom w różnorodnych aspektach życia społecznego, kulturalnego i gospodarczego, jednocześnie chroniąc dziedzictwo kulturowe i dbając o środowisko naturalne. Projekt obejmuje kompleksową modernizację i adaptację Pałacu Budzyń oraz zagospodarowanie przyległego terenu, mające na celu stworzenie wielofunkcyjnej przestrzeni, służącej rozwojowi społecznemu, gospodarczemu i środowiskowemu gminy Mosina. Zakres prac obejmuje: • Modernizację i adaptację Pałacu Budzyń: ○ Kompleksowy remont, przebudowa, rozbudowa i zmiana sposobu użytkowania budynku, z uwzględnieniem wytycznych konserwatorskich. ○ Poprawa efektywności energetycznej budynku z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii (OZE). ○ Dostosowanie obiektu do aktualnych przepisów prawa budowlanego. ○ Wykorzystanie budynku na cele społeczne, kulturalne, edukacyjne, administracyjne i biurowe. • Zagospodarowanie terenu: ○ Zagospodarowanie bezpośredniego otoczenia Pałacu w celu zwiększenia jego funkcji rekreacyjnych, a także retencji wody i łagodzenia klimatu miejskiego. ○ Realizacja infrastruktury towarzyszącej. • Działania dodatkowe: ○ Organizacja działań promujących zdrowy tryb życia i integrację społeczności lokalnej. ○ Podniesienie walorów konserwatorskich zabytku. Przy Pałacu znajduje się Park Budzyń, którego rewaloryzacja i adaptacja pod funkcje społeczne będzie komplementarna z działaniami realizowanymi przy Pałacu i w jego otoczeniu.
Uzasadnienie realizacji (potrzeby)	Realizacja projektu przyczyni się do stworzenia wielofunkcyjnej, integracyjnej przestrzeni, która będzie służyć mieszkańcom w różnorodnych aspektach życia społecznego, kulturalnego i gospodarczego, jednocześnie chroniąc dziedzictwo kulturowe i dbając o środowisko naturalne. Inicjatywa ta odpowiada na szereg zidentyfikowanych potrzeb i wyzwań, które wymagają podjęcia kompleksowych działań: • Integracja społeczności lokalnej: ○ Istnieje pilna potrzeba zwiększenia liczby działań integrujących społeczność obszaru rewitalizacji, co przyczyni się do zacieśnienia więzi społecznych i aktywizacji mieszkańców. • Dostęp do usług: ○ Należy poszerzyć dostęp mieszkańców, w szczególności seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami do usług społecznych. • Zagospodarowanie przestrzeni publicznej:

Stan osiągnięty w sferze społecznej po realizacji projektu

- Projekt przewiduje rewaloryzację parku, który obecnie jest niewystarczająco zagospodarowany, co ogranicza jego potencjał rekreacyjny i społeczny.
- Bezpieczeństwo i estetyka:
 - Konieczne jest podniesienie poziomu bezpieczeństwa oraz poprawa estetyki przestrzeni publicznej w obszarze rewitalizacji, aby stworzyć przyjazne i bezpieczne środowisko dla mieszkańców.
- Degradacja infrastruktury:
 - Istniejąca infrastruktura ulega degradacji, co wymaga pilnych działań naprawczych i modernizacyjnych.
- Aktywność rekreacyjna i kulturalna:
 - Należy zapewnić mieszkańcom lepszy dostęp do przestrzeni sprzyjających aktywnościom rekreacyjnym i kulturalnym, co wpłynie na ich zdrowie i samopoczucie.
- Ochrona zieleni i parku:
 - Konieczne jest podjęcie działań mających na celu ochronę i rewaloryzację zieleni oraz terenu parku, co przyczyni się do poprawy estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej.
- Ochrona dziedzictwa kulturowego:
 - Projekt obejmuje prace konserwatorskie mające na celu poprawę walorów zabytkowego Pałacu Budzyń, co jest kluczowe dla ochrony dziedzictwa kulturowego regionu.
- Dostępność i retencja wody:
 - Należy stworzyć bezpieczne i atrakcyjne przestrzenie publiczne, dostępne dla osób z niepełnosprawnościami, a także wykorzystać park w kierunku łagodzenia zmian klimatu miejskiego i retencji wody.

Projekt stworzy wielofunkcyjne centrum, które będzie służyć mieszkańcom w różnorodnych aspektach życia, promując integrację społeczną, wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, aktywność kulturalną i turystyczną oraz dbając o środowisko naturalne. Realizacja projektu przyniesie znaczące korzyści dla społeczności lokalnej, przekształcając ten obszar w wizytówkę miasta i dynamiczne centrum życia społecznego.

Stan osiągnięty w sferze społecznej:

- Wzrost aktywności społecznej i integracji:
 - Pałac Budzyń i jego otoczenie staną się centralnym miejscem działań kulturalnych, edukacyjnych i społecznych, przyciągając zarówno mieszkańców, jak i turystów.
 - Organizacja regularnych wydarzeń i inicjatyw przyczyni się do wzrostu aktywności społecznej, wzmacniając więzi sąsiedzkie i integrację rodzin.
- Dostępność i inkluzja:
 - Usunięcie barier architektonicznych zapewni pełną dostępność obiektu i jego otoczenia dla osób z

	niepełnosprawnościami, promując równość i integrację. ○ Odnowiony park stanie się przyjazną przestrzenią dla wszystkich grup wiekowych, w tym rodzin z dziećmi, osób starszych i turystów, zachęcając do aktywnego spędzania czasu na świeżym powietrzu. • Bezpieczeństwo i komfort: ○ Modernizacja infrastruktury, w tym oświetlenia i monitoringu, zwiększy poziom bezpieczeństwa publicznego, podnosząc komfort użytkowania przestrzeni. • Wzmocnienie więzi społecznych i dziedzictwa: ○ Promocja zdrowego trybu życia oraz inicjatywy kulturalne i edukacyjne wzmocnią więzi społeczne i świadomość lokalnego dziedzictwa kulturowego. ○ Wprowadzenie działań proekologicznych poprawi jakość środowiska. • Atrakcyjność turystyczna i wizerunek miasta: ○ Projekt podniesie atrakcyjność turystyczną obszaru, zwiększając dumę mieszkańców z ich dziedzictwa i budując wizerunek Mosiny jako miejsca dbającego o rozwój społeczny, kulturalny i środowiskowy.
Szacowana wartość	20 000 000,00 zł
Przewidywany okres realizacji	2025-2030
Wskaźniki produktu	Liczba zmodernizowanych, zaadaptowanych budynków zabytkowych na cele społeczne – 1 szt. Powierzchnia zagospodarowanych terenów zieleni - 2,0308 ha Liczba stworzonych lub zmodernizowanych miejsc integracji i rekreacji – 1 szt.
Wskaźniki rezultatu	Liczba użytkowników zmodernizowanych budynków usług społecznych - 5000 użytkowników/rok

Numer i nazwa projektu	4. Zagospodarowanie terenów tzw. „Glinianek” na cele rekreacyjne, turystyczne i edukacyjne
Realizator	Gmina Mosina
Lokalizacja projektu	działki o nr ewid.: 160/14, 160/15, 160/8, 160/11, 160/10, 160/9, 228/3, 230/4, 160/6, 160/16, 177/3, 177/4, 177/5, 3174, 3181, 3183, 3169, 3171, 3168, 346, 306, 164, 63, 160/7, 160/13, 161, 162, 177/6, 228/4, 230/5, 163/2, 231, 235, 63, 160/7, 160/8, 160/13, 161, 162, 177/6, 228/4, 230/5 obręb Mosina
Zakres realizowanych zadań	Celem projektu jest przekształcenie „Glinianek” w nowoczesną i przyjazną przestrzeń rekreacyjną, która będzie służyć mieszkańcom i turystom przez cały rok. Zakres prac obejmuje: • Modernizację infrastruktury rekreacyjnej i technicznej: ○ Remont, przebudowa i budowa infrastruktury na terenie „Glinianek” i jego otoczenia, w tym wieży widokowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą, plaży, ścieżek spacerowych oraz przestrzeni wypoczynkowej.

Uzasadnienie realizacji (potrzeby)

- Budowę i rozbudowę infrastruktury wspierającej rekreację, edukację i bezpieczeństwo:
 - Realizacja elementów małej architektury.
 - Tworzenie infrastruktury, która podniesie bezpieczeństwo osób przebywających na terenie Glinianek.
- Tworzenie ścieżek rekreacyjnych i edukacyjnych:
 - Wyznaczenie nowych ścieżek rekreacyjnych i edukacyjnych z uwzględnieniem ochrony środowiska oraz minimalizacji negatywnego wpływu na środowisko.
- Działania edukacyjne i promocyjne:
 - Prowadzenie działań edukacyjnych i promocyjnych, mających na celu podniesienie świadomości ekologicznej oraz promowanie aktywnego stylu życia.
- Organizacja wydarzeń społecznych, kulturalnych i sportowych:
 - Organizacja różnorodnych wydarzeń społecznych, kulturalnych i sportowych, sprzyjających integracji lokalnej społeczności oraz rozwojowi gospodarczemu obszaru.

Działania będą obejmować również rekultywację i poprawę stanu sanitarnego wód Glinianek.

Realizacja projektu przekształci „Glinianki” w nowoczesną, bezpieczną i przyjazną przestrzeń rekreacyjną, która będzie służyć mieszkańcom obszaru rewitalizacji, a także mieszkańcom gminy i turystom przez cały rok, promując aktywność fizyczną, edukację ekologiczną i zrównoważony rozwój.

Realizacja projektu zagospodarowania terenów „Glinianek” jest uzasadniona szeregiem istotnych czynników, mających na celu poprawę jakości życia mieszkańców oraz zrównoważony rozwój regionu:

- Poprawa jakości życia mieszkańców:
 - Projekt odpowiada na potrzebę stworzenia atrakcyjnych i dostępnych przestrzeni rekreacyjnych, które podniosą komfort życia mieszkańców i umożliwią im aktywne spędzanie czasu na świeżym powietrzu.
- Wsparcie lokalnej gospodarki:
 - Rozwój infrastruktury turystycznej, gastronomicznej i rekreacyjnej przyczyni się do ożywienia lokalnej gospodarki, tworząc nowe miejsca pracy i generując dodatkowe dochody dla regionu.
- Zrównoważony ruch turystyczny:
 - Lepsza organizacja ruchu turystycznego jest niezbędna do minimalizacji negatywnego wpływu turystyki na środowisko naturalne i ochronę cennych siedlisk przyrodniczych.
- Ochrona środowiska:
 - Wyznaczenie kontrolowanych szlaków i ścieżek edukacyjnych zmniejszy presję na siedliska

Stan osiągnięty w sferze społecznej po realizacji projektu

chronionych gatunków, przyczyniając się do ochrony bioróżnorodności.

- Edukacja ekologiczna:
 - Działania edukacyjne i promocyjne zwiększą świadomość ekologiczną mieszkańców i turystów, promując odpowiedzialne postawy wobec środowiska.
- Bezpieczeństwo publiczne:
 - Wprowadzenie monitoringu oraz odpowiedniej infrastruktury ułatwiającej korzystanie z terenu poprawi bezpieczeństwo osób przebywających na „Gliniankach”.
- Dostępność dla wszystkich:
 - Projekt zakłada dostosowanie przestrzeni rekreacyjnych do potrzeb osób starszych, dzieci oraz osób z niepełnosprawnościami, zapewniając im swobodny dostęp i możliwość aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym.
- Promocja zdrowego stylu życia:
 - Inicjatywy promujące aktywność fizyczną i zdrowy styl życia przyczynią się do poprawy kondycji fizycznej i psychicznej mieszkańców oraz turystów.

Po zakończeniu projektu „Glinianki” staną się dynamicznym i wielofunkcyjnym centrum rekreacyjno-społecznym, otwartym dla wszystkich grup mieszkańców i turystów.

Stan osiągnięty w sferze społecznej:

- Aktywność społeczna i integracja:
 - Rozbudowana infrastruktura stworzy idealne warunki do aktywnego wypoczynku i integracji społecznej.
 - Organizowanie regularnych wydarzeń kulturalnych, sportowych i edukacyjnych przyczyni się do zacieśnienia więzi sąsiedzkich i wzrostu aktywności obywatelskiej.
- Edukacja ekologiczna i ochrona środowiska:
 - Ścieżka edukacyjna oraz kampanie promocyjne podniosą świadomość ekologiczną mieszkańców, uwarunkowując ich na ochronę środowiska i bioróżnorodności.
 - Lepsza organizacja ruchu turystycznego i wyznaczenie kontrolowanych szlaków zminimalizują negatywny wpływ turystyki na lokalne ekosystemy.
- Bezpieczeństwo i dostępność:
 - Modernizacja infrastruktury zapewni wysoki poziom bezpieczeństwa i komfortu użytkowania.
 - Dostosowanie terenu do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, rodzin z dziećmi i osób starszych uczyni „Glinianki” przestrzenią dostępną dla wszystkich.
- Rozwój turystyczny i gospodarczy:
 - Projekt przyczyni się do wzrostu atrakcyjności turystycznej Mosiny, stymulując rozwój lokalnej

	gospodarki i tworząc nowe miejsca pracy w sektorze usług turystycznych, gastronomicznych i rekreacyjnych.
Szacowana wartość	Projekt ten, przekształci „Glinianki” w miejsce, które będzie przyciągać rzesze ludzi, poprawiając ich jakość życia oraz podnosząc wartość turystyczną całej okolicy.
Przewidywany okres realizacji	25 000 000,00 zł
Wskaźniki produktu	2025-2030
Wskaźniki rezultatu	Liczba stworzonych lub zmodernizowanych miejsc integracji i rekreacji – 1 szt.
	Liczba zorganizowanych wydarzeń w nowych lub zmodernizowanych terenach integracji i rekreacji - 40 szt.

Numer i nazwa projektu	5. Modernizacja Placu 20 Października wraz z otoczeniem
Realizator	Gmina Mosina
Lokalizacja projektu	Mosina, Plac 20 Października, dz. nr ewid. 1440/3, 1446/1, 1583, 1584, 1582, 1659/1, 1659/2
Zakres realizowanych zadań	Celem projektu jest stworzenie nowoczesnej, bezpiecznej i przyjaznej przestrzeni publicznej, która będzie służyć mieszkańcom obszaru rewitalizacji, gminy Mosina i turystom przez wiele lat, z uwzględnieniem zasad zrównoważonego rozwoju i adaptacji do zmian klimatu. Projekt zakłada kompleksową modernizację Placu 20 Października oraz jego bezpośredniego otoczenia, mającą na celu stworzenie funkcjonalnej, estetycznej i przyjaznej przestrzeni publicznej. Zakres prac obejmuje: - Przebudowę i modernizację Placu 20 Października oraz terenów przyległych: - Przebudowa i modernizacja układu komunikacyjnego przy placu, małej architektury, zieleni, oświetlenia i infrastruktury technicznej. - Modernizacja infrastruktury technicznej, w tym sieciowej, oraz poprawa funkcjonalności przestrzeni dla ruchu pieszego i kołowego. - Tworzenie przestrzeni wielofunkcyjnej: - Nadanie nowej funkcji placowi i jego otoczeniu poprzez stworzenie przestrzeni do organizacji wydarzeń kulturalnych, rekreacyjnych, społecznych, turystycznych i usługowych. - Rozbudowę infrastruktury sprzyjającej aktywności społecznej: - Budowa miejsc do odpoczynku, placów zabaw oraz stref zieleni rekreacyjnej. - Odbbrukowanie części powierzchni utwardzonych i wprowadzenie elementów zieleni dla likwidacji wyspy ciepła, poprawy naturalnej retencji wody oraz łagodzenia klimatu miejskiego. - Poprawę bezpieczeństwa:

Uzasadnienie realizacji (potrzeby)

- Wprowadzenie elementów promujących bezpieczeństwo, takich jak monitoring, przejścia dla pieszych i nowoczesne systemy oświetleniowe.
- Działania promocyjne i konsultacje społeczne:
 - Organizacja działań promocyjnych i konsultacji z mieszkańcami dotyczących wykorzystania zmodernizowanego placu.

Realizacja niniejszego projektu jest uzasadniona koniecznością przekształcenia Placu 20 Października w nowoczesną, funkcjonalną i atrakcyjną przestrzeń publiczną, odpowiadającą na potrzeby mieszkańców i promującą rozwój lokalnej społeczności.

Uzasadnienie projektu:

- Brak atrakcyjnej przestrzeni publicznej:
 - Istnieje pilna potrzeba stworzenia atrakcyjnej przestrzeni publicznej, która będzie służyć mieszkańcom jako miejsce spotkań, wypoczynku i rekreacji w centrum miasta.
- Niedostateczna oferta kulturalno-społeczna:
 - Niewystarczająca oferta kulturalna i społeczna, szczególnie w obszarze rewitalizacji, wymaga stworzenia przestrzeni umożliwiającej organizację różnorodnych wydarzeń i inicjatyw.
- Odptyw działań kulturalno-społecznych:
 - Projekt ma na celu odwrócenie tendencji odptywu działań kulturalno-społecznych z centrum miasta i przywrócenie mu roli centralnego punktu życia społecznego.
- Nieatrakcyjny wygląd i funkcjonalność placu:
 - Obecny wygląd placu, zdominowanego przez ruch drogowy i parkingi, jest nieatrakcyjny i nie spełnia współczesnych standardów przestrzeni publicznej.
- Poprawa estetyki, funkcjonalności i bezpieczeństwa:
 - Konieczna jest poprawa estetyki, funkcjonalności i bezpieczeństwa przestrzeni publicznej, aby stworzyć przyjazne i bezpieczne środowisko dla mieszkańców.
- Integracja społeczności lokalnej:
 - Projekt ma na celu stworzenie przestrzeni integrującej społeczność lokalną, promującą aktywność społeczną, kulturalną i gospodarczą, i dającą możliwość spędzania wolnego czasu przez mieszkańców.
- Poprawa stanu technicznego infrastruktury:
 - Należy poprawić stan techniczny infrastruktury podziemnej w zwartej zabudowie miejskiej, co jest kluczowe dla prawidłowego funkcjonowania miasta.

Realizacja projektu przyczyni się do stworzenia tętniącego życiem centrum miasta, które będzie służyć mieszkańcom obszaru rewitalizacji i całej gminy jako miejsce spotkań, rekreacji i aktywności kulturalnej, a także podniesie atrakcyjność Mosiny jako miejsca przyjaznego mieszkańcom i turystom.

Stan osiągnięty w sferze społecznej po realizacji projektu

Realizacja projektu przekształci Plac 20 Października oraz jego otoczenie w tętniące życiem, wielofunkcyjne centrum, które będzie służyć mieszkańcom obszaru rewitalizacji i odwiedzającym przez wiele lat.

Stan osiągnięty w sferze społecznej:

- Bezpieczeństwo i niezawodność infrastruktury:
 - Modernizacja systemów infrastruktury podziemnej zapewni bezpieczne i niezawodne dostawy mediów (woda, gaz, teletechnika) w zwartej zabudowie mieszkaniowej i jej okolicach, co jest fundamentem stabilnego funkcjonowania miasta.
- Centrum aktywności społeczno-kulturalnej:
 - Zmodernizowany plac stanie się centralnym punktem aktywności społeczno-kulturalnej Mosiny, przyciągającym mieszkańców i turystów.
 - Organizowanie regularnych wydarzeń, takich jak koncerty i festyny, zintegruje lokalną społeczność i wzmocni więzi sąsiedzkie.
- Dostępność i inkluzja:
 - Przebudowa placu zapewni pełną dostępność przestrzeni dla wszystkich grup użytkowników, w tym osób z niepełnosprawnościami, rodzin z dziećmi i osób starszych.
- Rozwój gospodarczy:
 - Wprowadzenie nowych funkcji gospodarczych na placu stworzy warunki do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, przyczyniając się do wzrostu gospodarczego miasta.
- Poprawa jakości życia:
 - Zrewitalizowane tereny zielone wokół placu zapewnią estetyczne i funkcjonalne przestrzenie do odpoczynku i rekreacji, poprawiając jakość życia mieszkańców.
- Wzrost bezpieczeństwa publicznego:
 - Zastosowanie nowoczesnych rozwiązań technicznych, takich jak monitoring i energooszczędne oświetlenie, zwiększy poczucie bezpieczeństwa w centrum miasta.
- Wzmocnienie wizerunku miasta:
 - Projekt przyczyni się do aktywizacji społecznej i poprawy wizerunku Mosiny jako miasta przyjaznego mieszkańcom i odwiedzającym.

Projekt ten, poprzez kompleksową modernizację i funkcjonalne zagospodarowanie przestrzeni, stworzy przyjazne i tętniące życiem centrum miasta, które będzie służyć mieszkańcom obszaru rewitalizacji w różnorodnych aspektach życia społecznego, kulturalnego i gospodarczego.

Szacowana wartość
Przewidywany okres
realizacji

20 000 000,00 zł

2029-2030

Wskaźniki produktu	Powierzchnia zmodernizowanych lub utworzonych terenów przestrzeni publicznej – 0,8226 ha Liczba stworzonych lub zmodernizowanych miejsc integracji i rekreacji – 1 szt.
Wskaźniki rezultatu	Liczba zorganizowanych wydarzeń w nowych lub zmodernizowanych przestrzeniach publicznych - 20 szt.

Numer i nazwa projektu	6. Budowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej wraz z zagospodarowaniem gminnego parku „Strzelnica” w Mosinie
Realizator	Gmina Mosina
Lokalizacja projektu	Rejon gminnego parku „Strzelnica”, dz. nr ewid. 1829/3; 1827, obręb: Mosina
Zakres realizowanych zadań	Projekt zakłada zagospodarowanie gminnego parku „Strzelnica” w Mosinie, mające na celu stworzenie nowoczesnej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej. Zakres prac obejmuje: • Budowę infrastruktury rekreacyjnej, turystycznej i sportowej. • Zagospodarowanie parku „Strzelnica”: ○ Modernizacja istniejących ścieżek oraz budowa nowych tras pieszo-rowerowych. ○ Stworzenie przestrzeni integracyjnych, sprzyjających spotkaniom i rekreacji. ○ Przebudowa drzewostanu parku w kierunku zwiększenia udziału w nim rodzimych gatunków liściastych. • Pielęgnację i gospodarkę drzewostanem: ○ Pielęgnacja istniejącego drzewostanu oraz nasadzenia nowych drzew i roślin. ○ Usunięcie drzew zagrażających bezpieczeństwu mieszkańców. • Wprowadzenie elementów małej architektury i systemów bezpieczeństwa: ○ Instalacja ławek, koszy na śmieci oraz nowoczesnego oświetlenia. ○ Wdrożenie systemu monitoringu w celu poprawy bezpieczeństwa użytkowników parku. • Organizację zajęć sportowo-rekreacyjnych: ○ Prowadzenie różnorodnych zajęć sportowo-rekreacyjnych, w tym lekcji pływania oraz zajęć dedykowanych osobom z niepełnosprawnościami, seniorom i osobom wykluczonym społecznie. • Funkcjonalne przekształcenie przestrzeni parkowej: ○ Przekształcenie parku w miejsce sprzyjające zarówno aktywnemu, jak i biernemu wypoczynkowi. ○ Stworzenie warunków do organizacji wydarzeń społecznych, sportowych i kulturalnych.
Uzasadnienie realizacji (potrzeby)	Realizacja niniejszego projektu jest kluczowa dla poprawy jakości życia mieszkańców Mosiny, szczególnie obszaru rewitalizacji oraz stworzenia nowoczesnej i funkcjonalnej przestrzeni publicznej, promującej aktywność fizyczną i integrację społeczną.

Stan osiągnięty w sferze społecznej po realizacji projektu

Uzasadnienie projektu:

- Niedostateczna oferta sportowo-rekreacyjna:
 - Istnieje pilna potrzeba rozbudowy oferty zajęć sportowych i rekreacyjnych, dostępnych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz pozostałych części gminy.
- Promocja zdrowego stylu życia:
 - Projekt ma na celu promowanie zdrowego stylu życia i kształtowanie nawyków aktywności fizycznej od najmłodszych lat, co przyczyni się do poprawy kondycji zdrowotnej społeczeństwa.
- Poprawa bezpieczeństwa w parku:
 - Uporządkowanie drzewostanu, budowa oświetlonych ścieżek oraz wprowadzenie monitoringu zwiększą bezpieczeństwo użytkowników parku i zapobiegą potencjalnym zagrożeniom.
- Przestrzeń integracji i rekreacji:
 - Stworzenie funkcjonalnej przestrzeni integracji, odpoczynku i rekreacji, która będzie służyć zarówno spotkaniom społecznym, jak i indywidualnemu wypoczynkowi.
- Rewaloryzacja zdegradowanego parku:
 - Projekt zakłada rewaloryzację zdegradowanego parku oraz budowę infrastruktury, która umożliwi pełne wykorzystanie jego potencjału jako przestrzeni publicznej.

Realizacja projektu przyniesie znaczące i trwałe korzyści dla społeczności lokalnej, podnosząc jakość życia mieszkańców i wzmacniając spójność społeczną.

Stan osiągnięty w sferze społecznej:

- Poprawa jakości życia i zdrowia:
 - Nowoczesna infrastruktura sportowo-rekreacyjna umożliwi mieszkańcom w każdym wieku aktywny wypoczynek i rozwój zdrowych nawyków, przyczyniając się do poprawy ich kondycji fizycznej i psychicznej.
 - Zmodernizowany park stanie się miejscem codziennej rekreacji, integracji społecznej oraz organizacji wydarzeń kulturalnych i sportowych.
- Włączenie społeczne i dostępność:
 - Projekt zapewni pełny dostęp do infrastruktury dla osób z niepełnosprawnościami i seniorów, promując ich mobilność, samodzielność i uczestnictwo w życiu społecznym.
 - Stworzenie przyjaznej przestrzeni dla rodzin z dziećmi, aktywnych seniorów i młodzieży zmniejszy ryzyko działań aspołecznych i wykroczeń.
- Estetyka, bezpieczeństwo i promocja zdrowia:
 - Przestrzeń rekreacyjna w parku poprawi estetykę obszaru, zwiększy poczucie bezpieczeństwa oraz będzie promować zdrowy styl życia.

	- Rozwój gospodarczy i wizerunek miasta: - Projekt przyczyni się do rozwoju lokalnej gospodarki poprzez tworzenie nowych miejsc pracy. - Inwestycja poprawi wizerunek Mosiny jako miasta przyjaznego mieszkańcom i odwiedzającym. Projekt ten, poprzez kompleksowe zagospodarowanie przestrzeni i budowę nowoczesnej infrastruktury, przyczyni się do stworzenia zintegrowanej i aktywnej społeczności, dbającej o zdrowie i dobre samopoczucie swoich mieszkańców.
Szacowana wartość	15 000 000,00 zł
Przewidywany okres realizacji	2025-2030
Wskaźniki produktu	Powierzchnia zagospodarowanych terenów zieleni – 6,9470 ha Liczba stworzonych lub zmodernizowanych miejsc integracji i rekreacji – 1 szt.
Wskaźniki rezultatu	Liczba użytkowników zagospodarowanych terenów zieleni - 2500 użytkowników/rok

Numer i nazwa projektu	7. Promocja przedsiębiorczości i pośrednictwa pracy
Realizator	Gmina Mosina
Lokalizacja projektu	Urząd Miejski w Mosinie, ul. Plac 20 Października 1, ul. Dworcowa 3
Zakres realizowanych zadań	Projekt ma na celu wsparcie mieszkańców Gminy Mosina, szczególnie mieszkańców obszaru rewitalizacji w zakresie rozwoju kompetencji zawodowych, przedsiębiorczości oraz aktywizacji na rynku pracy. Zakres projektu obejmuje: - Organizację szkoleń tematycznych: - Szkolenia z zakresu przedsiębiorczości i zakładania własnej działalności gospodarczej (np. „Własna firma krok po kroku”, tworzenie biznesplanu, formalności związane z CEIDG, wybór formy opodatkowania). - Szkolenia z zakresu zdobywania i podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz przygotowania do wejścia na rynek pracy. - Warsztaty rozwoju kompetencji zawodowych: - Warsztaty dotyczące tworzenia dokumentów aplikacyjnych (CV, list motywacyjny). - Doradztwo zawodowe i indywidualne konsultacje. - Warsztaty przygotowujące do rozmów kwalifikacyjnych. - Spotkania informacyjne z ekspertami: - Cykliczne spotkania z przedstawicielami ZUS, US i PUP. - Zapewnienie dostępu do punktu porad prawnych (w przypadku kontynuacji przez Starostwo Powiatowe). - Udostępnienie mieszkańcom wiedzy specjalistów z zakresu: prawa pracy, pośrednictwa pracy, ubezpieczeń społecznych i podatków. - Wydarzenia promujące przedsiębiorczość: - Organizacja dni otwartych dla nowych przedsiębiorców.

Uzasadnienie realizacji (potrzeby)

- Organizowanie seminariów tematycznych.
- Organizacja targów pracy.

Celem projektu jest zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców, wsparcie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości oraz ułatwienie dostępu do specjalistycznej wiedzy z zakresu prawa pracy i podatków.

Realizacja projektu przyczyni się do zwiększenia aktywności zawodowej mieszkańców i przedsiębiorców obszaru rewitalizacji, rozwoju lokalnej przedsiębiorczości oraz poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy.

Uzasadnienie projektu:

- Wsparcie lokalnej aktywizacji zawodowej i społecznej:
 - Gmina Mosina od lat aktywnie wspiera swoich mieszkańców, oferując szeroki wachlarz usług na miejscu, co eliminuje potrzebę uciążliwych dojazdów do większych ośrodków miejskich, takich jak Poznań.
- Dostęp do praktycznej wiedzy i umiejętności:
 - Lokalne szkolenia, warsztaty i konsultacje umożliwiają mieszkańcom zdobycie praktycznej wiedzy i umiejętności, które bezpośrednio przekładają się na zwiększenie ich szans na rynku pracy.
- Odpowiedź na lokalne problemy rynku pracy:
 - Projekt jest niezbędny, aby skutecznie adresować problemy związane z wysokim poziomem bezrobocia w obszarze rewitalizacji, oferując konkretne narzędzia i wsparcie dla osób poszukujących zatrudnienia.
- Rosnące zapotrzebowanie na wsparcie przedsiębiorczości:
 - Projekt odpowiada na rosnące zapotrzebowanie mieszkańców na kompleksowe wsparcie w zakresie przedsiębiorczości, obejmujące zarówno zakładanie własnej działalności gospodarczej, jak i rozwijanie istniejących firm.
- Wsparcie w zakresie pośrednictwa pracy:
 - Istnieje silna potrzeba zapewnienia mieszkańcom profesjonalnego wsparcia w zakresie pośrednictwa pracy, ułatwiającego im znalezienie odpowiedniego zatrudnienia.

Stan osiągnięty w sferze społecznej po realizacji projektu

Realizacja projektu przyniesie wymierne korzyści społeczne i gospodarcze dla Gminy Mosina, w szczególności mieszkańców i przedsiębiorców z obszaru rewitalizacji, przyczyniając się do trwałej poprawy jakości życia mieszkańców.

Stan osiągnięty w sferze społecznej:

- Poprawa sytuacji społeczno-ekonomicznej:
 - Projekt doprowadzi do zmniejszenia liczby osób bezrobotnych, zwłaszcza wśród długotrwale bezrobotnych, co wzmocni spójność społeczną i zmniejszy poziom wykluczenia społecznego.
- Rozwój przedsiębiorczości i rynku pracy:

	○ Wzrost liczby lokalnych podmiotów gospodarczych i rozwój przedsiębiorczości pobudzą lokalną gospodarkę, tworząc nowe miejsca pracy i zwiększając dostęp do zatrudnienia dla mieszkańców. • Wzrost kwalifikacji i samodzielności: ○ Podniesienie kwalifikacji zawodowych mieszkańców oraz ich zdolności do zakładania i prowadzenia własnych firm przyczyni się do poprawy sytuacji finansowej gospodarstw domowych oraz zwiększy poziom samodzielności i pewności siebie w społeczności lokalnej. • Integracja i budowanie wspólnoty: ○ Organizowane wydarzenia, szkolenia i spotkania zintegrują mieszkańców, budując poczucie wspólnoty i wzajemnego wsparcia. ○ Wspólne uczestnictwo w projektach i wydarzeniach zacieśni więzi społeczne i stworzy platformę do wymiany doświadczeń oraz budowania sieci kontaktów zawodowych i społecznych. Projekt ten, poprzez kompleksowe wsparcie w zakresie aktywizacji zawodowej i rozwoju przedsiębiorczości, przyczyni się do stworzenia silniejszej i bardziej zintegrowanej społeczności, zdolnej do aktywnego uczestnictwa w życiu gospodarczym i społecznym gminy.
Szacowana wartość	2 000 000,00 zł
Przewidywany okres realizacji	2025-2030
Wskaźniki produktu	Liczba usług wsparcia adresowanych do mieszkańców i lokalnych przedsiębiorstw – 1 usługa
Wskaźniki rezultatu	Liczba odbiorców usług wsparcia - 500 odbiorcy/rok

Numer i nazwa projektu	8. Zagospodarowanie terenu Parku Ptasiego w Mosinie
Realizator	Gmina Mosina
Lokalizacja projektu	Park Ptasi w Mosinie na dz. nr ewid.: 1933/3, 1934/1 i 1935/2
Zakres realizowanych zadań	Projekt zakłada kompleksowe zagospodarowanie Parku Ptasiego w Mosinie, mające na celu stworzenie atrakcyjnej i funkcjonalnej przestrzeni rekreacyjnej, edukacyjnej uwzględniającej potrzeby wszystkich grup wiekowych. Zakres prac obejmuje: • Uporządkowanie i wzbogacenie drzewostanu: ○ Pielęgnacja istniejących drzew oraz nasadzenie nowych gatunków, w tym drzew, krzewów, traw ozdobnych i roślin cebulowych. • Modernizację infrastruktury komunikacyjnej i rekreacyjnej: ○ Modernizacja istniejących ciągów komunikacyjnych oraz budowa nowych ścieżek spacerowych. ○ Wyposażenie parku w elementy małej architektury (ławki, kosze na śmieci), oświetlenie oraz monitoring w celu poprawy bezpieczeństwa i komfortu użytkownika. • Tworzenie stref rekreacyjnych i wypoczynkowych:

Uzasadnienie realizacji (potrzeby)

- Utworzenie placów zabaw dla dzieci, przestrzeni integracyjnych dla rodzin oraz miejsc do aktywności dla seniorów.
- Aranżacja zieleni estetycznej:
 - Zaprojektowanie i realizacja nasadzeń kwitnących drzew i krzewów, podkreślających charakter parku.
- Organizację działań społecznych i kulturalnych:
 - Organizacja zajęć sportowych, wydarzeń integracyjnych, edukacyjnych i aktywności plenerowych.

Realizacja niniejszego projektu jest uzasadniona koniecznością przekształcenia Parku Ptasiego w Mosinie w funkcjonalną i atrakcyjną przestrzeń publiczną, odpowiadającą na potrzeby mieszkańców, w tym mieszkańców obszaru rewitalizacji i promującą aktywność społeczną.

Uzasadnienie projektu:

- Nadanie Parkowi Ptasimu funkcji reprezentacyjnej:
 - Istnieje potrzeba nadania Ptasiego Parku znaczenia i funkcji reprezentacyjnej w Mosinie, tak aby stał się wizytówką miasta i miejscem chętnie odwiedzanym przez mieszkańców i turystów.
- Poprawa bezpieczeństwa w parku:
 - Konieczność poprawy bezpieczeństwa w parku poprzez instalację oświetlenia i monitoringu, co zwiększy komfort i poczucie bezpieczeństwa wśród użytkowników parku.
- Zwiększenie dostępności terenów zieleni:
 - Zwiększenie dostępności terenów zieleni dla rekreacji i wypoczynku w centrum miasta, co przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców i umożliwi im aktywny wypoczynek na świeżym powietrzu.
- Zaspokojenie potrzeb w zakresie wydarzeń społeczno-kulturalnych:
 - Zaspokojenie potrzeb mieszkańców w zakresie organizacji wydarzeń społecznych, kulturalnych i sportowych w przestrzeni publicznej, co stworzy platformę do integracji lokalnej społeczności i promocji aktywności kulturalnej.

Realizacja projektu przyczyni się do stworzenia atrakcyjnego i bezpiecznego parku, który będzie służył mieszkańcom Mosiny jako miejsce rekreacji, integracji i aktywizacji społecznej oraz organizacji wydarzeń kulturalnych.

Stan osiągnięty w sferze społecznej po realizacji projektu

Realizacja projektu przyczyni się do znaczącej poprawy jakości życia mieszkańców Mosiny, w szczególności mieszkańców obszaru rewitalizacji, transformując Park Ptaś w tętniące życiem centrum rekreacyjno-społeczne.

Stan osiągnięty w sferze społecznej:

- Integracja i aktywność społeczna:
 - Park stanie się przestrzenią integracji i aktywizacji społecznej, aktywności rekreacyjnej i kulturalnej, dostępną dla wszystkich mieszkańców.

Szacowana wartość Przewidywany okres realizacji Wskaźniki produktu Wskaźniki rezultatu	○ Organizacja różnorodnych wydarzeń, takich jak warsztaty sportowe, pikniki rodzinne i otwarte turnieje, wzmocni więzi sąsiedzkie i będzie promować zdrowy styl życia. • Reprezentacyjność i bezpieczeństwo: ○ Modernizacja infrastruktury nada parkowi charakter reprezentacyjny, podnosząc jego rangę w mieście. ○ Zastosowanie nowoczesnych rozwiązań, takich jak oświetlenie i monitoring, zapewni bezpieczeństwo użytkownikom parku w każdym wieku. • Estetyka i bioróżnorodność: ○ Nowe elementy zieleni oraz estetyczna aranżacja przestrzeni podniosą atrakcyjność parku i przyczynią się do zwiększenia bioróżnorodności w Mosinie. ○ Park stanie się zieloną oazą w centrum miasta, przyciągającą mieszkańców i turystów. • Dostępność dla osób z niepełnosprawnościami: ○ Pełna dostępność infrastruktury dla osób z niepełnosprawnościami zwiększy ich udział w życiu społecznym, poprawiając ich mobilność i jakość życia. Projekt ten, poprzez kompleksowe zagospodarowanie terenu, stworzy funkcjonalny i przyjazny park, który będzie służył mieszkańcom obszaru rewitalizacji i gminy Mosiny jako miejsce rekreacji, integracji społecznej i promocji zdrowego stylu życia.
	2 000 000,00 zł
	2023-2030
	Powierzchnia zagospodarowanych terenów zieleni – 0,819 ha Liczba stworzonych lub zmodernizowanych miejsc integracji i rekreacji – 1 szt.
	Liczba użytkowników zagospodarowanych terenów zieleni - 500 użytkowników/rok

Numer i nazwa projektu	9. Analiza obszaru gminy Mosina pod kątem wyznaczenia i przystosowania terenu pod organizację imprez masowych
Realizator	Gmina Mosina
Lokalizacja projektu	Nie dotyczy
Zakres realizowanych zadań	Projekt ma na celu kompleksowe zbadanie potencjału gminy Mosina, w tym obszaru rewitalizacji, który został wyznaczony w śródmiejskiej strefie rozwoju miasta, w zakresie organizacji imprez masowych oraz przygotowanie niezbędnych analiz i dokumentacji. Zakres projektu obejmuje: • Diagnozę potrzeb społecznych: ○ Przeprowadzenie szczegółowej analizy potrzeb mieszkańców i potencjalnych uczestników wydarzeń masowych, uwzględniającej różnorodność preferencji i oczekiwań. • Wyznaczenie i analizę terenów: ○ Identyfikacja i ocena terenów, które mogą zostać przystosowane do organizacji imprez masowych

Uzasadnienie realizacji (potrzeby)

(kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych, edukacyjnych).

- Analiza parametrów technicznych, dostępności i istniejącej infrastruktury każdego z wyznaczonych terenów.
- Opracowanie rekomendacji zagospodarowania:
 - Przygotowanie szczegółowych rekomendacji dotyczących zagospodarowania wybranych terenów.
 - Określenie wymagań technicznych i infrastruktury towarzyszącej (zaplecze sanitarne, drogi dojazdowe, parkingi, oświetlenie).
 - Określenie potencjalnego charakteru wydarzeń, które mogą być organizowane na poszczególnych terenach.
- Przygotowanie dokumentacji inwestycyjnej:
 - Opracowanie dokumentacji umożliwiającej w przyszłości realizację inwestycji związanych z dostosowaniem terenów do organizacji imprez masowych.
 - Przygotowanie propozycji projektowych i koncepcji zagospodarowania.
- Analiza dostępności i inkluzywności:
 - Analiza przestrzeni pod kątem dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.
 - Zaproponowanie rozwiązań sprzyjających inkluzywności wydarzeń masowych.

Realizacja niniejszego projektu jest kluczowa dla efektywnego planowania i organizacji imprez masowych w gminie Mosina, uwzględniając rosnące potrzeby mieszkańców i wymagania techniczne tego typu wydarzeń.

Obszar rewitalizacji został wyznaczony na terenie śródmiejskiej strefy rozwoju Mosiny. Jest to naturalny teren do organizacji masowych imprez integracyjnych mieszkańców gminy, w tym mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Uzasadnienie projektu:

- Rosnąca popularność imprez masowych:
 - Coraz większa liczba osób uczestniczących w imprezach masowych organizowanych w gminie Mosina wskazuje na potrzebę wyznaczenia dedykowanych przestrzeni, które spełnią oczekiwania zarówno organizatorów, jak i uczestników.
- Niedostosowana infrastruktura:
 - Obecna infrastruktura i przestrzenie publiczne nie są w pełni przystosowane do różnorodnych wymogów technicznych i organizacyjnych imprez masowych, co utrudnia ich sprawne i bezpieczne przeprowadzenie.
- Poprawa organizacji i komfortu uczestników:
 - Wyznaczenie i przystosowanie odpowiednich terenów pod imprezy masowe przyczyni się do poprawy organizacji wydarzeń, zwiększenia

Stan osiągnięty w sferze społecznej po realizacji projektu

- komfortu i bezpieczeństwa uczestników oraz podniesienia ich ogólnej jakości.
- Wsparcie rozwoju społeczno-kulturalnego:
 - Projekt wspiera rozwój społeczno-kulturalny gminy poprzez stworzenie odpowiednich warunków do organizacji imprez masowych, które wzbogacają ofertę kulturalną i integrują lokalną społeczność.
- Realizacja projektu przyczyni się do znaczącej poprawy sytuacji społecznej w gminie Mosina, tworząc warunki do aktywnego uczestnictwa mieszkańców obszaru rewitalizacji i całej gminy w życiu kulturalnym, sportowym i społecznym.
- Stan osiągnięty w sferze społecznej:
- Wzrost partycypacji społecznej:
 - Projekt doprowadzi do zwiększenia partycypacji mieszkańców w wydarzeniach o zróżnicowanym charakterze, wzmacniając ich zaangażowanie w życie społeczno-kulturalne gminy.
 - Optymalizacja wykorzystania potencjału gminy:
 - Wyznaczenie terenów dostosowanych do organizacji imprez masowych pozwoli na lepsze wykorzystanie potencjału gminy w zakresie organizacji wydarzeń lokalnych i regionalnych.
 - Integracja i rozwój lokalny:
 - Nowe przestrzenie umożliwią organizację większej liczby wydarzeń, co pozytywnie wpłynie na integrację mieszkańców, promocję gminy oraz rozwój lokalnej gospodarki poprzez współpracę z lokalnymi przedsiębiorcami i organizacjami.
 - Dostępność i inkluzywność:
 - Zmodernizowane lub nowo przystosowane tereny zapewnią mieszkańcom obszaru rewitalizacji oraz całej gminy łatwy dostęp do wydarzeń, z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
 - Priorytet dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, np. w postaci zniżek na wydarzenia biletowe, przyczyni się do wyrównania szans w uczestnictwie w kulturze i rekreacji.
 - Bezpieczeństwo i wysoki standard wydarzeń:
 - Projekt umożliwi organizację wydarzeń o wysokim standardzie bezpieczeństwa oraz zróżnicowanym charakterze, promując aktywność społeczną i kulturalną w gminie Mosina.

**Szacowana wartość
Przewidywany okres
realizacji**

40 000,00 zł

2026-2027

Wskaźniki produktu

Liczba wykonanych prac studialnych dotyczących rozwoju obszaru rewitalizacji – 1 szt.

Wskaźniki rezultatu

Liczba podmiotów zaangażowanych w prace studialne na rzecz rozwoju obszaru rewitalizacji – 6 podmiotów

Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych (uzupełniających) przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Przedsięwzięcia podstawowe zostaną uzupełnione poprzez realizację projektów komplementarnych. Projekty komplementarne obejmują działania głównie w sferze społecznej, które będą wykorzystywać infrastrukturę powstałą lub zmodernizowaną w ramach przedsięwzięć głównych. Działania te mają na celu wszechstronne wsparcie mieszkańców Gminy Mosina i przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym. Wyszczególniono te, które mają znaczenie dla osiągnięcia celów rewitalizacji i realizacji kierunków działań.

1. Zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańców Gminy Mosina

W ramach tego obszaru planowane są działania mające na celu uatrakcyjnienie oferty spędzania czasu wolnego przez mieszkańców, obejmujące:

- Kulturę: Rozwój infrastruktury kulturalnej poprzez tworzenie i wspieranie działalności świetlic środowiskowych.
- Sport: Modernizacja, rozbudowa i budowa bazy sportowej przy szkołach, a także organizacja otwartych turniejów formacji tanecznych.
- Edukację: Inwestycje w infrastrukturę edukacyjną poprzez wykonanie pracowni tematycznych w szkołach z obszaru rewitalizacji oraz organizację zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży. Planowane są również inwestycje związane z budową, rozbudową i modernizacją placówek oświatowych, w tym przedszkola integracyjnego i żłobka.
- Inne: Organizacja półkolonii dla dzieci z gminy Mosina.

2. Przeciwdziałanie różnym formom wykluczenia społecznego

W celu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu planuje się realizację następujących działań:

- Poprawa dostępności budynków użyteczności publicznej poprzez instalację wind osobowo-towarowych.
- Aktywizacja seniorów oraz dorosłych osób z niepełnosprawnościami, wspieranie ich integracji społecznej.

- Rozwój infrastruktury wsparcia terapeutycznego poprzez utworzenie środowiskowego gabinetu terapeutycznego.
- Wsparcie osób ubogich i bezradnych życiowo poprzez organizację szkoleń z zakresu opieki nad dzieckiem, gotowania, zarządzania domem, sprzątanía itp..
- Utworzenie placówek polityki społecznej, w tym świadczących usługi opiekuńczo-mieszkalne, integracyjne, terapii zajęciowej oraz wsparcia psychologicznego i psychicznego.

3. Poprawa bezpieczeństwa i przeciwdziałanie przemocy

W celu zwiększenia bezpieczeństwa mieszkańców i przeciwdziałania przemocy planuje się:

- Rozwijanie interdyscyplinarnego punktu informacyjnego dla osób doznających przemocy.
- Realizację kampanii informacyjnych mających na celu zwiększenie świadomości społecznej na temat problemu przemocy.
- Przeciwdziałanie i profilaktykę uzależnień poprzez organizację warsztatów i prelekcji.

4. Rozwój działalności Podmiotów Ekonomii Społecznej

Wspieranie rozwoju ekonomii społecznej poprzez partnerstwo w realizacji działań.

5. Zagospodarowanie terenów zieleni na cele rekreacyjne, sportowe i kulturalne

W celu poprawy jakości przestrzeni publicznej i stworzenia atrakcyjnych terenów rekreacyjnych planuje się:

- Realizację projektów związanych z zagospodarowaniem terenów zieleni, w tym bulwarów nad Kanalem Mosińskim, budowa i rozbudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.
- Tworzenie terenów rekreacyjnych przy przedszkolach na obszarze rewitalizacji.

6. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców

W celu podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców planuje się realizację różnorodnych działań edukacyjnych i informacyjnych, w tym:

- Organizację warsztatów ekologicznych dla mieszkańców.
- Prowadzenie kampanii informacyjnych dotyczących problematyki azbestu, niskiej emisji, ochrony wód, segregacji i zagospodarowywania odpadów.

- Szkolenia i wsparcie w zakresie wymiany źródeł ciepła.

7. Promocja zdrowego stylu życia

W celu promowania zdrowego stylu życia planuje się:

- Promocję poprawnych nawyków żywieniowych mieszkańców.
- Promocję aktywności fizycznej.

8. Adaptacja obiektów do nowych wyzwań

W celu poprawy funkcjonalności i dostosowania obiektów do aktualnych potrzeb planuje się modernizację i rozbudowę instytucji kultury i integracji społecznej, realizację projektów takich jak „Przystanek Kultura”.

9. Poprawa jakości infrastruktury technicznej

W celu poprawy infrastruktury technicznej planuje się:

- Rozwój sieci ścieżek rowerowych wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą.
- Modernizację i budowę dróg lokalnych (osiedlowych).

10. Rozwój zasobów mieszkań socjalnych i komunalnych

Działania mające na celu zwiększenie dostępności mieszkań socjalnych i komunalnych.

Powiązanie planowanych projektów z celami strategicznymi i kierunkami działań

Poniżej zaprezentowanie powiązanie przedsięwzięć z zakładanymi celami rewitalizacyjnymi i przypisanymi im kierunkami działań. Lista pozostałych, uzupełniających projektów rewitalizacyjnych realizować będzie kierunki działań w zakresie aktywizacji społecznej i integracji mieszkańców, a także aktywizacji zawodowej i pobudzenia przedsiębiorczości mieszkańców.

Tabela 9 Powiązanie planowanych projektów z celami i kierunkami działań

Lp.	Nazwa projektu	Powiązane cele strategiczne	Powiązane kierunki działań
1)	Kompleksowa modernizacja budynków użyteczności publicznej	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz wzrost poziomu jakości życia	Wzrost bezpieczeństwa i komfortu mieszkańców

Lp.	Nazwa projektu	Powiązane cele strategiczne	Powiązane kierunki działań
		Poprawa funkcjonalności przestrzeni publicznej przy jednoczesnej poprawie jakości środowiska naturalnego	Poprawa jakości środowiska naturalnego
2)	Adaptacja budynku oraz zagospodarowanie terenu przy ul. Wawrzyniaka na cele kulturalne, społeczne, edukacyjne i turystyczne	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz wzrost poziomu jakości życia Poprawa funkcjonalności przestrzeni publicznej przy jednoczesnej poprawie jakości środowiska naturalnego	Aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców Poprawa jakości infrastruktury kulturalnej i rekreacyjnej
3)	Modernizacja, przebudowa i adaptacja Pałacu Budzyń w Mosinie wraz z zagospodarowaniem terenu infrastruktury towarzyszącej wokół obiektu oraz Parku Budzyń na cele rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz wzrost poziomu jakości życia Poprawa funkcjonalności przestrzeni publicznej przy jednoczesnej poprawie jakości środowiska naturalnego	Aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców Poprawa jakości infrastruktury kulturalnej i rekreacyjnej
4)	Zagospodarowanie terenów tzw. „Glinianek” na cele rekreacyjne, turystyczne i edukacyjne	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz wzrost poziomu jakości życia Poprawa funkcjonalności przestrzeni publicznej przy jednoczesnej poprawie jakości środowiska naturalnego	Aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców Poprawa jakości infrastruktury kulturalnej i rekreacyjnej Poprawa jakości środowiska naturalnego
5)	Modernizacja Placu 20 Października wraz z otoczeniem	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz wzrost poziomu jakości życia Poprawa funkcjonalności przestrzeni publicznej przy jednoczesnej poprawie jakości środowiska naturalnego	Aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców Poprawa jakości infrastruktury kulturalnej i rekreacyjnej
6)	Budowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej wraz z zagospodarowaniem gminnego parku „Strzelnica” w Mosinie	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz wzrost poziomu jakości życia Poprawa funkcjonalności przestrzeni publicznej przy jednoczesnej poprawie jakości środowiska naturalnego	Aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców Poprawa jakości środowiska naturalnego Poprawa jakości infrastruktury kulturalnej i rekreacyjnej
7)	Promocja przedsiębiorczości i pośrednictwa pracy	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz wzrost poziomu jakości życia	Aktywizacja zawodowa i pobudzenie przedsiębiorczości

Lp.	Nazwa projektu	Powiązane cele strategiczne	Powiązane kierunki działań
8)	Zagospodarowanie terenu Parku Ptasiego w Mosinie	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz wzrost poziomu jakości życia Poprawa funkcjonalności przestrzeni publicznej przy jednoczesnej poprawie jakości środowiska naturalnego	Aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców Poprawa jakości infrastruktury kulturalnej i rekreacyjnej
9)	Analiza obszaru gminy Mosina pod kątem wyznaczenia i przystosowania terenu pod organizację imprez masowych	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz wzrost poziomu jakości życia Poprawa funkcjonalności przestrzeni publicznej przy jednoczesnej poprawie jakości środowiska naturalnego	Aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców Poprawa jakości infrastruktury kulturalnej i rekreacyjnej

Źródło: opracowanie własne.

Działania zapewniające dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami

Projekty rewitalizacyjne w Gminie Mosina uwzględniają potrzeby osób ze szczególnymi potrzebami, dążąc do zapewnienia im pełnej dostępności do przestrzeni publicznych, obiektów oraz wydarzeń. Działania te są zgodne z wymogami ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

1. Eliminacja barier architektonicznych

- W ramach projektów planuje się eliminację barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej oraz w przestrzeniach publicznych.
- Projekt „Kompleksowa modernizacja budynków użyteczności publicznej” oraz „Adaptacja budynku oraz zagospodarowanie terenu przy ul. Wawrzyniaka” wyraźnie wskazują na eliminację barier architektonicznych jako jeden z celów projektów.
- Dostosowanie budynków do aktualnych potrzeb funkcjonalnych, zmian w sposobie użytkowania oraz spełnienie wymogów aktualnych przepisów prawa budowlanego zapewni dostępność obiektów dla wszystkich użytkowników.

2. Infrastruktura ułatwiająca dostępność

- Instalacja wind w budynkach użyteczności publicznej jest planowana w celu zapewnienia swobodnego dostępu do wszystkich kondygnacji.

3. Dostępność informacji i komunikacji

- Oznakowanie budynków i pomieszczeń w sposób czytelny i zrozumiały, w tym w alfabecie Braille'a.
- Zastosowanie systemów informacji wizualnej i dźwiękowej.
- Zapewnienie dostępności stron internetowych i aplikacji mobilnych.
- Organizowanie wydarzeń z udziałem tłumacza języka migowego.

4. Inkluzywność wydarzeń

- Projekty zakładają organizację różnorodnych wydarzeń społecznych, kulturalnych i sportowych, co sprzyja integracji społecznej i aktywizacji mieszkańców.
- Projekt „Analiza obszaru gminy Mosina pod kątem wyznaczenia i przystosowania terenu pod organizację imprez masowych” zakłada analizę przestrzeni pod kątem dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zastosowanie rozwiązań sprzyjających inkluzywności wydarzeń.
- Priorytet dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, np. w postaci zniżek na wydarzenia bileutowane, przyczyni się do wyrównania szans w uczestnictwie w kulturze i rekreacji.

5. Dostępność do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej

- Projekt „Budowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej wraz z zagospodarowaniem gminnego parku „Strzelnica” w Mosinie” wyraźnie zakłada organizację zajęć sportowo-rekreacyjnych, w tym zajęć dedykowanych osobom z niepełnosprawnościami, seniorom i osobom wykluczonym społecznie.
- Projekt ten umożliwi osobom z niepełnosprawnościami oraz seniorom pełny dostęp do infrastruktury, co wpłynie na ich mobilność, samodzielność i jakość życia.

Uwarunkowania realizacji przedsięwzięć wynikające z innych przepisów

Zgodnie z art. 166 ust. 1. ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2023 r., poz. 1478 ze zm.– dalej Prawo wodne), w celu zapewnienia ochrony ludności i mienia przed powodzią, obszary szczególnego zagrożenia powodzią uwzględnia się m.in. w gminnym programie rewitalizacji. Przede wszystkim, na podstawie art. 166 ust. 2 oraz ust. 5 Prawa wodnego, projekty m.in. gminnego programu rewitalizacji wymagają uzgodnienia z organem właściwym Wód Polskich [tj. zgodnie z art. 14 ust. 6 pkt 1) Prawa wodnego z dyrektorem

regionalnego zarządu gospodarki wodnej Wód Polskich] w zakresie dotyczącym zabudowy i zagospodarowania terenu położonego na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią. Uzgodnienie, o którym mowa wyżej, dokonywane jest w drodze decyzji. Obowiązek zaopiniowania projektu gminnego programu rewitalizacji, w zakresie zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, wynika z treści art. 17 ust. 2 pkt 4 lit. a) ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. 2024 r., poz. 278).

Na podstawie map zagrożenia powodziowego (<https://wody.isok.gov.pl/>) ustalono, że tereny położone wzdłuż Kanału Mosińskiego przepływającego w części przez obszar rewitalizacji, znajdują się:

- częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. a) Prawa wodnego, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
- częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. b) Prawa wodnego, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,
- poza obszarem szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. c) Prawa wodnego, tj. obszarem między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano trasę wału,
- częściowo na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% (raz na 500 lat),
- poza obszarem, narażonym na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego.

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią zgodnie z art. 16 pkt 34 Prawa wodnego, stanowią obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%, obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%, obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska (o których mowa w art. 224 ww. ustawy), stanowiące działki ewidencyjne oraz pas techniczny.

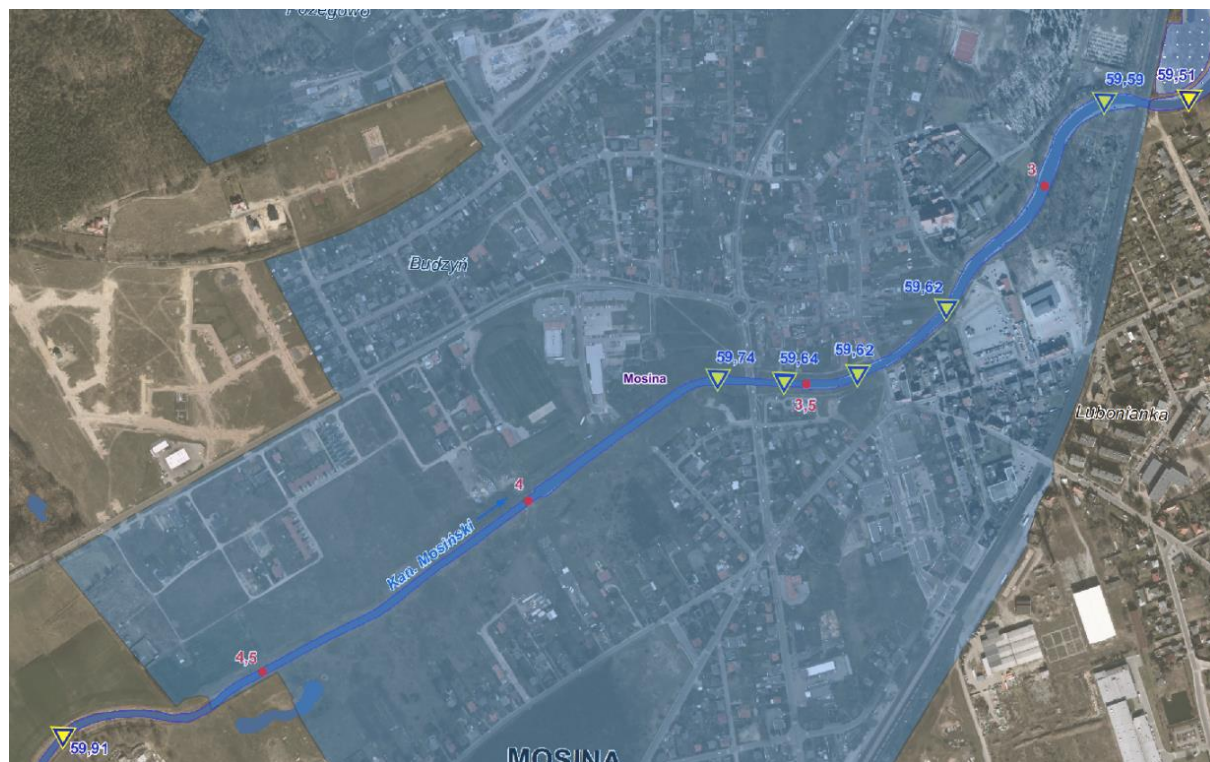
Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują zapisy wynikające z przepisów odrębnych. Aby ograniczyć negatywne skutki zalania wodami powodziowymi, należy

wprowadzić wytyczne zagospodarowania terenów na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią w sposób zapewniający swobodny przepływ wód powodziowych m.in. poprzez:

- zakaz lokalizacji nowej zabudowy kubaturowej,
- wykonanie planowanych ścieżek pieszych, pieszo-rowerowych oraz pozostałej infrastruktury w sposób zapewniający odporność na długotrwałe narażenie na wysokie stany wód powodziowych, bez zmiany ukształtowania terenu (przy czym dopuszcza się niewielką makroniwelację),
- lokalizację boisk bez ogrodzeń,
- elementy małej architektury, oświetlenie (lampy), place zabaw, siłownie zewnętrzne i inne urządzenia zaprojektowane w sposób umożliwiający szybki demontaż i usunięcie z obszaru szczególnego zagrożenia powodzią,
- w przypadku lokalizacji wiaty dopuszcza się jedynie jako zadaszenia, bez ścian, trwale związane z gruntem,
- lokalizowanie tymczasowych obiektów budowlanych niezwiązanych trwale z gruntem na okres 180 dni – zgodnie z przepisami odrębnymi,
- kontroli właściciela/zarządcy obiektu na bieżąco sytuacji hydrologicznej, a w przypadku nadejścia wezbrania niezwłoczne usunięcie infrastruktury z obszarów zagrożonych powodzią,
- zakaz zmiany ukształtowania terenu na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią.

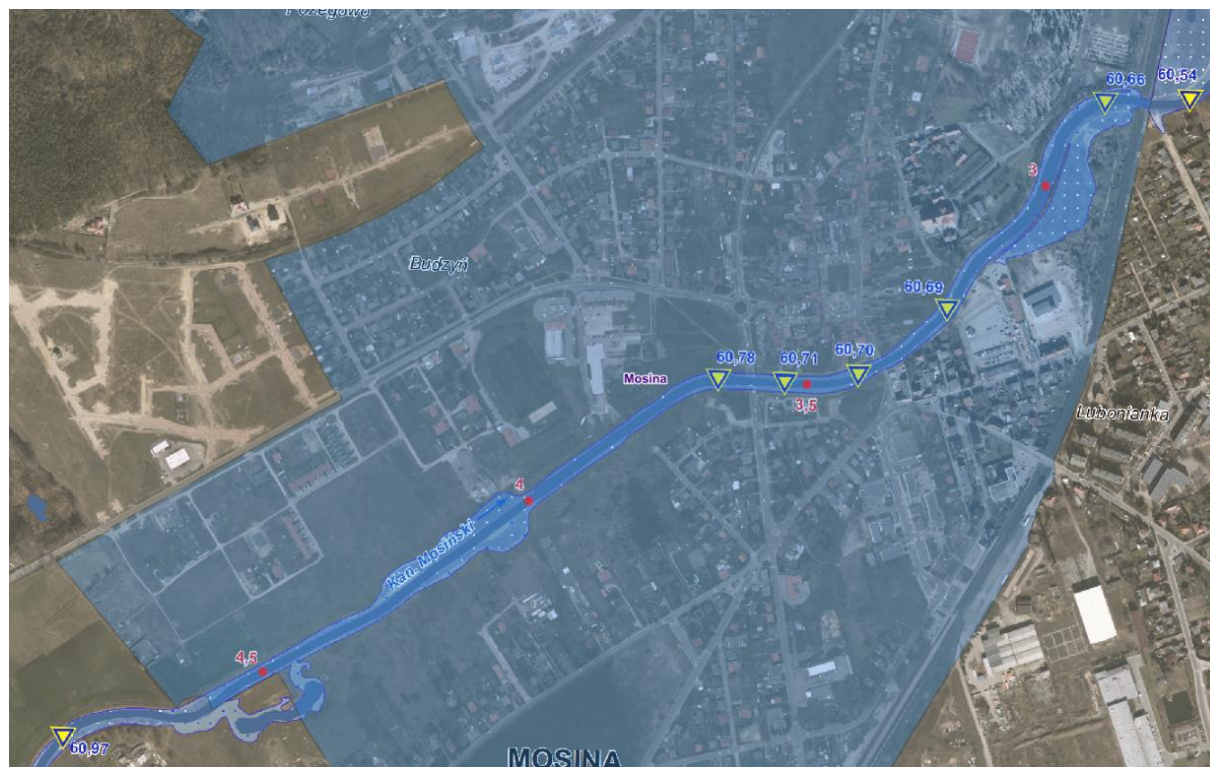
Jednym z aspektów ochrony przed powodzią jest kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych lub terenów zalewowych, w szczególności obszarów szczególnego zagrożenia powodzi. Ważne jest, aby na zagrożonym obszarze prowadzić racjonalną politykę w zakresie planowania przestrzennego w odniesieniu do występującej charakterystyki zagrożenia powodziowego.

Rysunek 4 Mapa zagrożenia powodziowego - scenariusz 10% raz na 10 lat w mieście Mosina w granicach obszaru rewitalizacji

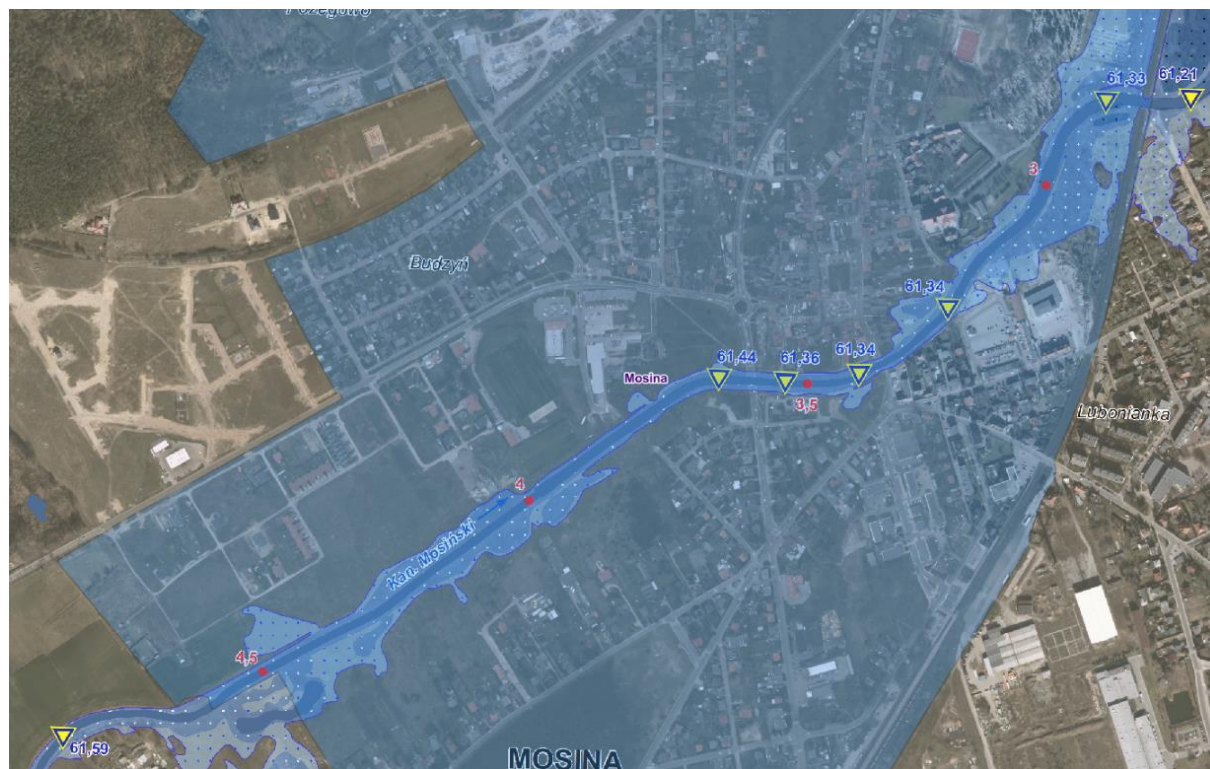
Źródło: Na podstawie <http://geoportal.mosina.pl/>

Rysunek 5 Mapa zagrożenia powodziowego - scenariusz 1% raz na 100 lat w mieście Mosina w granicach obszaru rewitalizacji

Źródło: Na podstawie <http://geoportal.mosina.pl/>

Rysunek 6 Mapa zagrożenia powodziowego - scenariusz 0,2% raz na 500 lat w mieście Mosina w granicach obszaru rewitalizacji

Źródło: Na podstawie <http://geoportal.mosina.pl/>

8. RAMY FINANSOWE I KOMPLEMENTARNOŚĆ ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA

Przedmiotowe wskazanie ram finansowych powinno wytyczyć z jakich potencjalnych źródeł planuje się pozyskać środki na realizację zakładanych, podstawowych i uzupełniających, projektów rewitalizacyjnych wraz z indykatywnymi wielkościami środków finansowych z różnych źródeł.

Zaplanowane przedsięwzięcia będą realizowane ze środków publicznych (w tym m.in. budżetu gminy oraz środków unijnych) i prywatnych, co pozwoli na zapewnienie komplementarności źródeł finansowania. W poniższej tabeli przedstawiono szacunkowe koszty oraz potencjalne źródła finansowania, z uwzględnieniem ich podziału.

Tabela 10 Szacunkowe ramy finansowe

Lp.	Nazwa projektu	Okres realizacji	Szacowana wartość (PLN)	Środki publiczne (PLN)	Środki prywatne (PLN)	Przewidywane źródła finansowania
1	Kompleksowa modernizacja budynków użyteczności publicznej	2026-2030	40 000 000,00	40 000 000,00	-	- Budżet Gminy Mosina - Środki unijne i krajowe
2	Adaptacja budynku oraz zagospodarowanie terenu przy ul. Wawrzyniaka na cele kulturalne, społeczne, edukacyjne i turystyczne	2027-2030	15 000 000,00	15 000 000,00	-	- Budżet Gminy Mosina - Środki unijne i krajowe
3	Modernizacja, przebudowa i adaptacja Pałacu Budzyń w Mosinie wraz z zagospodarowaniem terenu infrastruktury towarzyszącej wokół obiektu oraz Parku Budzyń na cele rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego	2025-2030	20 000 000,00	20 000 000,00	-	- Budżet Gminy Mosina - Środki unijne i krajowe
4	Zagospodarowanie terenów tzw. „Glinianek” na cele rekreacyjne, turystyczne i edukacyjne	2025-2030	25 000 000,00	25 000 000,00	-	- Budżet Gminy Mosina - Środki unijne i krajowe
5	Modernizacja Placu 20 Października wraz z otoczeniem	2029-2030	20 000 000,00	20 000 000,00	-	- Budżet Gminy Mosina - Środki unijne i krajowe
6	Budowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej wraz z zagospodarowaniem gminnego parku „Strzelnica” w Mosinie	2025-2030	15 000 000,00	2 500 000,00	-	- Budżet Gminy Mosina - Środki unijne i krajowe
7	Promocja przedsiębiorczości i pośrednictwa pracy	2025-2030			-	- Budżet Gminy Mosina - Środki unijne i krajowe
8	Zagospodarowanie terenu Parku Ptasiego w Mosinie	2023-2030	2 000 000,00	2 000 000,00	-	- Budżet Gminy Mosina - Środki unijne i krajowe
9	Analiza obszaru gminy Mosina pod kątem wyznaczenia i przystosowania terenu pod organizację imprez masowych	2026-2027	40 000,00	40 000,00	-	- Budżet Gminy Mosina - Środki unijne i krajowe
łącznie		2025-2030	137 040 000,00	137 040 000,00	-	

Źródło: opracowanie własne.

9. MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ I ZAPEWNIANIA KOMPLEMENTARNOŚCI REWITALIZACJI

Analiza komplementarności przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Wymogiem koniecznym dla realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest zapewnienie ich komplementarności w wymiarze przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym oraz w zakresie źródeł finansowania. Wynika to także z art. 15 ust. 1 pkt 6 ustawy o rewitalizacji. Komplementarność w każdym z tych wymiarów ukazuje sposób integrowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez zintegrowane działania. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zaplanowane w GPR tworzą wiązkę zintegrowanych ze sobą działań pod względem problemów obszaru rewitalizacji, które rozwiązują, przestrzeni, w której są realizowane, procedur zarządzania ich wdrażaniem, źródeł finansowania oraz odniesieniem do wcześniej realizowanych działań. W kolejnych punktach przedstawiono komplementarność przedsięwzięć rewitalizacyjnych w poszczególnych wymiarach.

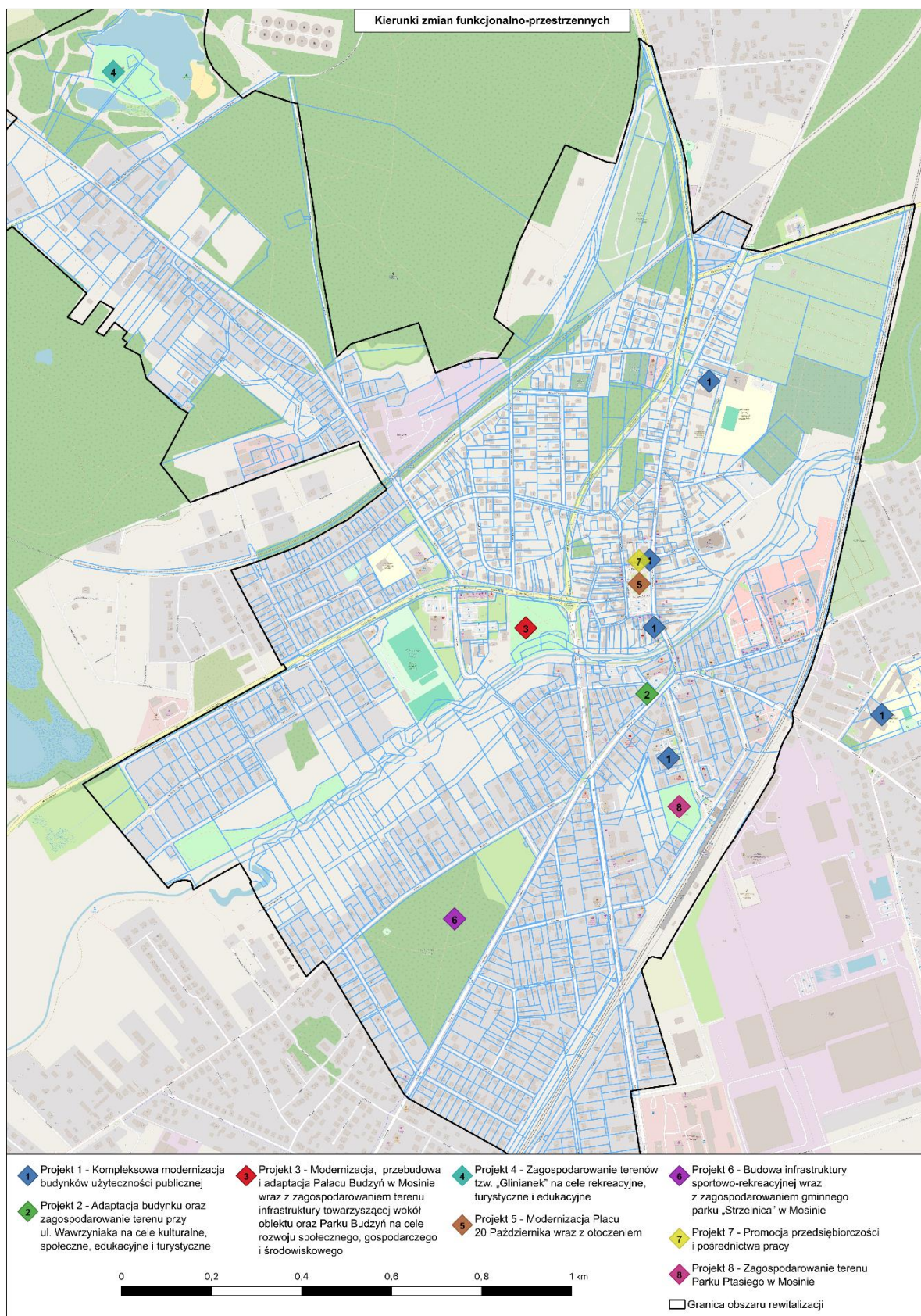
Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna wymaga uwzględniania powiązań pomiędzy projektami realizowanymi na terenie objętym rewitalizacją, a działaniami wprowadzanymi na pozostałym obszarze, ale oddziałującymi na przestrzeń rewitalizowaną. Przestrzeganie tej zasady sprawi, że program rewitalizacji będzie bardziej efektywny, a projekty będą się dopełniać. Zapewnianie komplementarności przestrzennej zapobiega również przesuwaniu problemów społecznych na inne tereny lub pojawianiu się negatywnych efektów społecznych, jak segregacja i wykluczenie społeczne.

Należy podkreślić, że pomiędzy wszystkimi przedsięwzięciami zachodzi efekt synergii - projekty uzupełniają się i dopełniają zarówno przestrzennie jak i tematycznie. Zaplanowane projekty są także odpowiedzią na zdiagnozowane problemy, dzięki czemu osiągnięty zostanie główny cel rewitalizacji.

Zaplanowane interwencje są skoncentrowane na obszarze rewitalizacji. Na poniższej mapie zaprezentowano lokalizację planowanych do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Rysunek 7 Komplementarność przestrzenna

Źródło: opracowanie własne.

Komplementarność problemowa

Przedmiotem komplementarności problemowej jest wzajemne, tematyczne dopełnianie się projektów rewitalizacyjnych, czego efektem jest oddziaływanie Gminnego Programu Rewitalizacji we wszystkich analizowanych aspektach (społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym i technicznym). Zgodnie z tą zasadą zapobiega się fragmentacji działań, koncentrując się na całościowym przeciwdziałaniu przyczynom kryzysu.

Projekty rewitalizacyjne planowane w Gminie Mosina charakteryzują się komplementarnością problemową, co oznacza, że odpowiadają na różnorodne, ale powiązane ze sobą problemy, dotyczące obszaru rewitalizacji. Realizacja tych projektów w sposób skoordynowany pozwala na skuteczne rozwiązanie zidentyfikowanych problemów i osiągnięcie trwałych efektów rewitalizacji.

1. Problemy związane z infrastrukturą

- **Degradacja i przestarzałość infrastruktury:** Projekty takie jak „Kompleksowa modernizacja budynków użyteczności publicznej”, „Adaptacja budynku oraz zagospodarowanie terenu przy ul. Wawrzyniaka”, „Modernizacja, przebudowa i adaptacja Pałacu Budzyń”, „Zagospodarowanie terenów tzw. „Glinianek””, „Modernizacja Placu 20 Października” oraz „Budowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej wraz z zagospodarowaniem gminnego parku „Strzelnica”” bezpośrednio odnoszą się do problemu degradacji i przestarzałości infrastruktury. Projekty te zakładają modernizację, przebudowę i adaptację budynków, a także zagospodarowanie przestrzeni publicznych, co przyczyni się do poprawy ich funkcjonalności, estetyki i bezpieczeństwa.
- **Niedostosowanie do potrzeb mieszkańców:** Projekty te uwzględniają również potrzeby różnych grup społecznych, w tym osób z niepełnosprawnościami, seniorów i rodzin z dziećmi. Poprawa dostępności obiektów i przestrzeni publicznych, a także tworzenie stref rekreacyjnych i integracyjnych, sprzyja włączeniu społecznemu i poprawie jakości życia mieszkańców.

2. Problemy społeczne

- **Wykluczenie społeczne:** Projekty rewitalizacyjne odpowiadają na problem wykluczenia społecznego poprzez realizację działań integracyjnych i wspierających aktywizację społeczną i zawodową mieszkańców. „Promocja przedsiębiorczości i pośrednictwa pracy” to projekt, który bezpośrednio koncentruje się na aktywizacji zawodowej i wsparciu przedsiębiorczości, przyczyniając się do poprawy sytuacji społeczno-ekonomicznej mieszkańców.
- **Niedostateczna oferta rekreacyjna i kulturalna:** Projekty takie jak „Adaptacja budynku oraz zagospodarowanie terenu przy ul. Wawrzyniaka”, „Modernizacja, przebudowa i adaptacja Pałacu Budzyń”, „Zagospodarowanie terenów tzw. „Glinianek””, „Modernizacja Placu 20 Października” oraz „Budowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej wraz z zagospodarowaniem gminnego parku „Strzelnica”” mają na celu zwiększenie dostępności do terenów rekreacyjnych i kulturalnych, co jest istotne dla poprawy jakości życia mieszkańców i integracji społecznej.

3. Problemy gospodarcze

- **Brak atrakcyjnych przestrzeni publicznych:** Projekty rewitalizacyjne przyczyniają się do poprawy estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych, co zwiększa atrakcyjność inwestycyjną Mosiny i sprzyja rozwojowi lokalnej gospodarki.
- **Niedostateczne wsparcie dla przedsiębiorczości:** Projekt „Promocja przedsiębiorczości i pośrednictwa pracy” bezpośrednio wspiera rozwój lokalnych przedsiębiorstw i tworzenie nowych miejsc pracy, co jest kluczowe dla ożywienia gospodarczego obszaru rewitalizacji. Projekty związane z tworzeniem strefy rekreacji („Zagospodarowanie terenów tzw. „Glinianek””, „Modernizacja Placu 20 Października” oraz „Budowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej wraz z zagospodarowaniem gminnego parku „Strzelnica””) podniosą atrakcyjność otoczenia do lokalizacji małych firm, szczególnie w branży gastronomicznej.

4. Problemy środowiskowe

- **Degradacja środowiska naturalnego:** Projekty rewitalizacyjne uwzględniają aspekty środowiskowe, takie jak poprawa efektywności energetycznej budynków,

wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, retencja wody oraz ochrona zieleni. Działania te przyczyniają się do poprawy jakości środowiska naturalnego i zrównoważonego rozwoju Mosiny.

Poniżej zaprezentowano wpływ projektów rewitalizacyjnych na poszczególne aspekty funkcjonowania obszaru rewitalizacji:

Tabela 11 Wpływ projektów rewitalizacyjnych na poszczególne aspekty funkcjonowania obszaru rewitalizacji

Lp.	Nazwa projektu	Aspekt społeczny	Aspekt gospodarczy	Aspekt środowiskowy	Aspekt przestrzenno-funkcjonalny i techniczny
1)	Kompleksowa modernizacja budynków użyteczności publicznej	✓		✓	✓
2)	Adaptacja budynku oraz zagospodarowanie terenu przy ul. Wawrzyniaka na cele kulturalne, społeczne, edukacyjne i turystyczne	✓			✓
3)	Modernizacja, przebudowa i adaptacja Pałacu Budzyń w Mosinie wraz z zagospodarowaniem terenu infrastruktury towarzyszącej wokół obiektu oraz Parku Budzyń na cele rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego	✓		✓	✓
4)	Zagospodarowanie terenów tzw. „Glinianek” na cele rekreacyjne, turystyczne i edukacyjne	✓	✓	✓	✓
5)	Modernizacja Placu 20 Października wraz z otoczeniem	✓	✓		✓
6)	Budowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej wraz z zagospodarowaniem gminnego parku „Strzelnica” w Mosinie	✓	✓		✓
7)	Promocja przedsiębiorczości i pośrednictwa pracy	✓	✓		
8)	Zagospodarowanie terenu Parku Ptasiego w Mosinie	✓		✓	✓
9)	Analiza obszaru gminy Mosina pod kątem wyznaczenia i przystosowania terenu pod organizację imprez masowych	✓			✓

Źródło: opracowanie własne.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Przyjęty system zarządzania określa sposób podejmowania decyzji oraz stopień włączania społeczności lokalnej w proces rewitalizacji. Dlatego też niezbędne jest osadzenie systemu zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji w ogólnym, gminnym systemie zarządzania. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna zostanie osiągnięta dzięki sprawnie

zaplanowanemu systemowi, który oparty został na schemacie organizacyjnym Urzędu Miejskiego w Mosinie. Zakłada on, że zarządzanie programem rewitalizacji odbywać będzie się m.in. poprzez zadania referatu właściwego ds. rewitalizacji, natomiast za pełnienie roli opiniodawczo-doradczej odpowiadać będzie Komitet Rewitalizacji.

Szczegółowe informacje na ten temat zawarte zostały w podrozdziale: *System wdrażania (realizacji) Gminnego Programu Rewitalizacji*.

Komplementarność źródeł finansowania

Komplementarność źródeł finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych polegać będzie na umiejętnym łączeniu wsparcia z różnych źródeł finansowania. Podstawą finansowania podstawowych oraz pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie Budżet Gminy Mosina. Ponadto planuje się wykorzystanie środków ze źródeł zewnętrznych. Zakłada się współfinansowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych m.in. ze środków europejskich, w tym z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, ze środków krajowych, w tym z budżetów samorządów terytorialnych, ich jednostek i spółek, z dostępnych środków rządowych, w tym funduszy celowych, z komercyjnych instrumentów bankowych. Partnerzy społeczni, którzy będą angażować się w realizację zadań realizowanych na obszarze rewitalizacji zgodnych z celami GPR, będą wykorzystywać swój potencjał instytucjonalny i osobowy, ale także finansowy, łącząc źródła finansowania prywatne w pozyskanych środkami publicznymi.

Komplementarność międzyokresowa

Komplementarność międzyokresowa to zasada, która wymaga dokonania oceny dotychczasowych działań, w kontekście zaangażowania środków wspólnotowych, szczególnie w ramach polityki spójności 2007-2013, a także w związku ze zmianą GPR dokonywaną w 2025 roku również polityki spójności 2014-2020. Przestrzeganie reguły komplementarności okresowej pomoże zachować ciągłość programową.

W poniższej tabeli przedstawione zostały wybrane działania, realizowane już na terenie gminy, których realizacja, podobnie jak realizacja działań rewitalizacyjnych określonych w niniejszym dokumencie, miała na celu przede wszystkim poprawę jakości życia mieszkańców i przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym:

Tabela 12 Komplementarność międzyokresowa - projekty

L.p.	Nazwa projektu	Wartość projektu	Wartość dofinansowania	Źródło dofinansowania
1.	Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu na terenie Gminy Mosina	1 992 000,00 zł	1 693 200,00 zł	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka <i>8.3. Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu - eInclusion</i>
2.	Radosne przedszkolaki w Gminie Mosina	1 544 854,36 zł	1 313 126,21 zł	Europejski Fundusz Społeczny Program Operacyjny Kapitał Ludzki <i>9.1. Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty; 9.1.1 Zmniejszanie nierówności w stopniu upowszechnienia</i>
3.	Budowa ul. Rzeczypospolitej Mosińskiej I etap	1 138 891,97 zł	569 445,98 zł	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego Regionalny Program Operacyjny Województwa Wielkopolskiego na lata 2007 - 2013 <i>2.2. Poprawa dostępności do regionalnego i ponadregionalnego układu drogowego (drogi wojewódzkie w miastach na prawach powiatu, powiatowe i gminne); Schemat II Drogi w granicach administracyjnych miast poniżej 50 tys. mieszkańców oraz na obszarach wiejskich.</i>
4.	Turystyka na terenach chronionych Mikroregionu WPN - budowa miejsc wypoczynku i edukacji ekologicznej	569 553,00 zł	484 120,05 zł	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko <i>V.1. Wspieranie kompleksowych projektów z zakresu ochrony siedlisk przyrodniczych (ekosystemów) na obszarach chronionych oraz zachowanie różnorodności gatunkowej</i>
5.	Uczymy się - poznajemy świat - rozwijamy	375 997,72 zł	319 598,06 zł	Europejski Fundusz Społeczny Program Operacyjny Kapitał Ludzki <i>9.1. Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty; 9.1.2 Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym</i>

L.p.	Nazwa projektu	Wartość projektu	Wartość dofinansowania	Źródło dofinansowania
				<i>dostęp do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych</i>
6.	Indywidualizacja nauczania w klasach I - III w szkołach podstawowych z terenu Gminy Mosina	375 867,60 zł	319 487,46 zł	Europejski Fundusz Społeczny Program Operacyjny Kapitał Ludzki 9.1. Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty; 9.1.2 Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych
7.	Budowa ul. Strzeleckiej w Mosinie oraz jej kontynuacja w Krośnie wraz z odwodnieniem	6 497 540,30 zł	3 402 077,56 zł	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego Regionalny Program Operacyjny Województwa Wielkopolskiego na lata 2007 - 2013 2.2. Poprawa dostępności do regionalnego i ponadregionalnego układu drogowego (drogi wojewódzkie w miastach na prawach powiatu, powiatowe i gminne); Schemat II Drogi w granicach administracyjnych miast poniżej 50 tys. mieszkańców oraz na obszarach wiejskich.
8.	Niskoemisyjne przedsięwzięcia w zakresie transportu zbiorowego – etap I	12 733 405,17	6 674 945,47	Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020 Działanie 3.3 Wspieranie strategii niskoemisyjnych w tym mobilność miejska
9.	„Budowa boiska do gry w piłkę siatkową o nawierzchni poliuretanowej w Czapurach”	157 810,51	100 414,00	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020
10.	Rozwój elektronicznych usług publicznych w gminach Luboń, Mosina i Włoszakowice	3 879 745,14	1 105 000,03	Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020 Działanie 2.1. Rozwój elektronicznych usług publicznych

L.p.	Nazwa projektu	Wartość projektu	Wartość dofinansowania	Źródło dofinansowania
11.	Budowa ścieżki rowerowej w ramach budowy ulicy Żeromskiego w Mosinie	247 943,70	148 198,97	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020

Źródło: opracowanie własne

Projekty te powiązane są z przedsięwzięciami przedstawionymi w niniejszym dokumencie. Wszystkie projekty, które już zostały zrealizowane, jak i te zaplanowane mają na celu podniesienie jakości życia członków społeczności lokalnej oraz poprawę sytuacji we wszystkich analizowanych sferach. Przedsięwzięcia zaplanowane w *Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027* stanowią rozwinięcie i uzupełnienie wyżej wymienionych projektów w zakresie realizacji celów *Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz wzrost poziomu jakości życia*, a także *Poprawa funkcjonalności przestrzeni publicznej przy jednoczesnej poprawie jakości środowiska naturalnego*.

10. USPOŁECZNIE NIE PROGRAMU REWITALIZACJI

Przygotowywanie oraz wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji opiera się na zasadach partnerstwa oraz partycypacji społecznej. Mechanizm partycypacji społecznej obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób aktywizujący Interesariuszy. Partycypacja społeczna wpisana jest w proces rewitalizacji, na każdym jego etapie: diagnozy, programowania, wdrażania i monitorowania.

Na etapie przygotowania Diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Partycypacja społeczna jest istotnym elementem w trakcie tworzenia i wdrażania programów rewitalizacji. Jedną z form partycypacji społecznej jest poddanie konsultacjom społecznym projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, do której załączeniem była diagnoza w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Tabela 13 Formy partycypacji społecznej na etapie przygotowania diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

FORMA PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ	CHARAKTERYSTYKA
Działania edukacyjne – cykl spotkań dla mieszkańców	Data: wrzesień 2016; Miejsce: 16.09 - Żabinko, 22.09 – Osiedle nr 1 Śródmieście, 23.09 – Osiedle nr 5 Nowe Krosno, 27.09 – Osiedle nr 3 Przy Strzelnicy; Sposób informowania o spotkaniach: informacje na stronie internetowej, plakaty i ulotki. Cel: przygotowanie mieszkańców do działań dot. diagnozy jakie będą podejmowane, promowanie rewitalizacji, rozbudzanie zainteresowania mieszkańców tym tematem, budowanie rozpoznawalności hasła – tak by wzmocnić poziom partycypacji społecznej na dalszych etapach procedowania GPR.
Artykuł w prasie lokalnej	W październiku 2016 w lokalnej prasie „Informator Mosiński” ukazał się artykuł o rewitalizacji. Bezpłatne wydanie gazety zostało rozdysponowane do 8000 skrzynek pocztowych domów w Gminie Mosina, zasięgiem obejmując całą gminę.
Zbieranie uwag w postaci papierowej i elektronicznej	Data: od 17 listopada do 16 grudnia 2016 r. Miejsce: Projekt uchwały dostępny był stronie www.mosina.pl , na stronie podmiotowej Biuletynu

FORMA PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ	CHARAKTERYSTYKA
	Informacji Publicznej http://bip.mosina.wokiss.pl oraz w Referatach Urzędu Miejskiego w Mosinie; Sposób informowania o zbieraniu uwag: Telefonicznie i osobiście w Urzędzie Miejskim w Mosinie udzielano zainteresowanym interesariuszom wyjaśnień; Cel: Poznanie opinii interesariuszy na temat projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji; Wyniki: Uwagi zostały zgłoszone przy wykorzystaniu elektronicznego formularza oraz zgłoszenia drogą mailową przez 3 interesariuszy. W formie papierowej uwagi złożyło 2 interesariuszy.
I spotkanie konsultacyjne	Data: 1.12.2016r. Miejsce: Sala Reprezentacyjna w Mosińskim Ośrodku Kultury, ul. Dworcowa 4; Sposób informowania o spotkaniu: Informacje umieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej i na stronie Urzędu Miejskiego w Mosinie; Cel: Poznanie opinii interesariuszy na temat diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji; Wyniki: Po przedstawieniu prezentacji rozpoczęła się dyskusja, podczas której uczestnicy zgłosili następujące uwagi: • Zapisany w uchwale zakaz wydawania decyzji o warunkach zabudowy może ograniczyć rozwój społeczno-gospodarczy niektórych obszarów – uwaga została częściowo uwzględniona; • Wskaźnik dotyczący liczby organizacji pozarządowych wydaje się błędnie policzony – uwaga została uwzględniona. W wyniku ponownej weryfikacji poprawności użytych wskaźników, zrezygnowano z użycia tego wskaźnika na obszarze wiejskim; • Zgłoszono wątpliwości co do wykorzystania w diagnozie niektórych wskaźników – większość z nich zastąpiono innymi wskaźnikami; • Wskaźnik dot. linii autobusowych - nie został wykorzystany odpowiednio – zastąpiono innymi wskaźnikami; • Propozycja uwzględnienia dodatkowych wskaźników – ze względu na zróżnicowanie przestrzeni społeczno-gospodarczej zdecydowano się na uwzględnienie części nowych wskaźników; • Propozycja, aby analizę miasta prowadzić w podziale na osiedla – uwaga nie została uwzględniona, ponieważ

FORMA PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ	CHARAKTERYSTYKA
	analiza miasta w podziale na ulice najpełniej obrazuje koncentrację problemów; • Kwestionowano wybór obszaru do rewitalizacji III - miejscowości Krosinko-Ludwikowo – uwaga została uwzględniona.
II spotkanie konsultacyjne	Data: 8.12.2107r. Miejsce: Świetlica Wiejska sołectwa Krosno znajdującej się przy ul. Piaskowej 6 w Krośnie; Sposób informowania o spotkaniu: Informacje umieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej i na stronie Urzędu Miejskiego w Mosinie; Cel: Poznanie opinii interesariuszy na temat diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji; Wyniki: Po przedstawieniu prezentacji rozpoczęła się dyskusja, podczas której uczestnicy zgłosili następujące uwagi: • Zgłoszono aby mapa stanowiąca załącznik do uchwały i diagnozy była bardziej szczegółowa i zawierała numery działek – uwaga nie została uwzględniona, ponieważ granice obszarów zdegradowanych pokrywają się z granicami obrębów geodezyjnych, co spowoduje nieczytelność mapy; • W opisie obszaru do rewitalizacji brakuje szczegółowego opisu jakie ulice wchodzi w jego skład – uwaga została uwzględniona; • Wskaźnik dotyczący liczby organizacji pozarządowych wydaje się błędnie policzony – uwaga została policzona; • Zgłoszono wątpliwości co do wykorzystania w diagnozie niektórych wskaźników – uwaga została częściowo uwzględniona poprzez zmianę niektórych wskaźników; • Wskaźnik dot. linii autobusowych - nie został wykorzystany odpowiednio – uwaga została uwzględniona; • Dodać opis na jakiej podstawie tereny zielone zostały włączone do obszaru rewitalizacji – uwaga została uwzględniona; • Propozycja, aby przeprowadzić granice włączając całe ulice – uwaga została uwzględniona poprzez wyznaczenie obszaru po granicach działek; • Propozycja podziału granic terenu wg. studiów wykonalności, a nie podziału administracyjnego – uwagę można było tylko częściowo uwzględnić. Wyznaczenie granic po graniach wyznaczonych w studium

FORMA PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ	CHARAKTERYSTYKA
	wykonalności spowodowałoby konieczność włączenia obszarów, nie cechujących się stanem kryzysowym. Zweryfikować i poprawić zapisy uchwały dot. przedsięwzięć na terenie obszaru rewitalizacji, tak aby gmina nie związywała sobie rąk – uwagę uwzględniono analizując ponownie zakazy dotyczące wydawania decyzji o warunkach zabudowy.
Wywiad fokusowy	Data: 8 grudnia 2016 r. Miejsce: Urząd Miejski w Mosinie, Pl. 20 Października 1; Sposób informowania o spotkaniu: zaproszenia wysyłane pocztą do instytucji z prośbą o wyznaczenie osób i potwierdzenie obecności; Cel: Poznanie opinii interesariuszy dot. potrzeb rewitalizacyjnych na terenie gminy Mosina oraz delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji; Wyniki: Podczas wywiadu uczestnicy przedstawiali swoje opinie dot. potrzeb rewitalizacyjnych na terenie gminy Mosina. Nie zgłoszono uwag dotyczących delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji.
Badanie ankietowe metodą CATI	Data: od 17 listopada do 16 grudnia 2016 r. Miejsce: wyznaczony obszar rewitalizacji; Sposób informowania o spotkaniu: Informacje umieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej i na stronie Urzędu Miejskiego w Mosinie; Cel: Poznanie opinii interesariuszy dot. potrzeb rewitalizacyjnych na terenie gminy Mosina oraz delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji; Wyniki: W badaniu ankietowym udział wzięło 100 respondentów. Ich opinie i odpowiedzi umieszczono w Raporcie z konsultacji społecznych, a rekomendacje poddano szczegółowej analizie w kontekście umieszczenia w dokumencie.

Źródło: opracowanie własne.

Na etapie tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji

Poniżej zaprezentowano charakterystykę form partycypacji społecznej wykorzystanych na etapie tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji.

Tabela 14 Formy partycypacji społecznej na etapie tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji

FORMA PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ	CHARAKTERYSTYKA
Artykuł w prasie lokalnej	Data: 19 maja 2017 r. Miejsce: prasa lokalna – Głos Wielkopolski Cel: podniesienie poziomu wiedzy na temat przebiegającego procesu opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027. Wynik: opublikowanie w gazecie artykułu dot. procesu rewitalizacji w Gminie Mosina, wraz z obwieszczeniem dotyczącym konsultacji społecznych w sprawie opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji.
Zbieranie uwag w postaci papierowej i elektronicznej	Data: 26 maja 2017 r. do dnia 3 lipca 2017r. Miejsce: Projekt Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027 dostępny został na stronie www.mosina.pl, na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej http://bip.mosina.wokiss.pl oraz w Referacie Planowania Przestrzennego i Budownictwa Urzędu Miejskiego w Mosinie, Biurze Zarządzania Projektami i Funduszami Europejskimi Urzędu Miejskiego w Mosinie, Biurze Obsługi Interesanta Urzędu Miejskiego w Mosinie. Sposób informowania: Informacje umieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej i na stronie Urzędu Miejskiego w Mosinie; Cel: Poznanie opinii interesariuszy dot. potrzeb rewitalizacyjnych na terenie gminy Mosina; Wyniki: Uwagi dotyczące projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027 zostały zgłoszone przy wykorzystaniu elektronicznego formularza oraz zgłoszenia drogą mailową przez jednego interesariusza programu. W formie papierowej złożono trzy formularze uwag.
Punkt konsultacyjny	Data: 29 maja, 1 czerwca, 3 czerwca (mobilny), 7 czerwca Miejsce: Gminne Centrum Informacji, ul. Dworcowa 3, oraz 3 czerwca Festyn Organizacji Pozarządowych na boisku Szkoły Podstawowej nr 1 i Gimnazjum nr 1 w Mosinie, ul. Szkolna 1 Sposób informowania: Informacje umieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej i na stronie Urzędu Miejskiego w Mosinie; Cel: Poznanie opinii interesariuszy dot. potrzeb rewitalizacyjnych na terenie gminy Mosina; Wyniki: Podczas działania punktu konsultacyjnego nie wpłynęły żadne uwagi.

FORMA PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ	CHARAKTERYSTYKA
Badanie ankietowe	Data: 26 maja 2017 r. do dnia 19 czerwca 2017r. Miejsce: wyznaczony obszar rewitalizacji; Sposób informowania o spotkaniu: Informacje umieszczone w Biuletynie Informacji Publicznej i na stronie Urzędu Miejskiego w Mosinie; Cel: Poznanie opinii interesariuszy dot. potrzeb rewitalizacyjnych na terenie gminy Mosina; Wyniki: W celu poznania opinii mieszkańców dotyczących potrzeb rewitalizacyjnych na terenie Gminy Mosina, przeprowadzono badanie metodą PAPI (Paper & Pen Personal Interview) tj. wywiadów przeprowadzanych twarzą w twarz (50 respondentów) oraz metodą CAWI (Computer Assisted Web Interview), tj. wspomaganych komputerowo wywiadów internetowych (38 respondentów). Opinie i odpowiedzi respondentów umieszczono w Raporcie z konsultacji społecznych, a rekomendacje poddano szczegółowej analizie w kontekście umieszczenia w dokumencie.

KOMITET REWITALIZACJI

Dnia 2 marca 2017 roku zatwierdzona została Uchwała Rady Miejskiej w Mosinie nr XLVI/520/17 w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji. Po rozstrzygnięciu naboru powołany zostanie skład Komitetu Rewitalizacji, który stanie się organem wspierającym proces wdrażania Gminnego Procesu Rewitalizacji. Komitet, który jest organem doradczym Burmistrza, uspołecznienie wyraża w swoim składzie – członkami Komitetu Rewitalizacji mogą być m.in. mieszkańcy, właściciele i użytkownicy nieruchomości, podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na terenie gminy działalność gospodarczą lub społeczną, jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, organy władzy publicznej oraz inne podmioty.

Zasady działania Komitetu Rewitalizacji opisane zostały w rozdziale *System wdrażania (realizacji) Gminnego Programu Rewitalizacji*.

Na etapie wdrażania i monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji

Partycypacja społeczna w procesie rewitalizacji nie ogranicza się wyłącznie do udziału interesariuszy na etapie tworzenia Programu Rewitalizacji. Istotne jest określenie roli partycypacji społecznej na późniejszym etapie wdrażania i monitorowania, które rozpocznie

się po podjęciu przez Radę Miejską uchwały w sprawie uchwalenia *Gminnego Programu Rewitalizacji dla gminy Mosina na lata 2017-2027* i pozytywnej ocenie programu przez Instytucję Zarządzającą Wielkopolskim Programem Operacyjnym na lata 2014-2020.

Etap wdrażania i monitorowania będzie pozwalał na aktywny udział mieszkańców w pracach Komitetu Rewitalizacji oraz w prowadzonych konsultacjach społecznych. Komitet Rewitalizacji, stanowiący organ opiniotawczo-doradczy dla Burmistrza, odpowiedzialny będzie za informowanie interesariuszy o stopniu realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji oraz przyczyn i skutków ewentualnych trudności w jego realizacji. Forma i instrumenty powinny każdorazowo dostosowane być do lokalnych warunków i możliwości działania. W celu zapewnienia szerokiego dostępu do informacji o etapach realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji przewiduje się następujące formy konsultowania:

- Debata z władzami publicznymi na temat rewitalizacji;
- Strona internetowa www.mosina.pl;
- Biuletyn Informacji Publicznej Gminy Mosina;
- Informacje zawarte w lokalnej prasie „Informator Mosiński”;
- Promocja działań w czasie spotkań z mieszkańcami;
- Ankiety ewaluacyjne.

Na etapie zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji

Na podstawie Zarządzenia nr 59 Burmistrza Gminy Mosina z dnia 24 kwietnia 2025 r. przeprowadzono konsultacje społeczne dotyczące projektu zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017–2027. Konsultacje odbyły się w okresie od 24 kwietnia 2025 r. do 2 czerwca 2025 r., a ich celem było zebranie opinii i uwag od interesariuszy procesu rewitalizacji. Podstawą prawną przeprowadzonych konsultacji społecznych w terminie od 24 kwietnia do 2 czerwca 2025 r. był art. 6 ust. 1 i ust. 2, art. 17 ust. 2 pkt 4 oraz art. 23 ust. 1 ustawy o rewitalizacji.

Aby zapewnić szeroki udział mieszkańców i innych zainteresowanych podmiotów, konsultacje przeprowadzono w następujących formach:

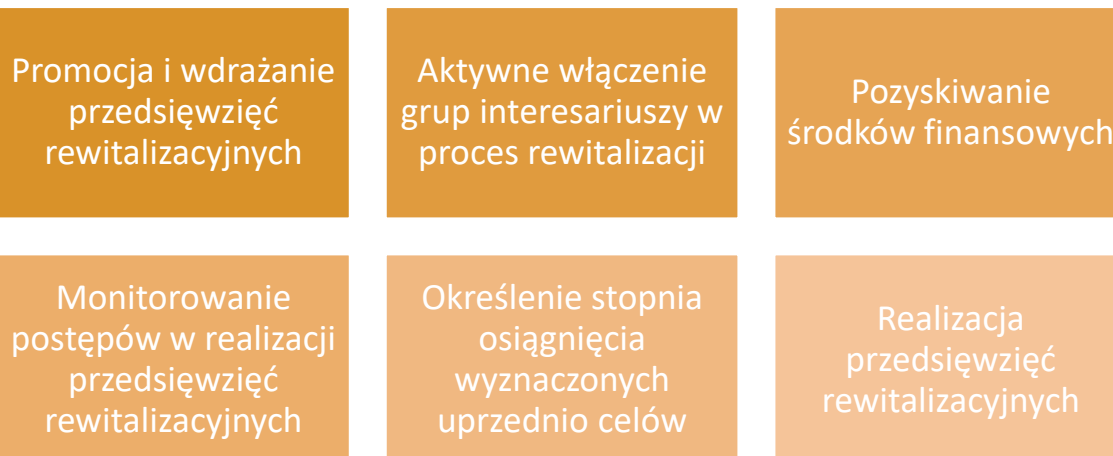
- Formy pisemne i elektroniczne:
 - Wypełnianie formularza dostępnego na stronie internetowej Urzędu,

- Składanie uwag za pośrednictwem poczty elektronicznej na adres pp@mosina.pl,
 - Przesyłanie uwag przez platformy ePUAP i eDoręczenia,
 - Zgłaszanie uwag w formie papierowej, dostarczanych osobiście lub pocztą na adres Urzędu Miejskiego w Mosinie.
- Formy ustne:
 - Eksperskie dyżury telefoniczne: W dniu 7 maja 2025 r. w godzinach 11:00–15:00 autorzy opracowania udzielali telefonicznych wyjaśnień i zbierali uwagi,
 - Otwarte spotkanie: W dniu 7 maja 2025 r. o godzinie 16:30 w Sali nr 40 Ośrodka Sportu i Rekreacji w Mosinie odbyło się spotkanie otwarte, na którym przedstawiono projekt zmiany GPR,
 - Bezpośrednie zgłaszanie uwag: Umożliwiono ustne składanie uwag w Referacie Planowania Przestrzennego i Budownictwa Urzędu Miejskiego.

W wyznaczonym terminie konsultacji społecznych nie złożono uwag do projektu zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017–2027.

11. SYSTEM WDRAŻANIA (REALIZACJI) GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji ma na celu wyprowadzenie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego. Na zarządzanie Gminnym Programem Rewitalizacji składają się:

Zgodnie z zapisami art. 3 ust. 1 ustawy o rewitalizacji „przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy, stanowią jej zadania własne”. Głównym podmiotem odpowiedzialnym za realizację Gminnego Programu Rewitalizacji jest **Burmistrz Gminy Mosina** (organ wykonawczy), działającym poprzez właściwe jednostki organizacyjne Urzędu Miejskiego w Mosinie, który współpracować będzie m.in. z:

- pracownikami innych komórek organizacyjnych Urzędu Miejskiego w Mosinie;
- radnymi;
- przedstawicielami jednostek organizacyjnych Gminy Mosina;
- interesariuszami rewitalizacji.

Organem wspierającym proces wdrażania jest Komitet Rewitalizacji, który został powołany na podstawie uchwały nr XLVI/520/17 Rady Miejskiej w Mosinie z dnia 2 marca 2017r. w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji. Członkowie Komitetu Rewitalizacji wyłonieni zostali wśród osób pełnoletnich należących do następujących grup:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściele, użytkownicy wieczysti nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym

obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;

- mieszkańcy gminy inni niż wymienieni powyżej;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
- organy władzy publicznej, w tym 2 przedstawiciele Rady Miejskiej w Mosinie;
- podmioty inne niż wymienione w punkcie powyżej, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Kompetencje działania Komitetu Rewitalizacji wynikają z uchwały powołującej Komitet, a także obowiązujących przepisów prawa.

Inni interesariusze rewitalizacji, którzy nie biorą udział bezpośrednio w pracach Komitetu Rewitalizacji, mogą włączać się w działania rewitalizacyjne, w zależności od ich potrzeb i możliwości poprzez:

- informowanie Burmistrza i Komitetu Rewitalizacji o lokalnych problemach wymagających rozwiązania,
- konsultowanie proponowanych rozwiązań rewitalizacyjnych odnoszących się do lokalnych spraw i problemów,
- doradztwo w zakresie swoich możliwości, jako lokalni eksperci,
- dzielenie się z władzami lokalnymi odpowiedzialnością za podejmowanie decyzji w sprawach bezpośrednio ich dotyczących,
- współrealizowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Do partnerów społeczno-gospodarczych, którzy będą angażowani w proces rewitalizacji, należą zgodnie z art. 36 ust. 8 pkt 4 ustawy wdrożeniowej w szczególności:

- podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie,
- podmioty działające na rzecz ochrony środowiska,
- podmioty promujące włączenie społeczne, prawa podstawowe, prawa osób z niepełnosprawnościami, równość płci i niedyskryminację.

Gmina Mosina od wielu lat współpracuje z partnerami sektora pozarządowego, którzy współtworzą gminną politykę społeczną, a ich działalność odpowiada na potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji. Do partnerów tych należą m.in.:

- **Spółdzielnia Socjalna Pracownia ArtZagroda.** Założona w 2017 roku w Dymaczewie Starym. Głównym celem aktywności organizacji jest prowadzenie działań polegających na adaptacji osób wykluczonych społecznie lub zagrożonych wykluczeniem. Prowadzi działania polegające na pomocy readaptacyjnej do ponownego przystosowania się człowieka chorego, osób okresowo wyizolowanych z naturalnego życia społecznego lub niepełnosprawnego do czynnego, samodzielnego życia w społeczeństwie i do pracy zawodowej. Organizacja prowadzi również działania w zakresie pomocy prawnej, psychologicznej, psychoterapeutycznej. 26 marca 2025 roku została podpisana umowa partnerska pomiędzy Gminą Mosina i Spółdzielnią Socjalną Pracownia ArtZagroda na rzecz realizacji projektu pt. „Rewitalizacja Obszaru Zdegradowanego w Gminie Mosina”.
- **Stowarzyszenie SAMI SWOI Niepełnosprawni w Mosinie.** Za główny cel Stowarzyszenie postawiło sobie poprawę jakości życia dla osób z niepełnosprawnościami. Stowarzyszenie przyczyniło się do stworzenia miejsca w Mosinie dla osób, które osiągnęły dorosłość i potrzebują wsparcia specjalistów. Organizacja współdziała ze Środowiskowym Domem Samopomocy w Mosinie, który zajmuje się osobami z głęboką niepełnosprawnością. Stowarzyszenie przeprowadza warsztaty z osobami z niepełnosprawnością w zakresie warsztatów artystycznych, wspiera rodziców dzieci z niepełnosprawnością poprzez uświadamianie jak radzić sobie w momentach kryzysu, gdzie szukać wsparcia, opiekę czy terapię. Wielokrotnie Stowarzyszenie występuje w roli partnera Gminy Mosina przy organizowanych wydarzeniach, warsztatach, czy wystawach.
- **Stowarzyszenie 4Active w Mosinie.** Głównym celem Stowarzyszenia jest działanie związane z propagowaniem aktywności fizycznej, zdrowego trybu życia, odpowiedniego odżywiania, kultury współżycia, a także przeciwdziałanie wszelkim zagrożeniom. Stowarzyszenie stawia sobie także za cel zapobieganie szeroko rozumianym wykluczeniom, nie tylko związanym z rasą czy wyznaniem, ale także wyglądem fizycznym, pochodzeniem społecznym lub poglądami politycznymi. Pośród

celów stowarzyszenia nie brakuje także edukacji w zakresie kultury dopingu, kibicowania z wykluczeniem jakichkolwiek zachowań szowinistycznych. Organizacja realizuje także projekty rozwijające lokalne społeczności, wspierające oddolne inicjatywy, grupy nieformalne. Stowarzyszenie będzie realizować swoje cele poprzez organizację i współorganizację imprez i wydarzeń pokazujących „dobre praktyki” i wzorce. Szczególna uwaga zwrócona będzie na współpracę z wolontariuszami, dla których praca na rzecz uczestników imprez będzie doskonałym przykładem „dobrych praktyk”. Stowarzyszenie od wielu lat współpracuje z Urzędem Miejskim w Mosinie podczas organizowanych wydarzeń.

Planowane inwestycje zgłoszone w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla gminy Mosina na lata 2017 – 2027 zostaną doprecyzowane w zakresie kosztów oraz lat realizacji, następnie uwzględnione zostaną w Wieloletniej Prognozie Finansowej po opracowaniu kosztorysów.

Szczegółowy zakres obowiązków poszczególnych jednostek przedstawia tabela poniżej.

Tabela 15 Zadania jednostek odpowiedzialnych za system zarządzania GPR

Podmiot	Zakres zadań
Burmistrz Gminy Mosina	• Pełnienie roli nadzorczej nad procesem rewitalizacji, • Zarządzenia GPR i kierowanie pracą Urzędu Miejskiego przy pomocy swojego Zastępcy i Sekretarza, • Powołanie składu Komitetu Rewitalizacji w formie zarządzenia • Nadzór nad strukturą zarządczą.
Rada Miejska w Mosinie	• Podejmowanie uchwał związanych z realizacją GPR lub jego aktualizacją
Komitet Rewitalizacji¹⁹	• Sprawowanie funkcji opiniodawczo-doradczej, • Reprezentowanie interesariuszy rewitalizacji,
Referat właściwy ds. Rewitalizacji	• Prowadzenie cyklicznych analiz sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie, identyfikacji zjawisk

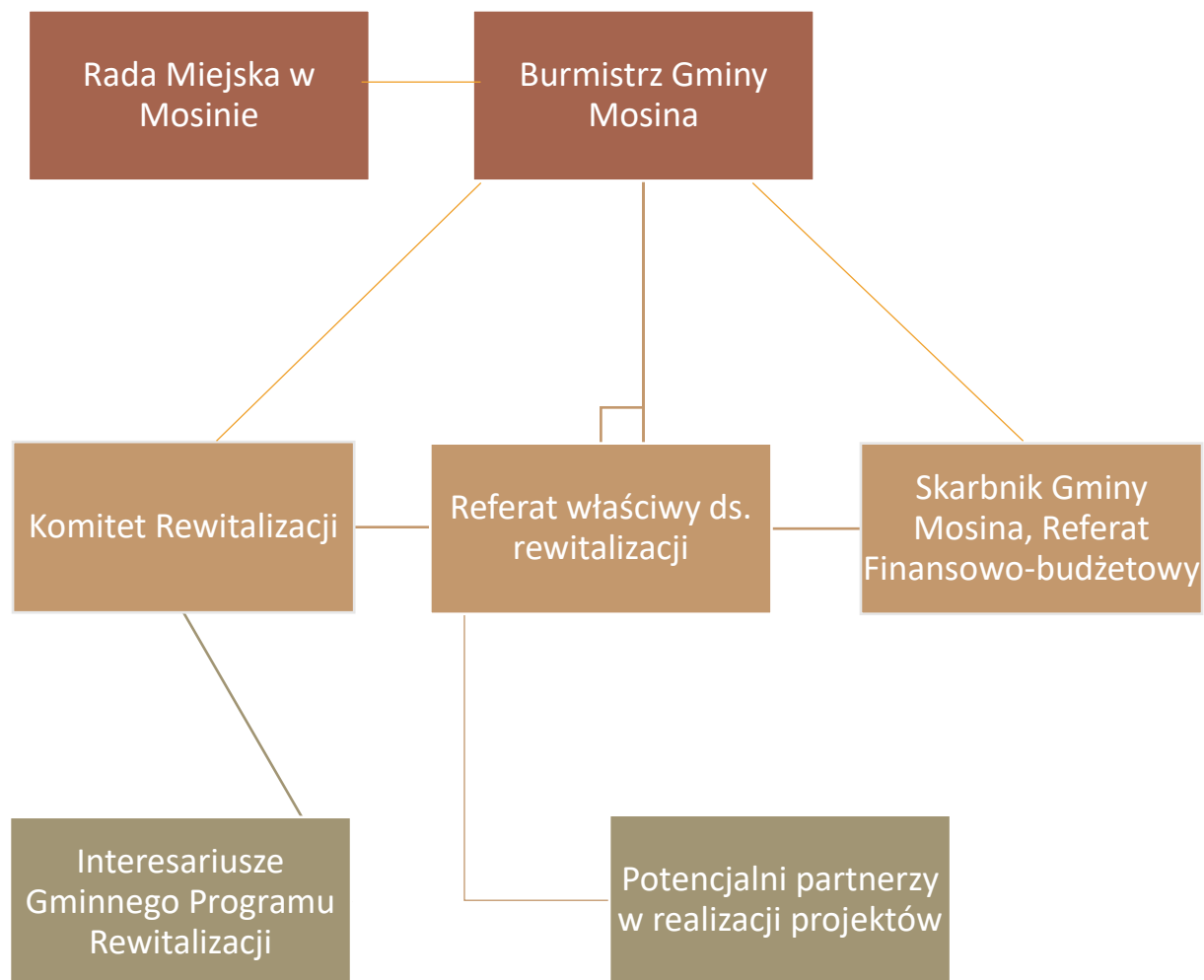
¹⁹ Z Komitetem Rewitalizacji powiązani są Interesariusze procesu rewitalizacji - niezależnie od wewnętrznej struktury organizacyjnej dot. monitoringu i zarządzania, stanowią oni zewnętrzne ciało opiniodawcze, które za pośrednictwem Komitetu Rewitalizacji będą miały pośrednio wpływ na kształt i przebieg rewitalizacji w Gminie Mosina.

Podmiot	Zakres zadań
	kryzysowych i przyczyn ich występowania, • Okresowa aktualizacja i modyfikacja założeń dokumentu, • Monitorowanie i ewaluacja efektów realizacji założeń GPR, • Obsługa organizacyjna Komitetu Rewitalizacji, • Koordynacja realizowanych działań, w tym również wyłonienie potencjalnych partnerów realizacji
Skarbnik Gminy Mosina	• Uwzględnienie projektów w Wieloletniej Prognozie Finansowej oraz budżetach rocznych
Referat finansowo-budżetowy	

Źródło: opracowanie własne

Powodzenie procesu rewitalizacji zależało będzie między innymi od sprawnej współpracy i komunikacji pomiędzy wspomnianymi komórkami. Dzięki zaplanowanej strukturze zarządczej i organizacyjnej, opartej na schemacie organizacyjnym Urzędu Miejskiego w Mosinie, system wdrażania i realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji będzie efektywny. Schemat organizacyjny ukazujący sieć powiązań między poszczególnymi jednostkami odpowiedzialnymi za system zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji zaprezentowano poniżej.

Rysunek 8 Schemat organizacyjny

Źródło: opracowanie własne

Koszty zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji

Koszty zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji będą mieścić się w ramach wydatków bieżących funkcjonowania Urzędu Miejskiego w Mosinie.

Harmonogram realizacji Gminnym Programem Rewitalizacji

Poniżej przedstawiono harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji, w którym zostały uwzględnione podstawowe elementy wdrażania GPR. Harmonogram przygotowano w ramach zmiany GPR i przedstawiono na latach 2025 – 2030, uwzględniając okres realizacji podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Tabela 16. Harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji

Etapy i rodzaje działań	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Posiedzenia Komitetu Rewitalizacji						
Uchwalenie zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji						
Wprowadzenie przedsięwzięć rewitalizacyjnych do budżetu gminy/WPF						
Działania informacyjno-promocyjne Gminnego Programu Rewitalizacji						
Monitoring przedsięwzięć rewitalizacyjnych						
Ocena aktualności i stopnia realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji						
Przygotowanie projektów do realizacji, pozyskanie finansowania zewnętrznego, wdrożenie projektów						
Podsumowanie działań realizowanych w perspektywie finansowej 2025-2030						
Przygotowanie do działań rewitalizacyjnych w ramach kolejnej perspektywy finansowej						

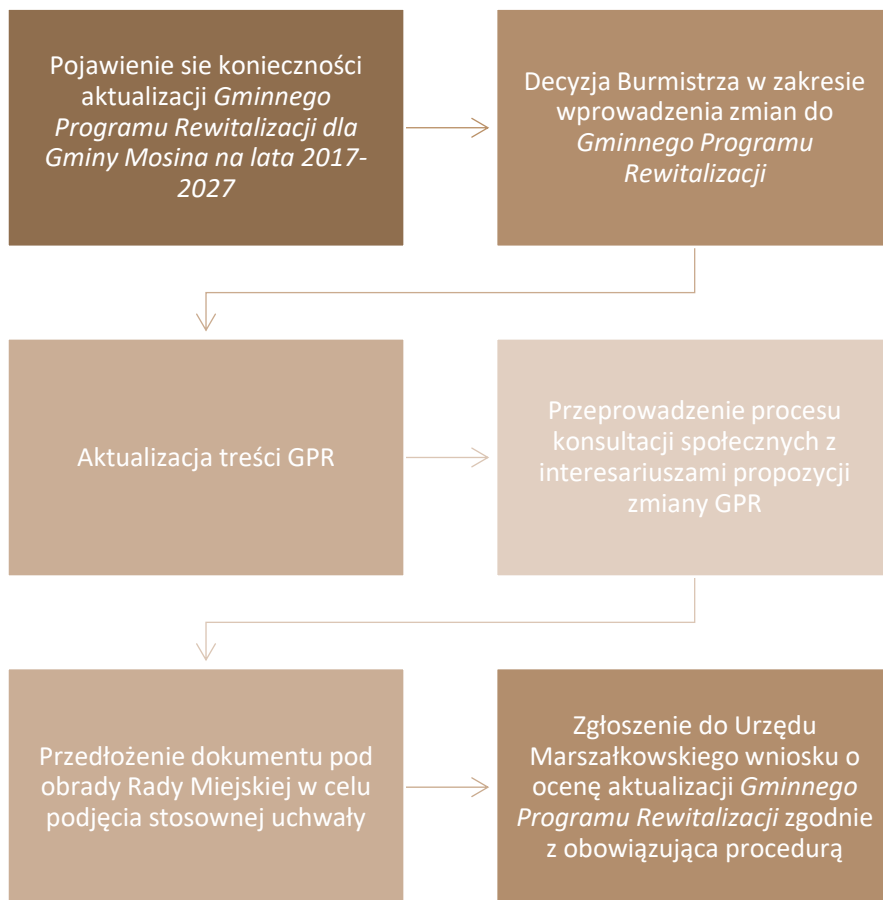
Źródło: opracowanie własne

Aktualizacja Gminnego Programu Rewitalizacji

Ważną procedurą jest możliwość aktualizowania Gminnego Programu Rewitalizacji. Aktualizacja Gminnego Programu Rewitalizacji możliwa jest w oparciu o zapisy **art. 23** ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku. Pozwoli to na wszelkie modyfikacje w dokumencie, które będą wynikać ze zmian w bieżącej sytuacji społeczno-gospodarczej gminy, braku skuteczności realizacji **Gminnego Programu Rewitalizacji**, a także w przypadku:

- Identyfikacji nowych potrzeb i oczekiwań interesariuszy obszaru rewitalizacji,
- Braku pozytywnych zmian na obszarze rewitalizacji,
- Nieosiągania celów programu,
- Wzrostu/spadku poziomu zaangażowania i zainteresowania interesariuszy w realizację programu,
- Konieczności dostosowania działań podejmowanych w ramach programu do możliwości budżetu gminy oraz środków zewnętrznych.

Rysunek 9 Procedura aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji

Źródło: Opracowanie własne.

12. SYSTEM MONITOROWANIA I OCENA SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ

Monitoring

Jednym z kluczowych etapów procesu zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji jest system monitorowania. Monitoring w trakcie realizacji GPR będzie opierać się o monitorowanie realizacji celów i kierunków działań w oparciu o wskaźniki wykorzystane do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla obszaru rewitalizacji oraz monitorowanie realizacji projektów rewitalizacyjnych (wskaźniki produktu i rezultatu wraz z wartościami docelowymi zostały wskazane dla każdego przedsięwzięcia w fiskach projektowych, które znajdują się w podrozdziale *Lista planowanych, podstawowych przedsięwzięć*).

Bazą systemu monitoringu i oceny będą pozyskiwane dane dotyczące rewitalizowanych sfer (społeczeństwa, gospodarki, przestrzeni i środowiska). Na podstawie zebranych informacji oceniany jest merytoryczny oraz finansowy stopień wykonania założonych działań rewitalizacyjnych w odniesieniu do celów rewitalizacji.

Za gromadzenie danych odpowiedzialne będą komórki organizacyjne Urzędu Miejskiego w Mosinie. Dane gromadzone będą w sposób systematyczny oraz na możliwie największym poziomie szczegółowości, z możliwością agregacji dla obszaru rewitalizacji.

Za monitorowanie wdrażania Programu Rewitalizacji **odpowiedzialny będzie Referat właściwy ds. rewitalizacji**, który co **dwa lata** będzie koordynował pozyskiwanie danych od instytucji publicznych (np. Policji, Ośrodka Pomocy Społecznej, itp.). Na podstawie zgromadzonych informacji **raz na dwa lata** będą tworzone **raporty** przedstawiające postępy w realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji.

Monitoring będzie bazował na:

Zbieraniu danych ilościowych od poszczególnych jednostek organizacyjnych Gminy

Analizie danych mającej na celu określenie powiązania pomiędzy podejmowanymi działaniami rewitalizacyjnymi a realizacją celów GPR i zmianami zachodzącymi na terenie Gminy

Sprawozdaniach z realizacji założonych celów, które będą zawierały informacje dotyczące realizowanych działań rewitalizacyjnych

Należy zaznaczyć, że monitorowanie procesów rewitalizacji skupia się na dwóch obszarach:

- monitoring rzeczowy – dostarcza danych, które obrazują postęp we wdrażaniu programu oraz umożliwiają ocenę jego wykonania w stosunku do celów ustalonych w programie. Opiera się o skwantyfikowane dane.

W celu rzetelnej weryfikacji stopnia osiągnięcia celów rewitalizacyjnych i kierunków działań opracowano również listę wskaźników monitorowania całego procesu rewitalizacji w ramach GPR, przedstawioną w poniższej tabeli. Do każdego z kierunków działań przyporządkowano wskaźniki wykorzystane do delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji oraz wybrane wskaźniki produktu i rezultatu przypisane do projektów.

Tabela 17 Wskaźniki służące monitorowaniu procesu rewitalizacji w ramach GPR

Cele strategiczne dla obszaru rewitalizacji	Kierunek działań	Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość docelowa	Źródło informacji
Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz wzrost poziomu jakości życia	Aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców	Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	szt.	0,55	Dane Urzędu Miejskiego w Mosinie
		Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców	os.	2,00	Dane Urzędu Miejskiego w Mosinie
	Aktywizacja zawodowa i pobudzenie przedsiębiorczości	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 100 mieszkańców	szt.	16,31	Dane Urzędu Miejskiego w Mosinie
		Liczba osób bezrobotnych ogółem w przeliczeniu na 100 mieszkańców	os.	0,50	Dane Urzędu Miejskiego w Mosinie
	Wzrost bezpieczeństwa i komfortu mieszkańców	Liczba przestępstw (kradzieże, pobicia i rozboje w 2023 r.) w przeliczeniu na 100 mieszkańców	szt.	0,30	Dane Urzędu Miejskiego w Mosinie
Poprawa funkcjonalności przestrzeni publicznej przy jednoczesnej poprawie jakości środowiska naturalnego	Poprawa jakości infrastruktury kulturalnej i rekreacyjnej	Powierzchnia zagospodarowanych terenów zieleni	ha	9,80	Dane Urzędu Miejskiego w Mosinie
		Liczba stworzonych lub zmodernizowanych miejsc integracji i rekreacji	szt.	6	Dane Urzędu Miejskiego w Mosinie
		Liczba zmodernizowanych, zaadaptowanych budynków zabytkowych na cele społeczne	szt.	2	Dane Urzędu Miejskiego w Mosinie
		Powierzchnia zmodernizowanych lub	ha	0,82	Dane Urzędu Miejskiego w Mosinie

		utworzonych terenów przestrzeni publicznej			
		Liczba użytkowników zmodernizowanych budynków usług społecznych	użytkownicy/rok	10 000	Dane Urzędu Miejskiego w Mosinie
		Liczba zorganizowanych wydarzeń w nowych lub zmodernizowanych przestrzeniach publicznych	szt.	20	Dane Urzędu Miejskiego w Mosinie
		Liczba zorganizowanych wydarzeń w nowych lub zmodernizowanych terenach integracji i rekreacji	szt.	40	Dane Urzędu Miejskiego w Mosinie
	Rozwój mobilności mieszkańców	Liczba powstałych miejsc parkingowych	szt.	110	Dane Urzędu Miejskiego w Mosinie
	Poprawa jakości środowiska naturalnego	Liczba budynków użyteczności publicznej objętych termomodernizacją	szt.	5	Dane Urzędu Miejskiego w Mosinie

Źródło: opracowanie własne.

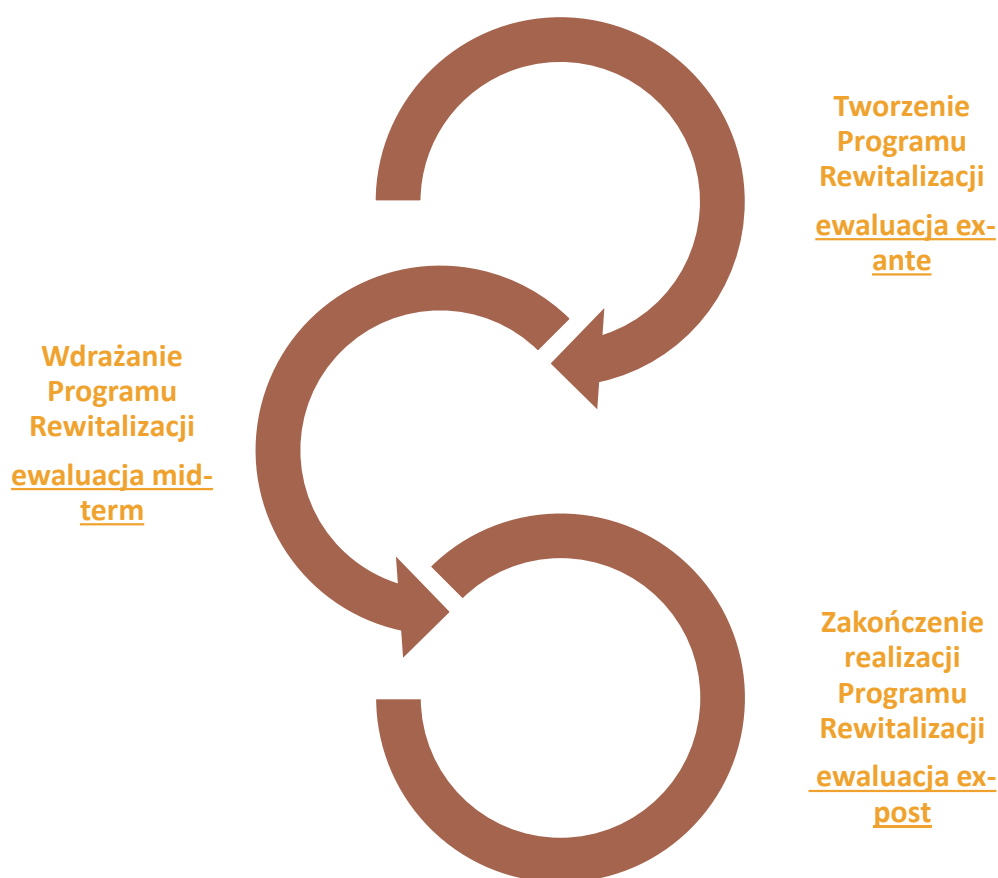
- monitoring finansowy – dostarcza danych będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania środków przeznaczonych na Gminny Program Rewitalizacji. Monitoring finansowy polega na systematycznym porównywaniu poniesionych wydatków do przewidzianego budżetu;

System wdrażania uwzględnia również udział interesariuszy rewitalizacji, poprzez ich aktywny udział na każdym etapie realizacji założeń Gminnego Programu Rewitalizacji.

Ewaluacja

Ewaluacja *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027* polega na badaniu wpływu projektów rewitalizacyjnych na poszczególne aspekty funkcjonowania gminy oraz występowanie i kumulację negatywnych zjawisk na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji. W procesie ewaluacji Referat właściwy ds. rewitalizacji współpracuje z jednostkami organizacyjnymi Gminy Mosina oraz z innymi beneficjentami GPR.

Ewaluacja prowadzona jest na wszystkich etapach (od tworzenia, poprzez wdrażanie i zakończenie) Gminnego Programu Rewitalizacji:

Ewaluacja **ex-ante** prowadzona była na etapie tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji, polegała na dokonaniu oceny zasadności poszczególnych działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz ich wpływu na społeczność lokalną i obszary strategiczne, a także logiki interwencji i przewidywanych rezultatów programu. Taka ocena dokumentu pozwoliła na poprawę jego jakości oraz przygotowanie jego ostatecznej wersji.

Ewaluacja **mid-term** zostanie dokonana w połowie okresu wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji, z uwagi na zakładany 10-letni okres jego realizacji. Jej celem będzie oszacowanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów oraz ocena konieczności aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji w kontekście identyfikacji nowych problemów i oczekiwań mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Ewaluację **ex-post** zostanie zrealizowana na zakończenie wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji i będzie oceną przeprowadzonej interwencji w zakresie zaspokajania potrzeb, na które miała odpowiadać oraz badaniem wpływu i trwałości zrealizowanych przedsięwzięć

na społeczność lokalną i poszczególne grupy Interesariuszy. Ewaluacja ex-post wykonana zostanie za pomocą zebrania ponownie danych, umożliwiających przeprowadzenie analizy wskaźnikowej, i porównanie ich z danymi z roku bazowego. Skuteczności i efektywność Programu zostanie oceniona na podstawie wpływu podjętych działań interwencyjnych na skalę występowania zjawisk kryzysowych.

13. NIEZBĘDNE ZMIANY W DOKUMENTACH STRATEGICZNYCH GMINY

Zmiany w uchwale w sprawie zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji

Uchwałą nr XLVI/520/17 Rady Miejskiej w Mosinie z dnia 2 marca 2017 roku przyjęto zasady wyznaczania składu oraz zasady działania Komitetu Rewitalizacji. Zgodnie z *Ustawą z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji* skład Komitetu Rewitalizacji jest powoływany w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące, licząc od dnia uchwalenia Gminnego Programu Rewitalizacji. Uchwała nie wymaga zmiany.

Specjalna Strefa Rewitalizacji

W ramach Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027 nie przewiduje się ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 *Ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji*.

Zmiany w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

„Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Mosina” (dalej Studium) zostało przyjęte Uchwałą nr LVI/386/10 Rady Miejskiej w Mosinie z dnia 25 lutego 2010 r. w sprawie uchwalenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Mosina”.

Rada Miejska w Mosinie przyjmując uchwałę nr XCI/774/23 z dnia 28 września 2023 r. przystąpiła do sporządzenia planu ogólnego gminy Mosina. Do opracowania przystąpiono z uwagi na nowelizację ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, której jednym z głównych założeń jest wygaszenie obowiązywania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i zastąpienie go planem ogólnym. W planie ogólnym gminy należy uwzględnić uwarunkowania wynikające z postanowień GPR.

Zmiany w Miejsowych planach zagospodarowania przestrzennego

Na mocy art. 15 ust. 1 pkt 13 lit. b *Ustawy o rewitalizacji* należy wskazać miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego konieczne do uchwalenia albo do zmiany.

Jednakże, po przeprowadzeniu analizy obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego Gminy Mosina (dalej mpzp lub plan miejscowy) nie ma zarówno konieczności przystąpienia do uchwalenia nowego mpzp, ani także do zmiany obowiązującego mpzp.

Wskazanie konieczności uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji

Na obszarze rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego nie wskazuje się konieczności uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji, o którym mowa w art. 37f ust. 1 *Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*.

Zmiany w uchwałach dotyczących ochrony praw lokatorów i mieszkaniowego zasobu gminy

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 10 w gminnym programie rewitalizacji należy określić zmiany w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego, tj. w wieloletnim programie gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy oraz w zasadach wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy, w tym w zasadach i kryteriach wynajmowania lokali, których najem jest związany ze stosunkiem pracy, jeżeli w mieszkaniowym zasobie gminy wydzielono lokale przeznaczone na ten cel.

- Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Mosina na lata 2025-2029 został przyjęty Uchwałą Nr XVII/163/25 Rady Miejskiej w Mosinie z dnia 24 kwietnia 2025 r.
- Zasady wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Mosina zostały przyjęte Uchwałą Nr XX/143/19 Rady Miejskiej w Mosinie z dnia 12 grudnia 2019 roku.

Nie przewiduje się zmian w dokumentach dotyczących polityki mieszkaniowej z uwagi na postanowienia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027.

14. ANALIZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Na podstawie art. 46 i 48 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, zwrócono się z wnioskiem o uzgodnienie odstąpienia od przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu *Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027*.

Na podstawie art. 48 ust. 1 i ust. 2, art. 49, w związku z art. 57 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2017 r. poz. 1405, z późn. zm.), stwierdzono, że projekt Gminnego Programu Rewitalizacji wymaga przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Od dnia 4 października 2017 r. do dnia 25 października 2017 r. odbywały się konsultacje społeczne w sprawie przyjęcia Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027. Uwagi można było składać poprzez:

- złożenie ich w Biurze Obsługi Interesanta Urzędu Miejskiego w Mosinie;
- przesłanie drogą listowną na adres Urzędu Miejskiego w Mosinie, Pl. 20 Października 1, 62-050 Mosina, z dopiskiem Konsultacje społeczne dotyczące projektu Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027.

Podczas konsultacji nie wniesiono uwag do Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027.

Na podstawie art. 54 ust. 1, w związku z art. 57 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2017 r. poz. 1405, z późn. zm.), Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Poznaniu przedstawiła opinię wraz z uwagami na temat projektu *Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027*. Dokument poprawiono zgodnie

z uwagami. Wielkopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny dokument zaopiniował pozytywnie.

Streszczenie Prognozy Oddziaływania na Środowisko

Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027 została sporządzona zgodnie z przepisami prawnymi – ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity z dnia 22 czerwca 2017 r., Dz. U. 2017, poz. 1405).

Prognoza miała na celu identyfikację przewidywanych ewentualnych skutków wpływu ustaleń Programu Rewitalizacji na środowisko, ocenę zaproponowanych w niej rozwiązań, a także analizę ich zgodności z przepisami prawa z zakresu ochrony środowiska. Prognoza została opracowana w celu rozpoznania możliwych oddziaływań na środowisko przyrodnicze spowodowanych realizacją inwestycji ujętych w Programie Rewitalizacji.

W jednym z początkowych rozdziałów Prognozy przedstawiona została analiza zawartości projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027. Analizowany dokument stanowi program rewitalizacji, którego celem jest wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez zintegrowane działania całościowe na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany. Przez działania całościowe rozumie się wzajemnie powiązane przedsięwzięcia, które obejmują kwestie społeczne, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne i środowiskowe. Program Rewitalizacji zawiera syntetyczny opis uwarunkowań i kierunków rozwoju gminy Mosina oraz celów rewitalizacyjnych i kierunków interwencji służących ich osiągnięciu.

Kolejny rozdział Prognozy zawiera charakterystykę i opis istniejącego stanu środowiska gminy Mosina oraz stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem. Opisane zostały abiotyczne oraz biotyczne elementy środowiska, w tym powietrze atmosferyczne, wody powierzchniowe, wody podziemne, obszary objęte ochroną (w tym szata roślinna i świat zwierzęcy), gleby, klimat akustyczny, pole elektromagnetyczne.

W następnym rozdziale opisano potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji przedmiotowego dokumentu. W przypadku braku realizacji działań zaplanowanych w ramach projektu Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027 wystąpić mogą następujące negatywne skutki:

- Pogorszenie się sytuacji gospodarczej w gminie poprzez zmniejszenie się jej atrakcyjności dla inwestorów i brak powstawania nowych firm, czego konsekwencją będzie wzrost bezrobocia, co z kolei przyczyni się do pogorszenia jakości życia mieszkańców,
- Pogorszenie lokalnego krajobrazu w wyniku braku rewitalizacji obszarów zdegradowanych,
- Pogorszenia atrakcyjności gminy związanej z brakiem wystarczającej liczby ośrodków pełniących funkcje kulturalne i rekreacyjne,
- Wzrost niezadowolenia mieszkańców spowodowany ograniczoną możliwością spędzania czasu wolnego,
- Ograniczony dostęp do właściwej infrastruktury technicznej, usługowej, kulturalnej i rekreacyjno-wypoczynkowej,
- Pogorszenie atrakcyjności gminy przez wzrost degradacji obiektów zabytkowych i pozostałych budynków,
- Wzrost zanieczyszczenia powietrza poprzez brak realizacji zadań z zakresu termomodernizacji budynków,
- Pogorszenie jakości wód powierzchniowych,
- Powiększające się zagrożenie dotyczące bezpieczeństwa mieszkańców, będące wynikiem zatłoczenia komunikacyjnego,
- Dalsza degradacja obszaru rewitalizacji,
- Obniżenie walorów krajobrazowych i rekreacyjnych gminy,
- Brak szeroko rozumianego ładu przestrzennego,
- Niska świadomość ekologiczna mieszkańców,
- Niskie poczucie tożsamości regionalnej wśród mieszkańców,
- Wzrost zachowań patologicznych.

Dalszy rozdział Prognozy przedstawia cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia przedmiotowego

dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu.

W kolejnym rozdziale opisano przewidywane znaczące oddziaływania na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko. W celu określenia oddziaływania projektów rewitalizacyjnych na poszczególne elementy środowiska przeprowadzono szczegółową ocenę przedsięwzięć. Pod uwagę wzięto wpływ projektów na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, różnorodność biologiczną, rośliny, zwierzęta, ludzi, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, klimat akustyczny, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne.

Stwierdza się, iż realizacja ustaleń Programu Rewitalizacji nie będzie znacząco negatywnie oddziaływać na stan siedlisk przyrodniczych, siedlisk gatunków roślin i zwierząt, gatunków obszaru Natura 2000, integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami oraz innymi formami ochrony przyrody. A zatem nie przewiduje się występowania znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000. Na podstawie przeprowadzonych analiz wnioskuje się, iż zapisy Programu Rewitalizacji nie spowodują działań wymienionych w art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000). Działania zawarte w Programie Rewitalizacji nie będą negatywnie wpływać na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000. Zapisy zawarte w przedmiotowym dokumencie będą sprzyjać ochronie walorów przyrodniczych i krajobrazowych obszarów.

Ponadto Program Rewitalizacji nie przewiduje inwestycji, które stanowiłyby zagrożenie dla środowiska, lub takich, w których degradacja środowiska służyłaby osiągnięciu celów społecznych, gospodarczych i przestrzennych. Program Rewitalizacji stanowi spójną koncepcję, łączącą poprawę sytuacji w mieście Mosina, w sferach infrastrukturalnej, społecznej i gospodarczej. Proponowane projekty zostały dostosowane do zaistniałych potrzeb społeczeństwa i ściśle określonych celów, które wynikają z wniosków samorządu lokalnego. Na przyjęte rozwiązania wpływ miały także uwarunkowania wynikające z istniejącego stanu zagospodarowania terenów, uwarunkowań ekofizjograficznych oraz ustaleń dokumentów wyższego rzędu. Dlatego też dla przyjętych w Programie Rewitalizacji ustaleń nie przewiduje się rozwiązań alternatywnych w stosunku do tych przedstawionych

w dokumencie. Nie wskazano także na możliwość oddziaływania transgranicznego – ze względu na zasięg przestrzenny obszaru objętego projektem Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027 i stosunkowo dużą odległością gminy Mosina od granic państw ościennych skutki realizacji założeń Programu Rewitalizacji nie będą miały znaczenia transgranicznego.

W analizowanym Programie Rewitalizacji nie znajduje się ustaleń, które dyskwalifikowałyby go ze względu na skalę i charakter oddziaływań na środowisko.

Procedury związane ze strategiczną oceną oddziaływania na środowisko przeprowadzone w 2025 roku w ramach prac nad projektem zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027

Po uzgodnieniu przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu (pismem nr WPP-II.410.71.2025.KF.1 z dnia 30 maja 2025 r. oraz pismem nr WPP-II.410.71.2025.KF.2 z dnia 14 lipca 2025 r. podtrzymującym wcześniejsze stanowisko) braku możliwości odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027 Burmistrz Gminy Mosina sporządził Prognozę oddziaływania na środowisko dokumentu oraz przeprowadził w terminie od dnia 13 sierpnia 2025 r. do dnia 3 września 2025 r. konsultacje społeczne w sprawie przyjęcia Prognozy oddziaływania na środowisko projektu zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027.

Prognoza została opracowana zgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Celem opracowania było określenie potencjalnych skutków realizacji założeń GPR dla środowiska przyrodniczego, ocena proponowanych rozwiązań oraz ich zgodności z przepisami ochrony środowiska. Przeprowadzona analiza dotyczyła również identyfikacji możliwych oddziaływań środowiskowych wynikających z planowanych działań rewitalizacyjnych ujętych w dokumencie. We wstępnej części Prognozy dokonano analizy treści projektu Gminnego Programu Rewitalizacji, wskazując na jego funkcję jako zintegrowanego dokumentu

programowego, ukierunkowanego na przeciwdziałanie zjawiskom kryzysowym na obszarach zdegradowanych. Działania ujęte w GPR obejmują aspekty społeczne, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne oraz środowiskowe. W kolejnych rozdziałach Prognozy opisano charakterystykę stanu środowiska na obszarze Gminy Mosina oraz na terenach objętych potencjalnym znaczącym oddziaływaniem. Uwzględniono elementy biotyczne i abiotyczne: powietrze atmosferyczne, wody powierzchniowe i podziemne, szatę roślinną i świat zwierzęcy, klimat akustyczny, pole elektromagnetyczne oraz zasoby glebowe oraz wyszczególniono problemy zidentyfikowane w poszczególnych obszarach. Przedstawiono analizę scenariusza braku realizacji Programu, w którym wskazano możliwe negatywne konsekwencje, takie jak: pogorszenie atrakcyjności inwestycyjnej i wzrost bezrobocia, degradacja przestrzeni publicznych i zabytkowych, ograniczenie dostępu do infrastruktury usługowej i rekreacyjnej, obniżenie jakości życia mieszkańców oraz wzrost niezadowolenia społecznego, brak efektów ekologicznych (np. poprawy jakości powietrza czy wód), dalszy spadek ładu przestrzennego i tożsamości lokalnej. Odniesiono się także do celów ochrony środowiska wynikających z dokumentów międzynarodowych, unijnych i krajowych. Wskazano sposoby ich uwzględnienia podczas opracowania GPR. Oceniono oddziaływania na obszary Natura 2000 – w analizie stwierdzono, że zapisy GPR nie spowodują znaczącego negatywnego wpływu na cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000, ich integralność ani powiązania z innymi formami ochrony przyrody. Realizacja Programu nie będzie powodować działań, o których mowa w art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Przeanalizowano oddziaływania środowiskowe inwestycji przewidzianych w Programie – oceniono wpływ na elementy środowiska takie jak: różnorodność biologiczna, zwierzęta i rośliny, zasoby naturalne, klimat, powietrze, wody, krajobraz, zabytki oraz dobra materialne. W Prognozie jednoznacznie wskazano, że Program Rewitalizacji nie przewiduje przedsięwzięć, które mogłyby stanowić zagrożenie dla środowiska lub prowadzić do jego degradacji w celu osiągnięcia efektów społecznych lub gospodarczych. Dokument ten opiera się na zasadach zrównoważonego rozwoju i ochrony dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, stanowiąc spójny kierunek działań dla poprawy warunków życia mieszkańców Gminy Mosina, przy jednoczesnym poszanowaniu środowiska.

W ramach przeprowadzonych konsultacji społecznych uwagi i wnioski do projektu Prognozy oddziaływania na środowisko projektu zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027 można było składać w następujący sposób:

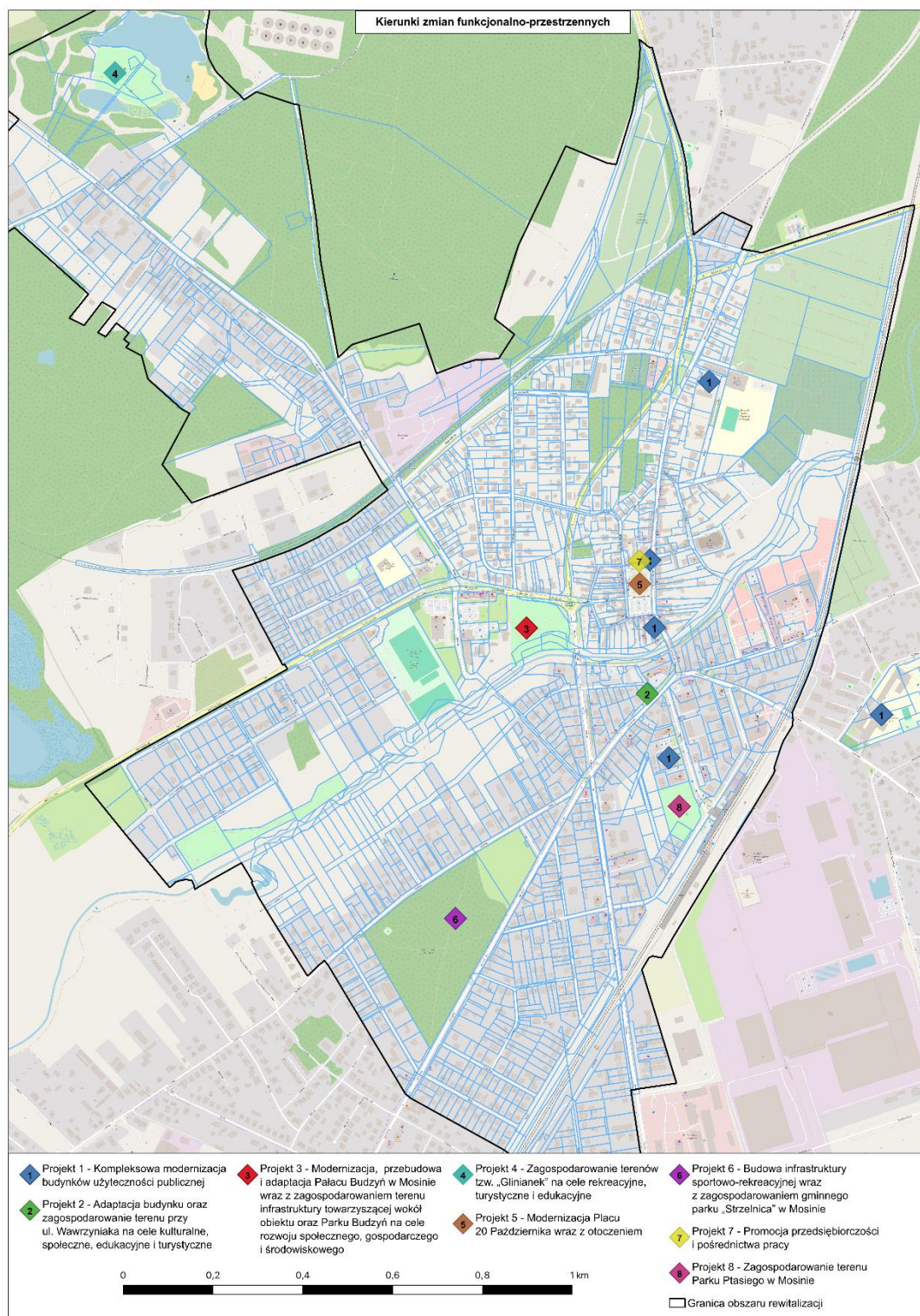
- osobiście - w Biurze Obsługi Interesanta Urzędu Miejskiego w Mosinie;
- pocztą tradycyjną – na adres: Urząd Miejski w Mosinie, ul. Plac 20 Października 1, 62-050 Mosina;
- elektronicznie – za pośrednictwem platformy ePUAP – na adres: /km1dkc653m/SkrytkaESP;
- elektronicznie – za pośrednictwem platformy eDoręczeń – na adres: AE:PL-35081-76127-AAWDW-19;
- elektronicznie – na adres e-mail: rewitalizacja@mosina.pl.

Podczas konsultacji nie wniesiono uwag do Prognozy oddziaływania na środowisko projektu zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027.

Pismem nr DN-NS.9011.995.2025 z dnia 26 sierpnia 2025 r. Wielkopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny zaopiniował pozytywnie projekt zmiany dokumentu pn. „Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko. Pismem nr WPP-III.410.334.2025.ET.1 z dnia 3 września 2025 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu zaopiniował projekt zmiany dokumentu pn. „Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, przedstawiając uwagi do Prognozy. Burmistrz Gminy Mosina podjął decyzję o uwzględnieniu przedstawionych uwag.

15. ZAŁĄCZNIK GRAFICZNY PRZEDSTAWIAJĄCY PODSTAWOWE KIERUNKI ZMIAN FUNKCJONALNO- PRZESTRZENNYCH OBSZARU REWITALIZACJI

Rysunek 10 Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne.

16. SPIS WYKRESÓW, RYSUNKÓW I TABEL

Wykres 1 Gęstość zaludnienia podana w przeliczeniu na km ²	38
Wykres 2 Liczba osób bezrobotnych ogółem w przeliczeniu na 100 mieszkańców jednostki podziału	39
Wykres 3 Liczba kradzieży mienia, kradzieży samochodu oraz bójek.....	40
Wykres 4 Liczba kradzieży mienia, kradzieży samochodu oraz bójek w przeliczeniu na 100 mieszkańców jednostki podziału – dynamika zmian	40
Wykres 5 Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców jednostki podziału	41
Wykres 6 Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 100 mieszkańców	41
Wykres 7 Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców danej jednostki podziału	42
Wykres 8 Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu w przeliczeniu na 100 mieszkańców danej jednostki podziału	42
Wykres 9 Liczba osób objętych pomocą z powodu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 osób danej jednostki podziału.....	43
Wykres 10 Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych	44
Wykres 11 Liczba zabytków.....	48
 Tabela 1 Powiązania celów operacyjnych wskazanych w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku z kierunkami działań określonymi w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027	8
Tabela 2. Obszary interwencji określone w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego, na terenie których znajduje się Gmina Mosina, w tym obszar rewitalizacji Gminy Mosina	13
Tabela 3. Powiązania celów strategicznych zawartych w Strategii Rozwoju Gminy Mosina na lata 2014 do 2020+ z kierunkami działań określonymi w Gminnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Mosina na lata 2017-2027	20

Tabela 4 Zestawienie wskaźników użytych na etapie wyznaczania obszaru zdegradowanego i rewitalizacji.....	27
Tabela 5 Liczba zjawisk kryzysowych na obszarze wiejskim	30
Tabela 6 Liczba zjawisk kryzysowych na obszarze miasta.....	31
Tabela 7. Lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych po zmianach dokonanych w 2025 roku	66
Tabela 8 Powiązanie planowanych projektów z celami i kierunkami działań	92
Tabela 9 Szacunkowe ramy finansowe	101
Tabela 10 Wpływ projektów rewitalizacyjnych na poszczególne aspekty funkcjonowania obszaru rewitalizacji.....	106
Tabela 11 Komplementarność międzyokresowa - projekty.....	108
Tabela 12 Formy partycypacji społecznej na etapie przygotowania diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	112
Tabela 13 Formy partycypacji społecznej na etapie tworzenia Gminnego Programu Rewitalizacji.....	116
Tabela 14 Zadania jednostek odpowiedzialnych za system zarządzania GPR	123
Tabela 15 Wskaźniki służące monitorowaniu procesu rewitalizacji w ramach GPR.....	129
 Rysunek 1 Podział Gminy Mosina wykorzystany przy diagnozie służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	24
Rysunek 2 Podział Miasta Mosina na ulice	25
Rysunek 3 Obszar rewitalizacji na mapie	37
Rysunek 4 Mapa zagrożenia powodziowego - scenariusz 10% raz na 10 lat w mieście Mosina w granicach obszaru rewitalizacji.....	98
Rysunek 5 Mapa zagrożenia powodziowego - scenariusz 1% raz na 100 lat w mieście Mosina w granicach obszaru rewitalizacji.....	98
Rysunek 6 Mapa zagrożenia powodziowego - scenariusz 0,2% raz na 500 lat w mieście Mosina w granicach obszaru rewitalizacji.....	99
Rysunek 7 Komplementarność przestrzenna.....	103
Rysunek 8 Schemat organizacyjny	125
Rysunek 9 Procedura aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji	127

Rysunek 10 Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji	142
--	-----